

LJUBLJANSKI POTRES

Slovenska politika je v prejšnjem tednu doživela pomembne premike in odločitve. Komaj dva meseca po nastanku Bajukove vlade se je morala soočiti z zahtevnimi vprašanji in dolžnostmi. Slovenski parlament pa je prav v tem okviru izglasoval spremembo ustave v zvezi z volilno zakonodajo.

Dejstva so znana. Slovenski Državni zbor je izglasoval popravek k 80. členu ustave in s tem sprejel novo volilno zakonodajo, po kateri uvaja proporcni sistem z volilnim pragom 4% (kot minimalnim pogojem za vstop v parlament). Politična koalicija, ki je sprejela ta ustavni amandma, pa je nedvomno pomenila pravi potres v slovenski politiki. Skupaj so se namreč znašli velik del sedanje večine (SLS+SKD), Združena lista (nekdanji komunisti), Liberalna demokracija (Drnovškova stranka) in še kdo. Proti pa so bili Janševi socialdemokrati, ki so drugi del vladne večine, in Jelinčičeva SNS. Čudne prelevitve torej, ko sta se znašli skupaj vladna večina in opozicija.

Prve politične posledice so bile torej hude in boleče. Predsednik vlade Andrej Bajuk je najprej - skupno z zunanjim ministrom in drugim podpredsednikom največje vladne stranke - odstopil kot podpredsednik SLS+SKD, malo kasneje pa je še zapustil stranko. Zatem je to naredil tudi Lojze Peterle, oče povojne slovenske krščanske demokracije in predsednik prve slovenske vlade.

Kakšen pomen imata obe prej omenjeni vrhunski vladni osebnosti? Andrej Bajuk je za slovensko politično življenje nedvomno "homo novus" in nekje simbolično predstavlja tisti del zdomske Slovenije, ki se odločno zaveda vloge republike Slovenije danes v Evropi, pa tudi enotnosti med Slovenci od nekdanje politične emigracije do manjšin in seveda matične Slovenije. Bajuk je nato kot velik ekonomski izvedenec evropskega formata dal v današnjo slovensko politiko val svežine in aktivnosti. Kot predsednik skoraj dvomesečne vlade si je torej prevzel najvišje odgovornosti za razvoj in napredek Slovenije in njeno hitro pot v Evropo.

Pa Lojze Peterle? Njegov politični lik je tudi pri nas dobro znan in upoštevan. Prav zato je gotovo tudi nas v zamejstvu zelo presenetil njegov nenadni odstop z vodstva svoje nekdanje stranke oz. iz nje same. Gotovo ima lahko sicer svoje razloge, ki pa jih tu ne bomo obravnavali. Ne bi hoteli, da bi sedaj ta dva odlična odstopa oz. izstopa iz SLS+SKD negativno vplivala na delovanje vlade same, pa tudi nekdanje koalicije Slovenije, ki je sicer "de facto" razpadla.

V slovenskem zlasti dnevnem tisku v matični domovini lahko v tem času beležimo vrsto komentarjev o zadevi. Tako npr. mariborski Večer v glosi z naslovom Nestranski premier med drugim piše: "V zadnja leta že kar dolgočasni politiki so se zgodili prav neverjetni preobrati. Ljudska stranka je z združitvijo najprej presenetljivo prevzela oblast Liberalni demokraciji, s katero je pred tem tri leta sodelovala... Ob zadnji zmagi so izgubili premiera, ki je protestno izstopil iz stranke in je s tem, vsaj dokler ne ustanovi svoje stranke, postal prvi "nestranski" premier v zgodovini države." STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

MEMORIE

Slovenski jezik označuje našo narodno pripadnost in korenine, iz katerih smo zrasli in še rastemo. Kdor lastnega jezika ne spoštuje in ne neguje, vse to omalovažuje in tava že v preddverju asimilacije. Danes je med nami tudi že precej ljudi, ki izhajajo iz dvojnih svetov, slovenskega in italijanskega. Ohranjanje slovenščine pomeni zanje tudi spoštovanje rodu obeh staršev pa še ohranjanje posebnosti, ki jih ločujejo od množice in jim dajejo še neko posebno vrednost.

NADA PERTOT, "POMAGAJMO SI SAMI"

OD RUSIJE DO EVROPE

NOVO PRESELJEVANJE NARODOV?

DRAGO LEGIŠA

Smrt dveh italijanskih finančnih stražnikov dne 24. julija na italijanski strani Otrantske ožine - tedaj sta utonila tudi kurdska pribežnika - je osrednjo italijansko oblast dejansko prisilila, da se je stvarneje začela zanimati za pojav nezakonite migracije, ki po svoji množičnosti skoraj spominja na nekdanje preseljevanje ljudstev v Evropi (od konca 4. do začetka 7. stoletja). Predsednik vlade Amato je takoj izjavil, kako Italija zahteva, naj albanske oblasti poskrbijo, da se prekine plovba albanskih gumijastih čolnov, ki ponoči zapuščajo zaliv pri Valoni in po dobri enourni plovbi skrivaj izkrcujejo svoj "človeški tovor"

na obali italijanske Apulije. Predsednik vlade je v sredo, 26. julija, poletel v Tirano, kjer mu je albanski kolega Meta sporočil, da je njegova vlada odobrila zakonski osnutek, ki predvideva strožje kazni za krmarje in lastnike velikih gumijastih čolnov, s katerimi skrivaj prevažajo pribežnike na italijansko obalo. Predsednika obeh vlad sta se tudi sporazumela, da bo Italija okrepila svojo policijsko enoto, ki je na albanskih tleh že od leta 1997 z nalogo, da skrbi predvsem za poklicno usposabljanje albanskih varnostnih sil. Italijansko enoto sestavljajo karabinjerji, policijski agenti in finančni stražniki. Že od leta 1997 so v albanskih teritorialnih vodah tudi trije italijanski patroljni

čolni, na vsakem pa je po en albanski policijski agent, ki edini ima ustrezna pooblastila, kar pomeni, da lahko uporablja strelno orožje, poskrbi za zaplembo ali zasego čolna, izvede hišno preiskavo itd. Po novih predpisih, ki jih predlaga albanska vlada, pa bi tudi italijanskim agentom bila priznana enaka ali podobna pooblastila, kot jih imajo albanski kolegi.

Predsednik Amato pa se še ni niti vrnil v Rim, ko je iz Tirane že prišla mrzla prha. Predsednik albanske republike Meidani je ostro grajal ukrepe, ki jih je bil napovedal ministrski predsednik Meta, ter med drugim dejal, da za odpravo pojava množične migracije ne bi bilo dovolj niti 100 tisoč agentov in da je od-

ločno proti takim ukrepom, ki bi kakorkoli omejevali suverenost albanske države. Odločno je tudi zavrnil očitke, češ da je le Albanija odgovorna za današnje stanje, medtem ko bi morale primerne ukrepati tudi sosednje države, zlasti Grčija in Makedonija, saj je treba vedeti, da je od 10 pribežnikov praviloma le en Albanec. Pristavil je dalje, kako tudi sama Italija ne more prepričati, da bi pribežniki po njenem ozemlju odhajali v druge države. Z izvajanjem albanskega predsednika Meidanija je italijanska opozicija v svoja jadra dobila novega vetra, saj je že prej trdila, da vlada nima jasne politike do pojava migracije, ki postaja že množična.

STRAN 16

ČEZMEJNA ZAVEZA / PODPIS POMEMBNEGA PROTOKOLA

ZA SODELOVANJE NA GORIŠKEM

JURIJ PALJK

V petek, 28. julija, so v goriški pokrajinski palači na Korzu Italija slovesno podpisali Protokol o sodelovanju, kot se bo odslej Čezmejna zaveza imenovala. Do ponovnega podpisa o tesnejšem sodelovanju na Goriškem na obeh straneh državne meje je prišlo zato, ker je rimska vlada končno uradno priznala Čezmejni pakt ali zavezo in se zato odpirajo pred Protokolom o sodelovanju nove možnosti, ker sedaj na Goriškem upravičeno pričakujejo, da bo Protokol o sodelovanju uradno priznala tudi Slovenija.

Svečanega podpisovanja Protokola o sodelovanju (na sliki) sta se udeležila tudi vi-

FOTO BUMBACA

soka predstavnika italijanske in slovenske vlade. Slovenijo je zastopal državni sekretar za

Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, medtem ko je rimsko vlado zastopal

podtajnik za javno upravljanje Gianclaudio Bressa.

STRAN 10

02 Breda Susič
BLIŽNJEVZHODNI VOZEL

03 Jurij Paljk / intervju
SERGIJ PAHOR

04 Olga Tavčar
RAZMIŠLJANJE O PASTORALNEM DELOVANJU...

06 Milan Gregorič
HUDE VRZELI V GLAVAH...

07 Peter Szabo
OTIUM

08 Ivan Žerjal
OBLIKOVANJE REFORMISTIČNE SREDINE...

12 Erika Jazbar
JUBILEJNI SENJAM TUDI LETOS ZAPEL

12 REŠEVANJE NARODNIH VPRAŠANJ ROJAKOV

13 Marjan Drobež
OB PRVI PISNI OMEMBI SOLKANA

16 Majda Artač Sturman
JADRO: KULTURNO BOGATO GLASILO

SVET OKROG NAS

STALIŠČE DEŽELNEGA TAJNIŠTVA SLOVENSKE SKUPNOSTI

JAVNE UPRAVE IN SLOVENC

Če je zakon 482/99 predverje našega zakona, so izgledi slabi.

Na nedavni javni razpravi o zaščitnem zakonu v Selcah, pri kateri je med drugimi sodeloval predsednik goriške pokrajinske uprave Giorgio Brandolin, je bila slovenska javnost seznanjena z zaskrbljivo vestjo o izvajanju zakona 482/99, t.j. zakona za zaščito dvanajstih jezikovnih manjšin, med katerimi je tudi slovenska. Brandolin je namreč marca meseca poslal občinam goriške pokrajine poziv, naj se izrečejo o prisotnosti jezikovnih manjšin na svojem teritoriju. Od 25 občin je odgovorilo le 20, med molčečimi upravami je zanimiv predvsem predvidljivi molk občine Gorica, prese- neča pa zaenkrat pomanjk- anje odgovora občine Ronke, ki je s proglasi izražala naklonjenost slovenski manjšini. Ob tem pa je prestolnica Laškega, občina Tržič, posre- dovala Brandolinu pilatovski odgovor, ki pravi, da je njen teritorij posejan z večjezič- nim prebivalstvom, brez specifi- kacije. Občina Krmin se je zaenkrat izrekla le za furlan- sko prisotnost, čeprav se je župan obvezal, da bo na pri- hodnji seji občinskega sveta pomanjkljivost glede sloven- ske prisotnosti urejena. S tem pokazatelji je zato lahko

vsakomur jasno, kaj si lahko slovenska narodnostna skup- nost v Italiji pričakuje tudi s strani "naklonjenih" uprav v zvezi z izvajanjem zakona 482/99, ki prinaša glede do- ločitve teritorija zaščite iste postopke kot zaščitni zakon. Leva sredina žal ni sprejela blažilnega amandmaja, ki ga je stranka Slovenske skupnosti s pomočjo poslancev na- rodnih manjšin predložila v pristojni komisiji, in sicer zni- žanje števila občinskih svetov- alcev, ki naj bi glasovali za pripadnost občine zaščitenemu teritoriju, od 1/3 na 1/5. To pomeni, npr. da bi po tem postopku občina Gorica iz- padla, saj leva sredina (vklju- čno s SKP, Zelenimi in občan- sko listo) v občinskem svetu ne razpolaga z 1/3 svetov- alcev. Iz tega izhaja, da je bila bojazen, ki jo je SSK izrazila ob nastanku prvega Maselli- jevega poenotene besedila leta 1998 v zvezi s 4. členom, upravičena. Pomanjkanje sez- nama občin, ki bi točno po- vedal, kje naj veljajo zaščitne norme, je velika napaka s strani leve sredine. Če je že izvaja- nje zakona 482/99 prineslo taka presenečenja, in to tudi s strani uprav, ki naj bi bile naklonjene, si ne moremo do- mišljati, kako bo omenjena pomanjkljivost upočasnila in

zapletla uresničitev našega zakona. Osnutek zaščitnega zakona nalaga velike pristoj- nosti Deželi F-Jk, ki se, kljub prisotnosti slovenskih pred- stavnikov v svetu, vede zelo nekorektno do nas.

15. OKTOBRA VOLITVE V SLOVENIJI

Po posvetu s predstavniki vseh parlamentarnih strank in s poslancema obeh manjšin- skih narodnostnih skupnosti (italijanske in madžarske) je predsednik Republike Slove- nije Milan Kučan v četrtek, 27. julija, podpisal odlok o razpi- su državnozborskih volitev. Te bodo v nedeljo, 15. oktobra, dva meseca prej pa se bodo začele volilne priprave.

Državni zbor je konec prej- šnjega tedna tudi dopolnil "zak- on o evidenci volilne pravi- ce" državljanov, ki pripadajo italijanski in madžarski manjšini. Ustavno sodišče je bilo namreč razsodilo, da dosednji predpisi niso v skladu z usta- vo, in pozvalo državni zbor, naj ustrezno ukrepa. Novi pred- pisi določajo merila, ki jih morajo upoštevati pristojne volil- ne komisije pri vpisu upravi- čenca v posebni volilni ime- nik. Pripadniki obeh avtoht- nih narodnih manjšin v Slove- niji imajo po ustavi dvojno vo- lilno pravico: splošno, kot ostali državljani, in pravico, da sami izvolijo svojega predst-avnika v slovenski državni zbor.

KRIZA ŠE ODPRTA

BLIŽNJEVZHODNI VOZEL

BREDA SUSIČ

Po propadu pogajanj v Camp Davidu se razmere na Bližnjem vzhodu še zdaleč niso umirile. Barak je pred hudimi preizkušnjami, saj v Knessetu ne razpolaga z za- nesljivo večino, v vladi doživ- lja hude kritike, njegov zuna- nji minister Levy pa celo grozi z odstopom. V ponedeljek so bile predsedniške volitve, na katerih je proti vsem pričako- vanjem zmagal predstavnik konservativne stranke Likud. Moshe Katsav je visok funkci- onar desnice, bivši minister za turizem, gotovo brez kari- zme, kljub temu pa je porazil vplivnega neposrednega tek- meca, Nobelovega nagrajen- ca, laburista Simona Peresa.

Izvolitev zastopnika kon- servativne stranke na pred- sedniško mesto pomeni napo- ved hudega boja v izrael- skem parlamentu. Barak se je do sedaj trudil, da bi ohrani- l svoj položaj, potem ko so vlado zapustile nekatere stranke pravovernih Judov. Voditelj Likuda Ariel Sharon pa je v Knessetu vložil pred- log za razpustitev parlamen- ta in razpis predčasnih voli- tev. V ponedeljek je bil izid glasovanja o nezaupnici vlad- i tesen. Barak je ohranil polo- žaj po zaslugi enajstih gla- sov, ki so zmanjkali opoziciji. Propad pogajanj v Camp Davidu gotovo ni bil v pomoč ošibljenemu prvemu mini- stru. Ne samo ekstremistična

gibanja izraelskih kolonov in stranke pravovernih Judov, pač pa tudi bolj zmerni pred- stavniki konservativcev in sam David Levy - ki je vedno nihal med desnico in levico - Baraku očitajo preveliko ra- dodarnost do palestinskih zahtev.

Za reševanje hudih zaple- tov v vrhovih izraelske drža- ve in za to, da bi Barak ostal na svojem položaju, pa si pri- zadevajo tudi Arabci, v prvi vrsti Arafat. Voditelj Palestin- cev se je v nasprotju z Bara- kom iz Camp Davida vrnil kot narodni heroj. Pridobil je na popularnosti in moči, ne samo med svojimi ljudmi, pač pa tudi med sosednjimi arabskimi voditelji. Slavo, ki mu jo je paradoksalno prin- esel neuspeh na pogajanjih, pa je lahko užival le za kratek čas. Nevarni položaj, v kate- rem se je znašel Barak, je la- hko ravno tako škodljiv za pa- lestinsko stran kot za izrael- sko. Zato je Arafat v posebni izjavi priporočil vsem Izrael- cem, naj podprejo svojega prvega ministra, da bo lahko še naprej skrbel za razvoj mi- rovnega procesa. Če se je vo- ditelju Palestinev zdelo pri- temno, da se je z omenjeno izjavo prvič tako izpostavil, da se je direktno vmešal v iz- raelsko politiko, pomeni, da je bil res v skrbeh nad politi- čno usodo sogovornika.

Ameriški predsednik Clin- ton pa je v diplomatsko ne- previdnem intervjuju na izra-

elski televiziji izjavil, da je bil Barak na pogajanjih veliko bolj ustvarjalen in pripravljen na kompromis kot pa Arafat. Če je s to izjavo želel poma- gati Baraku, mu to ni prav do- bro uspelo, obenem se je za- meril Arabcem, ki so mu očiti- tali pristranskost. Če se veči- na komentatorjev strinja, da je bil Barak res bolj odprt kot Arafat - ki očitno še ni priprav- ljen premostiti nekatere čeri v zvezi s popolno suverenost- jo nad nekaterimi predeli starega Jeruzalema -, je tudi res, da nosi del odgovor- nosti za neuspeh pogajanj tudi Clinton, ki je hotel, da do pogovorov na vsak način pride, kljub temu da sta bili obe strani očitno še nepripravljene na odpiranje vprašanja o Jeruzalemu.

Prav vsi pa so si bili edini v eni ugotovitvi: pogovori in pogajanja se morajo nadalje- vati. Albrightova je bila v sre- do v Vatikanu, kjer je s šefom vatikanske diplomacije msgr. Tauranom diskutirala o jeru- zalemskem gordijskem vozlu. V nedeljo je v Jerihi prišlo tu- di do prvih tajnih pogovorov po Camp Davidu med Palestinci in Izraelci, kar je jasen znak, da je želja po premo- stitvi težav na obeh straneh zelo velika.

Ob vsem tem pa je ravno- teže med mirom in vojno od- visno predvsem od tega, ali bo Baraku uspelo ohraniti polo- žaj, in od tega, ali bo Arafat pripravljen odložiti progla- sitev suverenosti Palestinske dr- žave z napovedanega 13. sep- tembra na kasnejši datum.

POVEJMO NAGLAS JANEZ POVŠE

POMLADNA STRANKA POKOPALA SLOVENSKO POMLAD?

Da je nova združena stranka Slovenskih krščanskih demokratov in Slovenske ljudske stranke razdrla Koalicijo Slovenija, je morala imeti zares tehtne razloge, saj je spodsekala svojo lastno vlado ter se odpovedala tako rekoč dobljenemu predvolilnemu položaju, ki bi se v primeru skupnega pomladnega nastopa skorajda gotovo spremenil v trdno zmago. Prestop nove združene pomladne stranke v levi politični tabor je bil seveda pravi šok celo za slovensko levico, ki si slej ko prej ni nadejala tako lahke zmage in dobljenih jesenskih volitev. Kateri naj bi torej bili razlogi, da se je nova združena pomladna stranka odločila za korak, s katerim je na pomlad- nem bregu povzročila takšno razdejanje? Lahko se ji je zdelo, da sploh ne gre za usod- no odločitev, ampak le še za eno potezo v tistem koalicijskem duhu, ki je v Sloveniji pre- vladoval zadnjih osem let. V tem smislu bi bil torej razlog lahkomišelnost oz. pozaba svojih izvornih izhodišč in zaradi tega vsaj delna odtrganost od lastne baze, od lastnih ljudi. Toda v kolikor pazljiveje preletimo obnašanje Slovenskih krščanskih demokratov in Slovenske ljudske stranke v teh zadnjih os- mih letih, bomo videli, da so zametki seda- njega, verjetno nepovratnega prestopa v levo za nazaj prepoznalni, in sicer v podcenjeva- nju tistega kompromisarstva, s katerim sta bo- disi ena bodisi druga stranka v koalicijski dru- žbi podeljevali levemu partnerju ogromne da- rove, in to tako rekoč zastonj. Za večji del po- mladne strani je bilo tudi značilno strokovno premalo podkovanost politično delo, predvsem pa premajhno upoštevanje svojih odrinjenih strokovnih kadrov z najrazličnejših področij, ki bi s svojim deležem lahko bistveno poglo- bili pripravo na sprotne politične odločitve.

Dejstvo je, da nova združena pomladna stranka noče vladati skupaj z Janševimi so- cialnimi demokrati in da je raje v družbi z levim političnim taborom. Zaradi te odlo- čitve Slovenija ne bo mogla izvesti prepo- trebne politične preobrazbe, ki bi jo poživila in osvežila, kot se je to posrečilo Hrvaški. V Sloveniji bo po osmih letih trajanja še na- prej v veljavi koalicijsko zabrisana politična identiteta, levi človek ne bo levi in desni ne bo desni, podobno siva in nedinamična bo celotna družbena podoba. Pri vsem tem bo seveda največjo škodo utrpel pomladni ta- bor, saj se bo nova združena pomladna stranka do svojega levega partnerja obnašala nadvse prijazno in uslužno, istočasno pa v lastni tabor vnašala neprijetne, neprijazne in neodkritne medčloveške odnose. Mnogim pač ne bo lahko prenašati nepravilnega no- vega stanja, v kolikor slednje sploh ne bo postalo neznosno in bodo morali številni posamezniki ali celo skupine iskati novo politično streho. In namesto da bi bila pom- ladna stran zaradi svojega izvora vse pre- pričljivejši primer iskrene politične in dru- žbene morale, je začuda to najpomemb- nejšo vlogo prepustila slovenski levici. Slo- venska levica je namreč ves čas zvesta sama sebi in resnično gleda na interese svojih lju- di, kar je ne glede na vse njene druge last- nosti kvaliteta, ki ji daje družbeno verodo- stojnost.

Zdaj so na potezi pomladni volivci: se bo- do še prepoznali v svojih preusmerjenih političnih predstavnikih in do kakšne mere? Če ne prej, bo odgovor znan na volitvah. Tedaj se bo tudi natančno videlo, kje se Slo- venija nahaja.

S 1. STRANI

POTRES

Ljubljanski Dnevnik se spra- šuje v naslovu članka Na koga lahko računa dr. Bajuk? o bo- doči usodi Slovenije. Med dru- gim piše naslednje: "Če sodi- mo po prvem javnomnenj- skem preverjanju, so tisti, ki so v parlamentu zagovarjali spremembo ustave in uzako- nitev popravljenega propo- rcionalnega sistema, lahko za- dovoljni. Razmerje med tisti- mi, ki to odločitev podpira- jo, in onimi, ki je ne podpira- jo, je v izrazito korist prvih..." Tednik Demokracija (glasilo

Janševih socialdemokratov) nosi značilen naslov Franc Za- gožen prestopil Rubikon (Za- gožen je predsednik SLS+SKD). Med drugim pa lahko v poseb- ni glasi beremo tole: "Zadnje spremembe ustave in dvig ve- čine poslancev nad voljo lju- dstva so dejstvo... Vodstvo no- ve združene stranke se je zbli- žalo s strankami nasprotnega političnega pola... Potepali so ustavo, ki je vsekakor ljudem največja svetinja..."

Vsekakor pa lahko imajo vsi ti preobrti v političnem življenju Slovenije svoje po- sledice. Verjetno bo vse to ne- gativno vplivalo zlasti na poli- tično dogajanje v pomladnem

taboru. Lahko bo imelo tudi bolj negativno vlogo zlasti pri volilcih, ki so sedaj videli v novi demokratični povezavi Slove- niji upanje na spremembe v državi in na uresničitev določe- nih vrednot tudi v političnem in širšem družbenem življenju.

Medtem je prišlo do usta- novitve nove stranke z ime- nom Nova Slovenija - Krščan- ska ljudska stranka.

Ljubljanski oz. slovenski politični potres je sicer daleč od znanega zgodovinskega potresa ob koncu 19. stoletja. Vsekakor pa so njegove po- sledice še vse odprte in le čas jih bo lahko odpravil.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18.

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000.

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

STOPNJA PRIPRAVLJENOSTI TUDI NA ŽRTVE BO MERILO NAŠE ZRELOSTI

JURIJ PALJK

Ste z obiskom pri predsedniku senata zadovoljni in katere so bile glavne točke vašega pogovora z njim?

Vedno sem bil prepričan, da je prav, če vzdržujemo čim bogatejšo stiko z državnimi institucijami in z italijanskim svetom sploh, ker je tako bilo vedno prav za vsako manjšino, toliko bolj v tem času. Stikov se ne smemo bati, če smo zdrava skupnost. Mislim, da marsikatera naša težava v odnosih z državo izvira prav iz pomanjkanja stikov, skratka iz nepoznanja naše stvarnosti (od zgodovine do kulture) s strani italijanskih krogov, v manjši meri pa tudi zaradi našega nepopolnega poznanja italijanske mentalitete. Mi zmerom z odporom razlagamo našo realnost in naša pričakovanja (vsakič znova in vsakič od začetka) in se ne zavedamo, da imamo dostikrat opravka s prijaznimi, a večkrat, žal, tudi površnimi sogovorniki, za katere je naravno, da nismo izključni predmet njihovih zanimanj. Zato se mi zdi, da so taki obiski in pogovori - ne samo na taki ravni - vedno potrebni in koristni. Prepričan sem, da bomo morali vztrajati na tej poti in da si bomo morali prejeti slej zamisliti nekaj konstanten pretok informacij, da bi našli pot tudi v italijanske medije. Že dvomesečnik SLOVIT, ki ga izdaja zadruga Most v Čedadu (članica SSO-ja), je vzbudil precejšnje zanimanje. Ta bilten v italijanski bi morali celo okrepiti. Toda ta pogovor bi nas pripeljal predaleč od zastavljenega vprašanja, čeprav bi morali biti na te vidike bolj pozorni. Vrnimo se k obisku pri predsedniku senata Mancinu, ki sva ga z Rudijem Pavšičem opravila ob spremstvu sen. Camerinija in sen. Volčiča, ki je bil posrednik naših želja pri predsedniku Mancinu, za kar se mu zahvaljujem. Predsednik Mancino nam je dal priložnost, da je naša delegacija dokaj temeljito razložila stanje in pričakovanja manjšine, ki je tokrat prvič v zgodovini blizu uresničitve zaščitnega zakona. Poslušal nas je pozorno in dokazal, da mu slovenska manjšina v Italiji ni neznanca. Zato nam je tudi dal zagotovila, da bo storil, kar je v njegovi moči, da bo postopek v senatu pospešil do možne meje. Ni skrival pasti, ki se skrivajo v tehničnem postopku, in je realistično povedal, da ni na razpolago veliko časa ter da bo senat moral pohiteti, da ne bi prišlo do usodnih zamud. Kmalu po obisku smo zvedeli, da so se načelniki skupin v senatu dogovorili, da bo zakon na dnevnem redu že oktobra in da se bodo poslužili hitrega postopka. To je že dober rezultat, morda je del zasluge pripisati tudi temu obisku.

Večkrat smo slišali vaše kritično mnenje o vsebini zaščitnega zakona. Katere so po vašem največje pomanjkljivosti?

Nikoli nisem skrival svojega kritičnega gledanja na zakon sam, na njegovo vsebino in na način, kako ga je manjšina spravila v parlament. Izgubili smo preveč časa pri pripravi in tudi pri klestenju naših zahtev, kar se je potem izkazalo za

Predsednika Sveta slovenskih organizacij Sergija Pahorja, ki je bil s predsednikom Slovenske kulturno-gospodarske zveze Rudijem Pavšičem v torek, 23. julija, v Rimu na srečanju s predsednikom italijanskega senata Nicolo Mancinom, smo zaprosili za pogovor, da bi kaj več izvedeli o senatni obravnavi zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji.

dvojno zlo. Ostalo je premalo časa in novo klestenje v poslanski zbornici (kompromisom ne uideš) je še razvodenelo že tako in tako nedorečeno besedilo zakonskega predloga. Kljub mojim pomislekom, ki sem jih izrekel tudi v javnosti, pa mi nekateri očitajo, da se preveč "strinjamo" (tudi vaš Mihec in Jakec, kar me je nekoliko razjezilo, čeprav zbadljivk ne odklanjam, pač pa zabavljanje). Preveč smo že govorili o zakonu, da bi zdaj podrobneje obdelali pomanjkljivosti, zato se bom dotaknil samo nekaterih vidikov, tudi zato, ker se mi zdi prepozno zviniti po toči. Predvsem se mi zdi, da je zakon premalo poveden, to se pravi, da podeljuje premalo neposrednih, pozitivnih pravic in da zaupa vse preveč pristojnosti tako imenovanemu paritetnemu odboru. Paritetni odbor je potreben, toda jaz sem si ga zamišljal kot organ, ki bo nadzoroval izvajanje zakona in ga občasno preverjal, ali ustreza zahtevam časa in potrebam manjšine. Kaže pa, do bo pravzaprav ta odbor šele pravi zakonodajalec in da je še vse odprto. To se pravi, da bomo morali, ko bomo dobili zakon, šele prav začeti z delom za konkretna priznanja. Seveda v zakonu ne manjkajo tudi nekatere stvarne zadeve, ki nam bodo še kako prav prišle, upajmo že v bližnji prihodnosti. Predvsem se zakona upravičeno veselimo (in to sem poudaril tudi takoj po odobritvi v zbornici) naša skupnost v Benečiji in v celi videmski pokrajini. Zdaj so lahko polnopravni državljani (kar so vedno hoteli biti) in se lahko končno tudi ponosno potrkajo na prsi in se sklicujejo na svoj teritorij, na svoje tradicije ter svojo kulturo in govorico, ki sta jih povezovala z matico. Resnična in prava vrednota tega zakona je prav ta, da smo med Slovence v Italiji spravili končno Benečane in Rezijane. Ostali pripadniki manjšine se niti ne zavedamo, kaj to pomeni rojakom v videmski pokrajini. Že zaradi tega bi morali biti manj nestrpni do tega zakona. Res je, da vsem ostalim postavlja nekakšne omejitve pravicam, ki sta nam jih že zagotavljala Londonski in Osimski sporazum. Toda, ali smo zares lahko upali, da jih uresničimo? Zakon res ni idealen in to priznava zdaj tudi levica. Pričakovali smo veliko več, zato smo vsi nekako zadržani, če ne razočarani in kritični. Vendar pa zakona nikakor ne gre zavračati, a se moramo zavedati, da bo treba še veliko truda in naporov, če bomo hoteli doseči kaj konkretnega. Nevarno se mi tudi zdi, da bo za uresničevanje zakona v prvi vrsti odgovorna deželna uprava. Zdaj nam ni preveč naklonjena in vsi vedo, kako težko je na primer dobiti prispevke, ki nam jih namenja država, ne dežela, in do katerih imamo pravico.

Motijo me tudi nekatera dvoumja v besedilu, na primer glede vračanja Narodnega doma v Trstu in Trgovskega doma v Gorici, dvoumja in nejasnosti, ki dopuščajo karšnokoli rešitev. Goriški prefekt

v preteklih dneh gotovo ni nikogar pomiril, ko je sklenil dati dvorano... v upravljanje mestni občinski knjižnici. In to danes, ko je naš zakon pred vrati. To pomeni, da bo veliko odvisno od politične volje večine, ki bo imela oblast v rokah...

Kako naj bi se slovenska manjšina v Italiji organizirala, da bi ji varstveni zakon zares koristil?

Potrebno bo še veliko naporov in potrpljenja, a tudi domišljije. Vsi se že dolgo zavedamo šibkih strani našega organiziranega življenja, ki je v politiki neenotno, v kulturi razparcelirano s številnimi dvojniki, ustanove zabetonirane v šolstvu brez vrhovnega vodstvenega organa, na cerkveni ravni brez pravega načrta itd. Po mojem bo treba marsikaj premisliti in na novo domisliti ob največjem možnem sodelovanju društev, skupin in posameznikov. Tako bomo pripadnikom manjšine vcepili zavest, da sami odločajo in da tvorno sooblikujejo našo stvarnost. Za to pa bodo potrebne odkrite besede in konkretna dejanja, disciplina in solidarnost, ne pa morda slepomišljenje z lepimi načrti na papirju ali v zraku. Potreben bo morda tudi kakšen ne prav najbolj popularen sklep. Stopnja naše pripravljenosti tudi na žrtve bo merilo naše zrelosti. Ne bo lahko.

Že iz površnega branja besedila zaščitnega zakona, ki ga je odobrila poslanska zbornica, jasno izbaja, da bo imela dežela Furlanija-Juljska krajina zelo pomembno in v nekaterih primerih celo odločilno besedo pri izvajanju njegovih določil. Vsi vemo, kdo je na oblasti v deželi in prav nič ne kaže, da bi v kratkem prišlo do sprememb. Kaj bi morali po vašem Slovenci v Italiji narediti, da bi se stvarno izvajala črka in dub odobrenega zaščitnega zakona?

Mislim, da bosta potrebni velika budnost in vztrajnost, posegi pri strankah, ki imajo in bodo imele v rokah deželno upravo, morda se bo treba kdaj pritožiti na sodstvo, obrniti se po pomoč k matici, pravzaprav se mi zdi, da si bo treba šele zamisliti strategijo naših posegov kakor tudi strategijo našega razvoja. Vse preveč smo bili do zdaj pasivni, za kar je bila kriva naša zakrknjena razcepljenost, ki nam ni dala, da bi z drugimi delili pristojnosti in odgovornosti.

Pomembno besedo bo imela tako imenovana paritetna komisija; kaj mislite ukreniti, da bodo v to komisijo prišli zanesljivi predstavniki slovenskega življa v Italiji?

Za zdaj še ni jasno, kako bodo potekala imenovanja v to komisijo. Šele ko bodo objavljene norme za izvajanje zakona, bomo imeli jasnejšo sliko. Zaenkrat smo vsi pre-

FOTO BUNRACA

vidni. Skrajno desnico na primer zelo skrbi sestava te paritetne komisije: kaj bo z njo, če bi prišlo do spremembe večinske koalicije na Deželi, bojijo se, da bi Slovenci imeli izrazito večino, teoretično 14 proti 6. Mi pa se zelo stvarno bojimo, da si bomo sami kopal jamo v komisiji, če ne bomo sposobni minimalne enotnosti. Vendar pa mislim, da ne gre vsega staviti na najmanjši skupni imenovalec, ker bi v tem primeru zelo preveč oklestili raven naše zaščite: kaj lahko se zgodi, da od naše skupnosti ostane samo zunanja lupina, folklor. Za to pa smo lahko krivi mi sami, če bomo silili proč od matice in bomo rezali žive vire, ki nas vežejo nanjo. Tega si ne smemo privoščiti zlasti zdaj, ko se bliža čas slovenskega priključka k Evropski zvezi. Noben zaščitni zakon nam ne more nadomestiti rednih in globokih stikov z matico, naj v tem smislu dobro premislijo tisti krogi, ki bi jih hoteli zrahljati. Če bi pri tem vztrajali, bi zagrešili usodno napako na škodo celotne manjšinske skupnosti.

Tudi v zadnjem času letijo na vaš račun buči očitki in tudi žalitve od tako imenovane tretje krovne organizacije. Marsikdo se sprašuje, zakaj odločneje ne odgovarjate na grobe žalitve in podtikanja.

Osebnost sem proti temu, da bi t.i. tretjo krovno jemali kot resnega sogovornika, ker to ni, pač pa predstavlja njena maloštevilna samozvana skupina lahko slovensko jedro pri strankah, ki nam režejo kruh na deželi. Tam bi lahko ta skupina opravila zelo koristno delo, toda tej nalogi se je dosedaj izneverila: povzema že izrabljene fraze o tem, da nam zaščitni zakon ni potreben, da je zakon o jezikovnih manjšinah več kot dovolj, hoče vsiliti svoje kriterije razdeljevanja državnih prispevkov, zagovarja vsestransko vprašljivi Institut na Deželi, ker misli, da bo preko njega dobila formalno priznanje krovnosti, vsevprek obsoja drugače misleče in ne upošteva nji-

hove dejanske organizacijske teže in moči. Mislim, da se krovnost more izraziti le s soglasjem manjšine, s številom pripadnikov in z bogato ponudbo pobud, prireditvev in akcij članov in članic in s skrbjo zanje. To pa so številke in te so dovolj zgovorne. Vsi zdaj čakamo na pravilnik deželnega Inštituta, predsednik deželnega odbora Antonione je obljubil, da nas bo povabil k sestavljanju njegovega pravilnika, od katerega bo odvisno, ali bo dobra in koristna ustanova za manjšino, ali pa bo spaček, ki bo odmrll sam po sebi. Zaenkrat še ne vemo, ali bomo v Inštitut vstopali kot posamezniki, torej z zelo zamudnim vpisovanjem in še bolj zapletenimi volitvami vodstva, ali pa kot društva, ustanove ali krajevne uprave. Toda kakšno težo bo kdo imel in kako jo bo dokazal? Preveč vprašanj se je nakopičilo in sam ne vidim jasno pred sabo. Osebnost nisem proti seznamu vseh pripadnikov manjšine, čeprav bi to pomenilo preštevanje (bi vsaj lahko črno na belem dokazali asimilacijsko politiko Italije, ki se ji ni pravzaprav nikoli odpovedala). Nemška manjšina na Danskem ima podobno ustanovo: sami jo sprejemajo, čeprav je zajela le dobro tretjino manjšine, sicer pa zaščita tam nikakor ni vezana na ugotavljanje in preverjanje številčne moči manjšine. Podobno velja tudi za Italijane v Sloveniji. Pri nas pa je prav nasprotno: potem ko so nas zdesetkali s kulturno asimilacijo v Benečiji, ko so pospeševali izseljevanje, eksodus v Jugoslavijo po prvi svetovni vojni, prisilno preseljevanje v notranjost Italije, izpostavili fašističnemu nasilju, tihi asimilaciji po drugi vojni in novi emigraciji, bi hoteli raven zaščite prilagoditi našemu številu. Kar zadeva tretjo krovno organizacijo, bi rad opozoril le na osnovno razliko: oni so nosilci interesov svojih strank, mi pa skrbimo za svoje članice in skušamo doseči le, da bi lahko preživele sedanje burne čase, ne glede na to, kdo je povzročil sedanje viharje in težave.

Kako ocenjujete dosežanje sodelovanje med SSO in SKGZ?

Proces sodelovanja med SSO in SKGZ se je začel pred dobrimi štiri leti. V to so nas silile razmere zunaj nas pa tudi naše notranje prepričanje, da edinole z dogovarjanjem lahko dosežemo napredek v notranjih odnosih manjšine, kar bi bila korist vseh. Na začetku morda nismo iskali toliko soglasja, kolikor smo se bolj izogibali sporom, kar je počasi obrodilo sadove. In zdaj smo pri sedanjem stanju, ki je nekje vmes, prebrdili smo začetne bojazni in se odločamo tudi za skupne akcije, nismo pa še dosegli končne faze, ki bo vodila v skupno načrtovanje. To bo seveda proces, ki bo trajal dalj časa in v katerega bo treba pritegniti tudi stranke in bo terjal od vseh veliko dobre volje, strpnosti in tudi nekaj zaupanja. Brez tega sodelovanje ni mogoče in nima nobenega pomena. Celotna manjšina, kljub temu da je tako močno razčlenjena, tudi ne razpolaga z močnimi osebnostmi, ki bi same lahko uveljavile modre poglede in narekemale racionalne izbire v življenju manjšine.

S SKUPNIMI MOČMI KRISTUSU NAPROTI

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

JEZUSOVA
SPREMENITEV
NA GORI

"Njegova oblast je večna, neminljiva oblast in njegovo kraljestvo neuničljivo." (Dan 7, 14b)

"Nebesa oznanjajo njegovo pravičnost in vsa ljudstva vidijo njegovo slavo." (Ps 97, 6)

"Nismo se oprijeli izmišljenih bajk." (2 Pet 1, 16)

"So se vpraševali med seboj, kaj bi to bilo: vstati od mrtvih." (Mr 9, 10)

Cerkev nam sredi poletne vročine daruje praznik Jezusove spremenitve na gori. Ta nam govori o Božjem kraljestvu, o pravičnosti, slavi in celo o vstajenju od mrtvih. Toda neveren človek, to je lahko tudi krščen, ne ve, kaj naj bi s temi pojmi. Zdi se namreč preveč oddaljeni od resničnega življenja. Spadali naj bi k bajkam (gl. 2 Pet 1, 16).

Tlačijo nas namreč prave more: letalo Concorde se dvigne z veselimi dopustniki, ki so načrtovali osvežitev duha in telesa, pa je čez nekaj trenutkov ena sama razbitina s 114 mrtvci (25. julija letos). Ali so bili ti nesrečneži večji grešniki kakor mi?

Prav v tistem času je bilo tam navzočih nekaj ljudi, ki so mu pripovedovali o Galilejcih, katerih kri je Pilat pomešal z njihovimi žrtvami. Odgovoril jim je: »Mar mislite, da so bili ti Galilejci večji grešniki kakor vsi drugi Galilejci, ker so to pretrpeli? Povem vam, da ne. A če se ne spreobrnejo, boste vsi enako pokončani.« (Lk 13, 3). Jezus v nadaljevanju zopet napove pokončanje, če se ne spreobrnemo (Lk 13, 5).

Priznati moramo, da nas vse naokrog in zlasti v nas obdajajo same skrivnosti: zaradi tega radi sežemo po Sv. pismu, še posebej ga beremo in poslušamo pri nedeljskem bogoslužju. Nekateri ga berejo ali so ga brali kleče. V začetku prosimo za Božjo pomoč pri umevanju pisma. Obenem prosimo za odpuščanje grehov ter za to, da bi Bog vodil vse naše misli, namene, dejanja. Sv. Avguštin je vernikom v postnem času govoril ves dan. Prav tako so v Stari zavezi poslušali branje Sv. pisma-postavo ali zapovedi (npr. 2 Krn 34, 8 nss. 30), da so tako ubrali pravo pot do Boga in človeka.

Današnji evangelij nam govori o skrivnostnem kraljestvu, ki apostole Petra, Jakoba in Janeza tako očara, da se zaradi prevelike nadzemske svetlobe prestrašijo. O tem ne govorijo do vstajenja od mrtvih Učenika. Sicer jim je bil Jezus sam prepovedal o tem govoriti, saj bi jim nihče ne verjel. Zgodovina preganjanj, mučenj, vse sovraštvo proti njim to potrjuje. Kje bi apostoli našli tolikšno moč v pekočem trpljenju? Še Jezus, tako nekateri berejo, išče pri velikih trpinih SZ, pri Mojzesu in Eliji tolažbo za gorje, ki se zgrinja nanj in ga bo docela preplavilo - to ni izmišljotina -, dasi je bil kar trikrat napovedal trpljenje, smrt in vstajenje (Mt 16, 21; 17, 22.23; 26,2; 26,32).

Vendar človek kaj rad presliši resnico o smrti, sodbi in vstajenju v življenje ali pa o vstajenju za pogubo-pekel. Je nerazumljivo, ker spada v red vere, kako da nekateri mogotci tega sveta ali volkovi v ovčjih kožuhih tako besnijo proti pravičnim, ki verujejo v svet duha, v svet Boga. Ti so jim napoti. Radi bi namreč živeli brez Boga in brez ozira na človeka. Od tod tisto jedko sovraštvo proti vsemu, ki govori o vstajenju, ki ga je Bog od vekomaj pripravil tistim, ki ga ljubijo. Razkačeni so brez razloga vsi, ki stiskajo pravičnega. Toda Jezus pripravlja vstajenje tudi za nas.

Jezus govori v prilikah, znamenjih: ne razumejo ga samo tisti, ki "gledajo, pa ne vidijo, poslušajo, pa ne slišijo in ne razumejo. V njih se izpolnjuje Izajeva prerokba, ki pravi: »Poslušali boste, poslušali - a ne boste doumeli, gledali boste, gledali - a ne boste videli. Otopelo je namreč srce temu ljudstvu; z ušesi so težko slišali, in zatisnili so si oči, da ne bi z očmi videli, da ne bi z ušesi slišali, da ne bi v srcu doumeli in se spreobrnil in da bi jih jaz ne ozdravil.« Blagor pa vašim očem, ker vidijo, in vašim ušesom, ker slišijo! Kajti resnično povem vam: Veliko prerokov in pravičnih si je želelo videti, kar vi gledate, pa niso videli, in slišati, kar vi poslušate, pa niso slišali! (Mt 13, 13-17; Iz 6, 9-10).

V prvem današnjem berilu nam prerok Danijel odgrne vsaj malo nebeško zaveso, da pogledamo noter v skrivnost Boga, ki ga opisuje po človeško kot Staroletnega v belem oblaku, na prestolu, v žaru in družbi brezštevilnih bitij. Vse je nared za prihod Sina človekovega, ki mu bo dana oblast, čas in kraljestvo" (Dan 7, 9-14). Ker "Ta je moj ljubljene Sin, nad katerim imam veselje" (2 Pet 1, 17) in "Ta je moj ljubljene Sin, njega poslušajte!" (Mr 9, 7); kar je že prej povedal (Mr 1, 11).

Spremenitev na gori kaže, da bo Mesija vzeti v slavo tako, kakor je bil vzeti v slavo Elija: Vstal bo! Zaradi tega naj se o Jezusovem mesijanstvu razglaša šele po vstajenju.

Goriška sinoda nosi naslov: "Svoj obraz nam, Gospod, pokaži!" Ta obraz je povečini zakrit, ker razodeva prej trpljenje kakor slavo in veličastvo. Zato molimo za vero, da bi namreč mogli gledati Boga v vsakdanu, na križu.

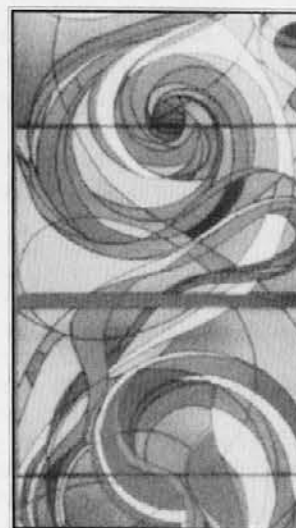
OLGA TAVČAR

Ko je šolsko in pastoralno leto za nami in se podamo na zaslužne počitnice ter imamo tako nekaj več prostega časa, pričnemo razmišljati o prehojeni pedagoški poti. Povprašamo se o uspehih in neuspehih, o vzrokih, ki so omogočili dosego oziroma nedosego zastavljenih ciljev. Kot pastoralni delavci se sprašujemo, zakaj je danes tako težko govoriti staršem in mladincem o Bogu. Kako je mogoče, da župnijske skupnosti niso več sposobne spregovoriti sodobnemu človeku. Tudi nedeljske maše postajajo tempirane, le redko kdo (mogoče pevci nekaterih cerkvenih pevskih zborov) se po maši še zadrži pred cerkvijo ali v baru in malce poklepe-ta. Če smo na večji vasi ali v mestu, kjer se maše vrstijo kot na tekočem traku, pa je to sploh nemogoče, saj bi naše zaustavljanje pred cerkvijo oviralo prihajanje novih vernikov, otežkočilo promet, primanjkovalo bi parkirnih prostorov itd. Bog ne daj, da bi ti imeli celo močnost spregovoriti par besed.

Sprašujemo se, ali se še zavedamo, da je nedeljsko bogoslužje srečanje božjega ljudstva okrog oltarne mize, kjer se obnavlja Jezusova daritev na križu. Da je to srečanje vir radosti, ki ne more biti le eno izmed mnogih obveznosti poleg nedeljske nogometne, odbojarske, košarkarske tek-

me, jadrnega tečaja itd., ko se mora končati točno ob določeni uri, kajti drugače se vsi računi prekrižajo in ne utegnemo storiti vsega tistega, kar smo načrtovali za to nedeljo. Srečanje, ki bi moralo biti počelo našega vsakdana in bodočega tedna, ostane tako večkrat žal le obveznost, kateri se kljub vsemu le nočemo odpovedati ali pa v slabšem primeru ne moremo odpovedati, kajti drugače katehet-duhovnik, ki pripravlja našega sina ali hčerko na prejem kaknega zakramenta, ne bo dovolil, da se ga udeleži.

Sprašujemo se, kaj torej storiti. Kako načrtovati novo pastoralno leto, ki je pred vrati, da bi se počasi skušali premakniti s te mrtve točke, ki jo vsi dobro poznamo in nad katero vsi tako radi tarnamo. Lahko je delati analize stanja, pri iskanju možnih rešitev pa se marsikdaj zatakne. Rešitev tiči mogoče v načrtnem delu z odraslimi, s starši otrok, ki se pripravljajo na prejem prve svete spovedi, obhajila, birmine. Občutek pa imam, da jim ne smemo ponuditi le golih predavanj. S teh namreč največkrat odhajamo sicer polni lepih in učenih spoznanj, ki pa žal kmalu splahnijo. Mogoče bi bil primeren skupen teden duhovnosti za starše in otroke, na katerega bomo povabili nekoga, ki se izrecno ukvarja s pastoralno družin, sami pa bomo ta čas izkoristili in ga preživeli z našimi katehiziranci, razvili posebno te-

mo, se naučili novih pesmi, ki jih bomo skupno peli pri mašah itd. Staršem bomo tako omogočili po dolgem času, da se ponovno ozrejo sami vase in svoj zakon globlje ponovno navežejo na Gospoda. Cela družina pa bi mogoče preživela teden ali nekaj dni čisto drugače. Seveda bi podobne pobude lahko bile odprte za vse družine, ki bi se jih rade udeležile. Poletna srečanja bi tako morda pričela roditi svoje sadove tudi v zimskem času. Gotovo bi se našlo izmed teh skupino, ki bi bila pripravljena tudi med pastoralnim letom aktivneje sodelovati pri cerkvenem pevskem zboru, pri liturgični animaciji, pri ustanovitvi bibličnih skupin itd. Predvsem pa bi taka srečanja omogočala zblizevanje ljudi, nastajale bi nove prijateljske vezi, ki bi s časom prav gotovo pozitivno vplivale na celotno župnijsko vzdušje in življenje na sploh.

Slednjič pa bi mogoče tak način pastore olajšal tudi vodenje katehetskkih priprav na prejem zakramentov, nad katerimi vsi neprestano nekaj tarnamo. Večina staršev, da je predolga, kateheti pa da večina otrok in mladostnikov po prejemu zakramentov kratkomalo izgine iz župnij in se ne udeležuje župnijskega življenja. Če je zadnja ugotovitev pravilna, pomeni, da z našo pastoralno nekaj ne gre: tako staršem kakor otrokom nismo uspeli posredovati globljih izkušenj, takih, ki bi jih za vedno pritegnile k hoji za Kristusom, ko postane enoletna ali dvoletna priprava na prejem zakramenta relativna. Ko se v šoli ali na službenem mestu govori o trajnem izobraževanju, se nihče ne zgraža, ampak vsem se zdi to čisto normalno in samo po sebi umevno. Zakaj ta merila propadejo, ko govorimo o naši duhovni rasti ali o duhovni rasti naših otrok? Ko izbiramo učitelja, profesorja ali trenerja za našega otroka, si želimo vedno tistega, ki je najbolj zahteven; ko vprašamo za pripravo za prejem zakramentov, pa bi se najraje obrnili do tiste župnije, kjer župnik uredi vse skupaj v najkrajšem roku. Iz povedanega lahko le zaključim, da nimamo

istih meril, to se pravi, da prihaja naša vera in versko vzgajanje naših otrok na eno izmed zadnjih mest na naši vrednostni lestvici. Pojem vere je včasih zelo abstrakten in tudi zato se je včasih težko zanjo opredeliti. Bolj ko o veri bi raje govorila o našem intimnem odnosu s Kristusom, ki nam mora postati prijatelj, zvesti sopotnik v vsakdanjem življenju. Le ko bomo začutili, kako globoko resnične so Jezusove besede, ko je apostolom med zadnjo večerjo priporočal: "Ostanite v meni in jaz v vas... kajti brez mene ne morete storiti ničesar" (Jan 15, 4a.5b); lahko se bomo zanj v polnosti odločili in ponovno postavili našo vero, naš odnos s Kristusom in gojenje le tega na vrh naše vrednostne lestvice. Takrat pa ne bo več problem trajanja priprav, nedeljske maše, graditve župnijske skupnosti, kajti na prvem mestu bo On in vse drugo bo postalo relativno.

Končno pa se po vsem tem razmišljaju pastoralni delavec vpraša še naslednje: kdo pa bo vse to delal? Organizirati poletno letovanje družin, pastoralno delovanje in vodenje liturgične, biblične skupine odraslih... Res je, a prepričana sem, da se z božjo pomočjo in z nekoliko dobre volje ter iznajdljivosti vse da izvesti. Zakonce lahko med poletnim letovanjem enostavno prepustimo njihovemu voditelju, ki smo ga povabili. Poskrbimo le, da ga obvestimo o skupini, še posebej, če je sestavljajo mogoče zakonci ločencev. Za otroke in igro z njimi pa lahko vprašamo za pomoč tudi nekaj tistih mladincev, ki so le ostali zvesti župniji in izhajajo največkrat iz skavtskih vrst. To jim je mogoče lahko tudi v nagrado, za njihovo zvestobo pri nedeljskih mašah in pastoralnem življenju župnije. Možno pa je to tudi priložnost, da povabimo k sodelovanju dekleta in fante, ki so sicer nekoč bili dejavni na župniji, a so se danes oddaljili od nje. To še posebej, če se šolajo na pedagoškem liceju, a tudi na kateri koli drugi šoli. Glede na njihove sposobnosti in zanimanja lahko za otroke organizirajo razne delavnice in tako popestrijo njihovo bivanje. Dovolj je torej nekaj dobre volje in prepričanje, da so take pobude potrebne, čeprav zahtevajo od nas veliko potrpljenja in, zakaj ne, na začetku tudi časa za organiziranje.

Natrosila sem nekaj razmišljanj, ki so se mi porodila v teh poletnih julijskih dneh, ko razmišljam o preteklem letu in načrtujem ter iščem novih vzpodbud za nadaljnje delo. Želela sem predvsem predočiti nekaj perečih problemov, s katerimi se mi zdi, da se trenutno ubada naša zamejska pastorala in, zakaj ne, nakazati eno izmed možnih rešitev.

SLOVENSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA

O VOJSKI, ZAPORIH IN
JESENSKIH VOLITVAH

Dne 27. julija je bila pri Sv. Jožefu v Celju izredna seja Slovenske škofovske konference. Na njej so prvič sodelovali novoimenovani pomožni škofje. Člani SŠK so se seznanili s pripravami na drugo zasedanje slovenske sinode, ki bo v začetku novembra letos. Govorili so tudi o duhovni oskrbi vojakov in oseb v zaporih. Po zgledu svetega očeta bodo ordinariji na isti dan obiskali kakšen zapor in tam darovali sveto mašo.

Nadškof Rode je po zasedanju o duhovni oskrbi v vojski povedal, da "že teče postopek za sprejem enega duhovnika v službo, kasneje naj bi bili v Slovenski vojski zaposleni trije, vsak od njih pa bo odgovoren za vojašnice znotraj treh škofij. Na podoben način želi SŠK rešiti vprašanje duhovne oskrbe v zaporih, kjer duhovniki obiskujejo zapornike občasno, izjemoma in na njihovo izrecno željo".

Škofje nameravajo s pastirskim pismom povabiti vernike k odgovorni udeležbi letošnjih volitev. Pripravili so tudi posebno molitev za Slove-

nijo pred volitvami (objavljamo jo na tem mestu).

V prihodnjih dneh bodo nekateri škofje obiskali Slovence po svetu ali se udeležili drugih mednarodnih srečanj.

MOLITEV ZA
DOMOVINO
VOLITVAMI 2000

Troedini Bog, večna mo-drost!

Ti vse čudovito urejaš in vodiš. Usliši nas, ko te prosimo za našo domovino.

Naj jo odgovorno vodijo ljudje, ki bodo za javno blaginjo nesebično skrbeli. Naj jo vedno in povsod dostojno predstavljajo ter se zavzemajo posebej za vse, ki so v kakršnikoli stiski.

Nam pa daj, da bomo odgovorno volili po svoji vesti tiste, za katere upamo, da bodo s svojim javnim delovanjem pospeševali življenje ter duhovni in gmotni napredek naše države in tako pomagali graditi Božje kraljestvo na zemlji, ki je kraljestvo pravičnosti, miru in ljubezni. Amen.

Oče naš. Zdrava Marija. Slava Očetu.

GORIŠKA / PRIPRAVE NA SVETOVNI DAN MLADIH

PRIJATELJSKE VEZI IN PRIPADNOST VERI

MARTIN MARUSSI

Bliža se svetovni dan mladih. Letos bo to praznovanje dobilo posebno obarvanost zaradi jubileja svetega leta; prav zato bo srečanje potekalo v Rimu, večnem mestu.

Mladi v župnijah so se na ta dogodek pripravljali skozi vse leto in so v ta namen imeli razna skupna škofijska srečanja. Najpomembnejše na Goriškem je bilo srečanje ob škofijskem slavljenju svetega leta na binkoštni dan, ki je predstavljalo nekakšno odskočno desko, s katere se je simbolično začel polet na Svetovni dan mladih.

Prav zaradi posebnosti letošnjega leta bodo potekala pred začetkom svetovnega dneva mladih škofijska mednarodna srečanja mladih, in

to po vsej Italiji. Škofije bodo sprejemale mlade z vsega sveta in jih gostile z namenom, da se vzpostavijo lepe prijateljske vezi in da se okrepi pripadnost udeležencev v veri.

V goriško škofijo bodo prišli mladi iz cele vzhodne Evrope (Poljske, Romunije, Madžarske, Ukrajine), Afrike (Slovenskočena obala), današnje Jugoslavije (Subotica). Mladi bodo prišli v Gorico 10. avgu-

sta, kjer jih bodo v prostorih goriškega sejmišča sprejele družine, ki jih bodo gostile. Zvečer bo potekal na goriškem gradu praznik v znamenju dobrodošlice, na katerem bodo nadškof msgr. Dino De Antoni, goriški župan in predsednik pokrajine pozdravili goste in jih nagovorili. Na prireditvi bodo po uradnem delu med drugim nastopale domače realnosti (folklorni baletni skupini iz Ločnika in Gorice, glasbena skupina Zuf de Žur, zbor iz stolne duhovnije). Naslednji dan je namenjen spoznavanju naših krajev: gostje se bodo razdelili v skupine, preko katerih bodo imeli možnost spoznati različne stvarnosti: ogled in spoznavanje naših cerkva in našega mesta, spoznavanje zgodovine škofije od leta 1751 do dru-

ge svetovne vojne, ogled Števerjana, Brd in vinske kleti, obisk Krmina, vinske enoteke in Krminske gore, ogled Devina, benediktinskega samostana in peš poti Rilke, obisk spomenikov svetovne vojne v Sredpolju.

Dne 12. avgusta sta predvidena obisk v Gradežu in kratko romanje v svetišče na Barbano. Ob 18. uri bo v baziliki v Ogleju mednarodna maša, ki jo bo vodil goriški nadškof. Sledila bosta večerja in zabavni spored, ki ju bodo pripravili alpinska družina in mladi iz Ogleja.

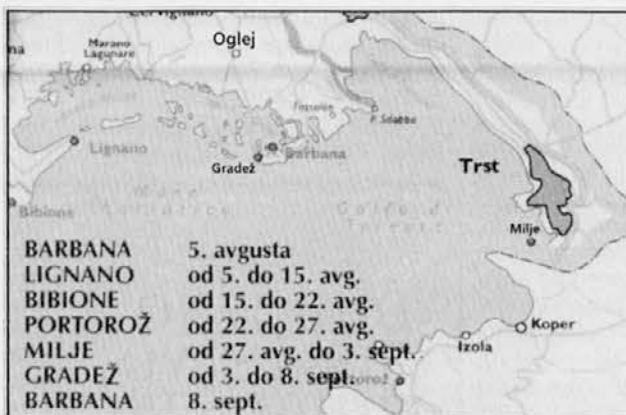
V nedeljo, 13. avgusta, bodo mladi gostje prisotni pri svetih mašah v domačih župnijah, kjer jih bodo župniki predstavili domačim občestvom. Naslednje jutro bodo mladi odpotovali v Benetke, kjer se bodo skupaj z drugimi mladimi romarji odpravili v Rim; tam se bo začelo svetovno srečanje mladih s sv. očetom v jubilejnem letu.

PRIČAKOVANJA MSGR. A.V. BOMMARCA

MARIJINO ROMANJE PO JADRANU

"Marija, Božja Mati in misijonarka vere, ki nam jo je zapal Kristus, nam prihaja naproti." Tako je v pogovoru z Luigijem Muscianom povedal nekdanji goriški nadškof p. A.V. Bommarco kot predsednik deželnega medškofijskega odbora za jubilej, ki pripravlja veliko romanje kipa Matere Božje z Barbane po severnem Jadranu. Starodavna podoba Marije želi v poletnem času, času počitka telesa in duha, obiskati letovišarske kraje, da bi njeno sporočilo doseglo čim večje število ljudi prav tam, kjer se ti množično srečujejo. Dotaknila se bo glavnih krajev v štirih deželnih škofijah in tudi Portoroža v koprski škofiji. V soboto, 5. avgusta, bo kip odjadral v Lignano, 15. t.m. bo v kraju Bibione, 22. v Portorožu, 27. v Miljah, 3. septembra v Gradežu in 8.9. spet v svetišču na otoku Barbana.

"Romanje je gibanje," pravi p. Bommarco, "hoja proti nečemu." Pred dolgimi 1500 leti je ta zemlja - med prvimi

- sprejela veselo novico in postala prava zibelka krščanstva za vso Srednjo Evropo. Pri obsežnem načrtu so "škofije iz Vidma, Trsta, Gorice, Pordenona in bližnjega Kopra sodelovale z veliko razpoložljivostjo in s prepričano podporo župnikov. Vsi skupaj, romarji in Devica Marija, bomo

lahko še enkrat doživeli, da smo sinovi velike oglejske Cerkve, ki je ob samem nastanku krščanstva z močjo naznanjala Kristusovo oznanilo." Pobuda, h kateri so pristopile različne družbene stvarnosti, je torej našla rodovitna tla in želi imeti tudi povezovalni pomen med verni-

ki različnih kulturnih in narodnih pripadnosti. "Velika priljubljenost marijanskega romanja je prav ta, da se bodo različna ljudstva in kulture srečevali v različnih krajih v skupnih molitvah in meditacijah."

Msgr. Bommarco si končno želi, da bi se "Jezus in njegova mati dotaknila src številnih ljudi, ki se bodo tako ali drugače srečali z romarji. Medškofijski odbor pa si do konca jubilejnega leta prizadeva, da bi posvetil še veliko pozornosti Ogleju in deželnim svetnikom, od prvih mučencev do tistih, ki so v sodobnosti že častiljivi. Ta načrt želi biti prava oporoka, ki naj ostane tudi po jubilejnem letu." Drugi dve pobudi, vezani na ta načrt in na samo Marijino romanje, sta priprava publikacije Poti vere v Furlaniji-Juljski krajini in pozornost do zavetnikov deželnih Cerkva. "Če je bil Oglej zibelka rimskosti in krščanstva in to-re kulture in duha, so zaslužne za to prav te osebnosti, ki smo jih pogosto pozabili."

SVETNIK TEDNA

8. AVGUST

SILVESTER ČUK

DOMINIK, REDOVNI USTANOVITELJ

Današnjega godovnjaka svetega Dominika imajo mnogi za začetnika molitve rožnega venca, ki je znana in priljubljena povsod, kjer živijo katoličani. To pa ni res, kajti ta preprosta in bogata molitev je obstajala že pred njim, seveda ne v današnji obliki. Res pa je, da so bili dominikanci, redovniki, ki jih je sveti Dominik ustanovil in po njem nosijo ime, veliki apostoli rožnega venca. Pri svojih pridigah so jemali kot vodilo in podlago posamezne skrivnosti odrešenja, vključene v rožni venec. Te so najprej temeljito razložili, potem pa so jih skupaj z verniki molili.

Dominik Guzman je bil doma iz španske pokrajine Kastilije, kjer je zagledal luč sveta okoli leta 1170. Družina je bila premožna, zato so Dominika dali v šole. Navdušil se je za duhovniški poklic. Nakupil si je precej knjig: ko pa je v mestu, kjer se je šolal, nastala huda lakota, je vse knjige prodal in z izkupičkom podpiral stradalce. To dejanje razodeva, da je evangelij jemal zares. Škof v mestu Osma ga je posvetil v duhovnika in ga sprejel v svojo službo. Dominik bi rad šel v misijone in s tem namenom je svojega škofa spremljal v Rim, da bi papeža prosil dovoljenja za odhod v misijone. Spotoma je v južni Franciji naletel na krivoverce, ki so zanimali nekatere temeljne verske resnice in so ljudstvo ščuvali zoper Cerkev. Ti ljudje, ki so jim pravili albičani, valdenci, patareni, sami pa so se imenovali katari, kar pomeni "čisti", so imeli velike uspehe, ker so duhovniki živeli precej posvetno in so ljudem dajali slab zgled. Papež je poslal v Francijo svoje pridigarje, ki naj bi te ljudi spreobrnil. Toda nastopali so preveč uradno, oblastno in ošabno, zato jim nihče ni prisluhnil. Pač pa so radi poslušali Dominika in njegove spremljevalce, ki so kakor Jezusovi učenci hodili v majhnih skupinah po mestih in vaseh ter oznanjali evangelij s tehtno besedo in z zgledom apostolskega življenja.

Skupino svojih tovarišev, ki jih je imenoval "bratje pridigarji", bi Dominik rad razširil v red pridigarjev. S tem namenom se je napotil v Rim, kjer je naletel na sv. Frančiška Asiškega, ki je tudi prišel tja, da papež potrdi pravila reda manjših bratov. Papež Inocenc III. in škofje, zbrani na 4. lateranskem koncilu, so sicer pohvalili Dominikovo apostolsko misel, red pa je bil potrjen šele 22. decembra 1218. Prva hiša dominikanskega reda je bila v Toulousu v Franciji, od tam pa se je red širil najprej v Italijo ter v Dominikovo domovino Španijo. Že za Dominikovega življenja je red imel osem provinc.

Dominikanci naj bi s pridiganjem ljudstvu posredovali evangelijsko resnico in jih z njo preoblikovali v razumne božje otroke. Red je živel v revščini, skrbel za dušno pastirstvo, se posvečal študiju. Med najbolj znamenite člane dominikanskega reda spadata velika cerkvena učitelja sv. Albert Veliki in sv. Tomaž Akvinski. Dominik je umrl 6. avgusta leta 1221 v Bologni. Njegov pogreb je vodil kardinal Hugolin, ki je nato kot papež Gregor IX. leta 1234 Dominika razglasil za svetnika. Ob tej priložnosti je povedal: "Poznal sem moža, ki je živel popolnoma po zgledu apostolov, zato je gotovo tudi v nebesih deležen njihove slave." Po novem koledarju obhajamo njegov god 8. avgusta. Danes godujejo tisti - razmeroma redki - Slovenci, ki so pri krstu dobili ime Dominik ali Dinko. Ženska oblika je Dominika ali Dominka; današnji svetnik pa je tudi krstni zavetnik tistih, ki jim je ime Domen.

Pred cesarjem Jožefom II., ki je leta 1781 razpustil veliko samostanov, so imeli na slovenskih tleh svoje samostane tako dominikanci kot dominikanke. Od leta 1965 ponovno delujejo dominikanci, ki imajo hiši v Petrovčah in Žalcu.

ZALOŽBA LIPA / KNJIGA P. ŠPIDLIKA

O ČISTEM SRCU

DANIJEL DEVETAK

Ob vsej poplavi del z duhovno vsebino, še toliko bolj v letošnjem svetem letu, je kar težko najti knjigo, v kateri bi znal avtor, zvest hkrati zahodni in vzhodni krščanski tradiciji, s preprostimi besedami obelodaniti bistvene pojme naše vere. To je še enkrat odlično uspelo moravskemu patru Tomášu Špidlíku DJ; ta je v dragoceni žepni knjižici *Arte di purificare il cuore (Umetnost očiščevanja srca)*, založba Lipa v Rimu) res nazorno in učinkovito prikazal človekovo srce kot raj, dokler vanj ne vstopi kača, ki

predstavlja hudobne misli in bolne sugestije. Na podlagi besedil starih krščanskih asketov in zanesljivih duhovnih učiteljev (od meniha Nikefora in Antonija Opata prek sv. Frančiška Asiškega, sv. Ignacija Lojolskega do sv. Terezije Avilske in Teofana Zatvornika) nakaže na podlagi svetopisemskih odlomkov, kako se take misli prikradejo v srce in kako jih je mogoče odgnati, tako da lahko postane očiščeno srce vir razodetja, sposobno gledati Boga, kot svetuje blagor. Bralcem je pri poglavljanju v zanimivo in vedno aktualno snov dejansko postavljen predogledalo, nje-

gova duša pod rentgenske žarke, ki razkrinkajo še najbolj zakrinkane zle namere na dnu njegove duševnosti. Kratke zapise, ki delajo argument samo bolj pregleden, uvaja ponavadi naslovček v obliki vprašanja ali izzivalne ugotovitve, ki je nato razložena v besedilu.

Delo se začne z vprašanjem zla, ki od vedno velja za uganko. Prvi temeljni kamen je postavljen s trditvijo, da podeljuje Bog po svoji milosti človeku svobodo in moč, da lahko premaga slaba nagnjenja. Pravo zlo je samo greh, ker je sad svobodne privolitve zlu. Origen pravi, da je vir in začetek vsakega greha misel. Gre za podobe, ki nas hodejo z mikom prepričati, da lahko uresničimo nekaj, kar pa v sebi ni dobro. Duhovni

človek si prizadeva ne samo za to, da bi ne grešil, ampak tudi za to, da bi očiščeval srce, da bi njegova duša lahko uživala notranji mir. Ko se v srce prištlji zla misel in se začne človek "pogovarjati" z njo, nastopi duhovni boj. Duhovni človek se s trdno voljo lahko odloči, da ji ne zapade. Človek je to, kar odloča, in ne to, k čemur ga proti njegovi volji sili čar čutov. Če se taki misli postavi proti, bo odkril, da je svoboden in da je prisotna v njem nadnaravna moč. Kdor zapada zlim mislim, se značajsko šibi in nagnjenje postane tako ukoreninjeno, da se ga bo težko znebil. Vsako pa se lahko reši teh strasti; "dovolj je hoteti", ponavljajo duhovni očetje. Tudi v šibkejših osebah je vedno mogoče prebuditi in okrepiti voljo. Po-

membno je biti budni in čuvati srce, postaviti "čuječega varuha k vratom srca" (Evagrij).

S sugestijami zla moramo biti odločni, reči moramo takoj ne; to jih najprej odžene. Kristus je skušnjave odbijal z Božjo besedo, ki je odlično orožje proti mikavnim namigom in neizbežnim podtikanjem zlih strasti. Učinkovita je tudi zlasti v vzhodni tradiciji znana t.i. Jezusova molitev (Gospod, Jezus Kristus, Sin Božji, usmili se mene, grešnika!).

Duhovni boj je bistvo krščanske askeze. Človek ni ne angel ne kamen brez čustev. Pomembno je razlikovati dobre strasti od slabih, jih usmerjati po pravi poti. Opazovanje in izkušnja izpilita poseben čut, duhovno intuicijo, ki s časom z lahkoto prepozna ene

in druge. Po orisu osmih glavnih zlih misli tudi s konkretnimi primeri, anekdotami in psihološkimi ugotovitvami se je avtor poglobil v fizične metode, ki omogočajo molitev in čuvanje notranjega miru. Naj omenimo samo nenehno molitev, vezano na bitje srca ali na dihanje. Cilj vsega tega pa mora biti izključno boljše poslušanje Boga, želja biti združeni z Njim. Srce v bibličnem smislu pomeni človekovo notranje življenje, človeka v enovitosti svojih sposobnosti in osnovnih drž do sebe, ljudi, Boga in sveta. Moliti s srcem zato pomeni moliti z vsem tem, kar smo. In kdor ima čisto srce, ta bo videl Boga v vseh stvareh: to pa je krščanska kontemplacija, program vseh kristjanov.

5

ČETREK
3. AVGUSTA
2000

RAZSTAVA V GORIŠKEM POKRAJINSKEM MUZEJU

O IZSELJEVANJU IZ SLOVENSKE ISTRE

ISKANJE IDENTITETE

HUDE VRZELI V GLAVAH TRŽAŠKIH ZGODOVINARJEV

MILAN GREGORIČ

FOTO BUMBACA

Dvajseto stoletje v Gorici - Iskanje identite je naslov likovne razstave, ki so jo slovesno odprli na goriškem grajskem griču v Pokrajinskem muzeju v petek, 28. julija, in bo na ogled do pozne jeseni. Na otvoritvi (gl. slika) je spregovoril pokrajinski odbornik za kulturo arh. Giulio Valentini, ki je podčrtal predvsem dejstvo, da je danes Goriška razdeljena med dve državi, a so nekoč na tem ozemlju skupno delovali umetniki različnih narodnosti in je zato naslov razstave *Iskanje identite* več kot upravičen.

O veliki in lepi razstavi, ki prikazuje s skoraj 150 likovnimi deli razpon umetniških iskanj in silnic med obema svetovnimi vojnama na Goriškem, je podrobneje spregovorila tudi nova direktorica Pokrajinskega muzeja dr. Raffaella Sgubin, ki je z veseljem povedala, da je razstava sad sodelovanja Pokrajinskega muzeja z nizom drugih kulturnih ustanov, katerim se je še posebej toplo zahvalila. Med posojevalci razstavljenih del so tudi Goriški muzej iz Nove Gorice, Pilonova galerija iz Ajdovščine, Mestni muzej iz Ljubljane in slovenski slikar Robert Faganel iz Gorice.

Direktorica Pilonove galerije iz Ajdovščine dr. Irene Mislej je na otvoritvi razstave *Iskanje identite* povedala, da so z veseljem posodili Pilonova dela za razstavo, sama pa je aktivno sodelovala pri razstavi tudi s svojim esejem, ki je objavljen v katalogu razstave, ki je izšel pri založbi Marsilio.

Kurator razstave dr. Annalia Del Neri pa je ob odprtju s ponosom povedala, da je razstava v celoti sad sodelovanja Pokrajinskega muzeja z mladimi goriškimi raziskovalci umetnosti in v kratkih obrisih predstavila razstavo samo. Poudarila je tudi dejstvo, da je osebje Pokrajinskega muzeja razstavo organiziralo v celoti.

Razstava *Dvajseto stoletje v Gorici - Iskanje identite* nam predstavlja izjemno plodovito in kakovstno obdobje likovne umetnosti med obema vojnama na Goriškem, saj so v bistvu srž razstave likovna dela umetnikov, ki so bili prisotni na slovitih *Prvi goriški razstavi lepih umetnosti* v Gorici leta 1924. Prav tako pa so na razstavi prisotna likovna dela, ki pričajo o futurizmu in drugih advangardah tedanje dobe; del razstave pa je namenjen tudi tržaškimi umetnikom, ki so plodovito posegali v dogajanje na Goriškem. Slovenskega obiskovalca razstave bo prijetno presenetilo lepo število razstavljenih temeljnih del slovenskih likovnih umetnikov Ivana Čarga, Vena Piona, Lojzeta Spazzapana in seveda del Giannina Marchiga, ki ga je širša javnost ponovno odkrila šele pred kratkim. Prav tako so pomembna dela Tullia Cralija, Raoula Cenisijsa, Giorgia Carmelicha, Piera Marussiga, Carla Sbisaja in Dyalme Stultusa ter seveda Nathana in vrste drugih, ki pričajo o zlatem obdobju likovne umetnosti na Goriškem.

Sredi junija je bil v Kopru znanstveni simpozij na temo *Vzroki in posledice izseljevanj iz Slovenske Istre po 2. svetovni vojni* v organizaciji ZRS Koper in sodelovanju tržaške univerze, Inštituta za novejšo zgodovino iz Ljubljane ter Zgodovinskega društva za južno Primorsko. Spričo dejstva, da v tem kratkem sestavku ni mogoče povzeti in oceniti številnih referatov ter bodo le-ti naknadno predstavljeni v revijalnem tisku (publikacije ZRS in Zgodovinskega društva, *Primorska srečanja*), se bom v nadaljevanju dotaknil predvsem nekaterih prispevkov zgodovinarjev s tržaške univerze, ki razkrivajo zanimiv vpogled v njihovo *formo mentis* (miselni svet).

Raoul Pupo je v sestavku *Pogledi novejšega zgodovinarstva na izseljevanje iz Istre* med ostalim zapisal, da naj bi "povojne migracije predstavljale povraten val na deportacije, s katerimi je nacizem (!) skušal uvesti Novi red". Nikakor torej ne tudi fašizem, kot da ga sploh ni bilo, kot da on ni uvajal Novega reda, prodiral na Vzhod, ga etnično melioriral, deportiral ljudi in celo prekinil štetje let po Kristusu ter ga nastavljal na novo fašistično ero. Za Pupa je čas med obema vojnama tudi zgolj "obdobje stagnacije" za slovanski živelj v Julijski Krajini. O kakem nasilju nad njim, o kulturnem genocidu in podobnem ne najdemo ne duha ne sluha v predstavljenem povzetku njegovega znanstvenega prispevka. In ko primerja "stagnacijo", ki je prizadela slovanski živelj med obema vojnama, s tisto, ki je prizadela romansko prebivalstvo v Istri in na Kvarnerju po drugi svetovni vojni, zaključuje, da "jugoslovansko prebivalstvo pri tem številčno ni bilo prizadeto, italijanska skupnost v Istri in Kvarnerju pa je skoraj povsem izginila". Pri čemer spet povsem prezre eksodus Slovencev in Hrvatov iz Julijske Krajine med obema vojnama, ki se že po dosedanjih preverjenih podatkih giblje pri najmanj okrog 100.000 dušah.

Pio Nodari nas je v svojem prispevku *Štetje beguncev s Koprškega po drugi svetovni vojni* seznanil, da je na italijanski strani v teku obsežna študija širše povojne populacije begun-

cev (okrog 200.000 ljudi), ki bo obdelana po vseh mogočih kriterijih (starost, spol, poklic itn.), ne pa tudi po narodnostni pripadnosti, ki je zagotovo eden izmed pomembnejših kriterijev za razumevanje okoliščin eksodusa. Kajti s povojnim migracijskim valom je odšlo iz Istre in s Kvarnerja tudi nekaj deset tisoč Slovencev in Hrvatov. Za Slovensko Istro npr. obstajajo že prvi preverjeni podatki (študija prof. Andreja Jermana, objavljena v *Primorskih novicah* v začetku 80. let), da je odšlo okrog 5.000 Slovencev. Sicer pa smo bili tudi sami priča temu pojavu, saj so se pred našimi zaprepadenimi očmi izpraznile povsem slovanske vasi. Ta okoliščina namreč postavlja pod vprašaj prevladujočo tezo o eksodusu kot primeru etničnega čiščenja. Sodeč po pristopu k študiji s strani italijanskih zgodovinarjev, očitno, od njih ne bomo nikoli izvedeli tega podatka. Kaže, da je bila na italijanski strani sled za njim načrtno zbrisana z namenom, da se prikaže eksodus izključno kot tragedija Italijanov. Zato so tudi bili Slovenci in Hrvati ob prestopu meje izpostavljeni hudim psihološkim, političnim in ekonomskim pritiskom, da se deklarirajo za Italijane, kar je večina tudi storila. Po tej poti potem ni bilo težko skonstruirati tezo o etničnem čiščenju, ki je bila osvojena tudi že s strani zmerne italijanske politike in ravnokar s strani italijanskega politika Rocca Buttiglioneja tudi neznošno lahkotno vržena v obraz predsedniku Milanu Kučanu v Evropskem parlamentu.

PREDSTAVITEV KNJIGE

DUHOVNO BOGASTVO RODIKA IN OKOLICE

Na Linčevem borjaču v Rodiku je bila v soboto, 29. julija, na predvečer praznika farnega zavetnika sv. Jakob, predstavitev knjige *Rodiške pravce in zgodbe*, ki je izšla pri ljubljanski založbi Mladika. Bil je to res doži-

Oba omenjena avtorja se v svojem prispevku tudi nista niti od daleč dotaknila pospeškov, ki jih je eksodus dala Italiji v svojih računih, da bo morda dramatično praznjenje mest (Reke, Pulja) vplivalo na dokončno risanje meja v Istri s strani zavaznikov, o čemer obstajajo nesporni zgodovinski zapisi, zlasti v arhivih CLN (*Comitato di liberazione nazionale* - Narodnoosvobodilni odbor), to je italijanska odporiška organizacija, ki je delovala v smeri priključitve Istre in Kvarnerja k Italiji. Iz besed, izrečenih v razpravi posveta, pa kaže, da ni še nihče posegel v arhive te organizacije, ki je bila v dogajanjih okrog eksodusa eden izmed odločilnih dejavnikov.

Z navedenim ne želim zanikati drugih vzrokov eksodusa kot: pritiski na italijanski živelj, pa na verne in politično različno misleče ljudi, obračunavanja za prestano gorje pod fašizmom in med vojno, surovost povojnega režima, nepopularni ekonomski ukrepi (agrarna reforma, nacionalizacija, kolektivizacija, obvezna odaja pridelkov) idr. Da ne omenjam pri tem obdobju resnega oviranja odhodov s strani jugoslovanskih oblasti, ali recimo nepripravljenosti in nesposobnosti Italijanov, da bi delili oblast s svojimi sosedi, ki so jim bili do večeraj ekonomsko in politično povsem podrejeni. Ob vsem tem bi morala zgodovinska stroka kot prva priti do zaključkov, da je bil eksodus skrajno kompleksna stvar in da ga nikakor ni mogoče ukalupiti v poenostavljeno belo-črno shemo. Zato kaže pristop tržaških novinarjev k tej temi na obliko samocenzure ali kar miselne blokade, saj ni mogoče verjeti, da bi resen obmejni zgodovinar ne vedel ničesar o vseh teh okoliščinah. Če pa slučajno res ne ve, potem smo od resnične sprave oddaljeni še sto svetlobnih let.

V LIBUČAH NA KOROŠKEM

LITERARNA DELAVNICA ZA STAROMODNE PISCE

Kot smo nedavno že na kratko povedali, prirejajo Katoliška mladina in Katoliška prosveta kot nosilki slovenske literarne delavnice na Koroškem v sodelovanju s celovško Mohorjevo založbo in Galerijo Falke v Libučah enodnevno Literarno delavnico Milke Hartman v Libučah, namenjeno slovenskim piščicim avtorjem z uporabo starinskih pisalnih strojev. Razpis se obrača prav na vse pisce iz slovenskega kulturnega prostora, saj predstavlja delavnica tudi imenitno priložnost za srečanje. Zanimivost pa je tudi ta, da bodo ob koncu delavnice izdali zbornik iz tam nastalih besedil v imprevizirani knjižni izdaji.

Literarna delavnica bo potekala v soboto, 16. septembra, v prostorih in na vrtu Galerije Falke v Libučah pri Pliberku, na Koroškem v Avstriji. Pogoji za udeležbo je prijava in pripravlje-

nost udeležencev, da sodeluje na način, kakor so si ga zamislili iznajdljivi prireditelji, k čemur sodi tudi zahteva, naj udeleženci pripeljejo s seboj starinski pisalni stroj. Žirija bo ocenjevala literarno vrednost besedil in najboljše besedilo nagradila, hkrati pa bo ocenjevala tudi starinsko vrednost in zanimivost uporabljenega pisalnega stroja in nagradila tudi imetnika najbolj zanimivega čudeža tehnike iz minulih časov.

Program sobotnega srečanja bo naslednji: ob 8. uri zajtrk; ob 9. uri začetek pisanja; ob 12. uri kosilo in odmor; ob 15. uri nadaljevanje pisanja; ob 18. uri konec pisanja in začetek razmnoževanja napisanih predlog na fotokopirnem stroju in vezanja v brošure. Ob 21. uri bodo svečana predstavitev brošure, razglasitev nagradencev in podelitev nagrad, kratko lite-

rarno branje iz nagradenega besedila. Zatem bo še čas za skupno večerjo na prostem z družabnostjo.

Prireditelj pa postavlja tudi nekatere pogoje za udeležbo na delavnici. Od prijavljenih na razpis bo komisija odbrala največ dvanajst avtorjev. Ista žirija bo tudi ocenjevala na kraju samem napisana dela. Nagrade bodo denarne, in sicer najboljše besedilo bo prislužilo 5.000 šilingov, najzanimivejši stroj pa 2.000 šilingov. Samoumevno je, da si mora vsak avtor sam priskrbeti starinski (mehanični) pisalni stroj. Prireditelj bo poravnal stroške bivanja, izdaje zbornika (vsak avtor dobi po 3 izvode), za potne stroške pa bodo morali poskrbeti udeleženci sami.

Prijavo naj zainteresirani pošljejo najkasneje do konca avgusta na naslov: Katoliška mladina - Literarna delavnica Libuče, Viktringer Ring 26, AT-9020 Celovec. Informacije pa so vsem na razpolago pri Literarni delavnici Katoliške mladine v Celovcu na tel. številki 0463 / 511 166 / 18 ali 16.

LITERARNI NATEČAJ MLADIKE

Kot smo v prejšnji številki obširneje poročali, razpisuje revija *Mladika* XXIX. nagradni literarni natečaj za izvirno, še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi. Razpis narekuje, da je treba rokopise poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodi (format A4) na naslov *Mladika*, ulica Donizetti 3, 34133 Trst, do 15. decembra 2000. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti v prozi naj ne presegajo deset tipkanih strani, ciklus poezije pa naj predstavlja samo izbor najboljših pesmi (največ deset). Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, in o katerem bo sklepala strokovna komisija, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku na javni prireditvi in po časopisju. Vsa besedila bodo ostala v lasti *Mladike*. Poleg denarne nagrade bodo izbrana dela objavljena v letniku 2001. Objavljena bodo lahko tudi nenagradjena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo.

vet in lep večer, ki je na čudoviti borjaču zbral vso vas in številne ljudi tudi iz sosednjih krajev. Kot je poudaril pisatelj Marjan Tomšič, ki je knjigi napisal tudi spremno besedo, se je z izdajo te knjige zgodil majhen čudež, saj je več kot 160 pravljic in zgodbic, ki jih je zbrala in zapisala Jasna Majda Peršolja, dokaz, da Rodik z okoliškimi kraji še vedno hrani izredno duhovno bogastvo. Dejstvo pa, da pride do takega odziva, kot je to bilo ob predstavitvi, dokazuje, da se tudi na tem področju začneja nekakšna prenova in splošna, predvsem pa duhovna oživetev teh krajev. V takem spodbudnem tonu je prisotnim, sicer že uvodoma spregovoril tudi predstavnik Sklada za ljubiteljsko kulturno dejavnost Aleksander Peršolja. Založnik Janez Mušič pa je izrazil veselje, ker se je dejansko vsa vas zavzela za to objavo, kar naj bi pričalo, da je bila zbirka *Rodiški pravci in zgodbe* zelo pričakovana dogodek.

V domačem narečju in s šaljivim vpletanjem pravljicnih oseb in junakov je zbrano občinstvo nagovorila tudi zapisovalka in oblikovalka knjige Jasna Majda Peršolja ter kratko še ilustratorica Erika Omerzel Vujić. Da so mnoge rodiške pravljice še žive in občutene med vaščani, je bilo očitno ob odrski predstavitvi treh pravljic, ki so jih uprizorili domači otroci. Zaživele so tako pravljica o volku in lisici ter o tem, kako je volk verjel, da je luna, ki se je odsevala v kalu, kolo sira, ali pravljica o tem, zakaj ima zajček kratak rep, in še o tem, kako je ježek premagal v teku hitrega zajca. Razne življenjske zgodbe pa so v obliki kletve treh mekaric, na poti v Trst, lepo zaključile predstavitev vsebine knjige. Na koncu je večer zaključil rodiški pevski mešani zbor pod vodstvom Edija Raceta.

NOVO DELO O OBMOČJU
KAMBREŠKO-SREDNJE

ZALOŽBA BRANKO IZDALA ŽE 74 KNJIG

V kulturnem domu v Srednjem, naselju blizu Kambreškega, so 30. julija predstavili knjigo domačinke Jelke Peterke z naslovom *Kambreško-Srednje*. V besedilu, ki obsega 308 strani, je avtorica zelo podrobno opisala dogodke na omenjenem odročnem območju ob reki Idriji skozi čas pred prvo svetovno vojno, med obema vojnami in podrobneje med drugo svetovno vojno. Nekateri podatki segajo do današnjih dni. Kronika dogajanja se nanaša na območje, ki je na vzhodu nagnjeno proti Soški dolini, na zahodu pa do reke Idrije, to je do meje z Beneško Slovenijo. Gre za tipično podeželsko, hribovito, obmejno in demografsko območje Slovenije. Pred drugo svetovno vojno je obravnavano ozemlje zajemalo 28 zaselkov, kjer je živelo preko 700 prebivalcev. Pozneje se je število prebivalcev znižalo za več kot polovico, tako da je od nekdanjih 28 zaselkov naseljenih samo še deset.

Avtorica knjige je, kot omenjeno, Jelka Peterka-Gabrijelčič, učiteljica, ki je bila rojena na Srednjem pri Kambreškem. Svoje delo je predstavila domačinom, s katerimi si je tudi izmenjala vtise in mnenja o preteklosti, sedanjosti in načrtih za prihodnost krajev ob meji z Beneško Slovenijo. O novem delu je na predstavitvi spregovoril tudi Branko Lušina, lastnik založbe Branko v Novi Gorici.

Zasebna založba Branko v Novi Gorici je ena izmed najbolj uspešnih knjižnih založb v Sloveniji. V nekaj letih delovanja je izdala že 74 raznih knjig, pretežno z domoznansko vsebino. Nedavno je izdala publikacijo o narodnem domu Balkan v Trstu, ob 80-letnici požiga, in to skupaj z založbo Jutro v Ljubljani. Založba Branko s svojimi deli, kakršno je, denimo, ponatis Rutarjeve zgodovine o pokneženju grofiji Goriško-gradiščanski, sodeluje tudi pri praznovanju tisočletnice prve pisne omembe Gorice in Solkana.

GORIŠKI KIPARJI V TERZU D'AQUILEIA

Pet sodobnih goriških kiparjev se predstavlja na razstavi, ki bo na ogled vse poletje v furlanski vasi Terzo D'Aquileia. Občinska uprava iz Terza že nekaj let tesno sodeluje z občino Treppo Carnico in tudi omenjena razstava je sad tega sodelovanja. Preden kaj povemo o tej razstavi na edini zelenici sredi furlanske vasi, povejmo še to, da je sad sodelovanja med občinama tudi pregledna razstava furlanskega slikarja Enrica De Cillie, ki bo v prostorih krajevne hranilnice v Terzu na ogled do 28. avgusta in si jo je vredno ogledati že zaradi primerjave, ki jo lahko obiskovalec naredi med furlanskim umetnikom in sodobniki; De Cillia je namreč umrl pred sedmimi leti star 83 let. Tako slikarska kot kiparska razstava imata vsaka ličen katalog. Vittorio Balcone iz Gorice se predstavlja s kipi, ki jih označujejo geometrijske oblike. Mladi Paolo Figar iz Gorice predstavlja dva kipa; oba označujeta občutek za elementarnost lesa in kamna ter ironija. Morda najbolj znani goriški kipar Roberto Nanut se predstavlja z dvema izjemnima kipoma v belem marmorju. Tudi Ignazio Romeo živi in dela v Gorici, v Terzu pa se predstavlja z morda najbolj drznimi kovinskimi skulpturami. Iz vasi Cortesini pri Rudi prihaja Angelo Simonetti, ki predstavlja ženski neformalni torzo iz kamna in kip ženske iz bele marmorja.

LIKOVNA RAZSTAVA UMETNIKA MLAJŠE GENERACIJE

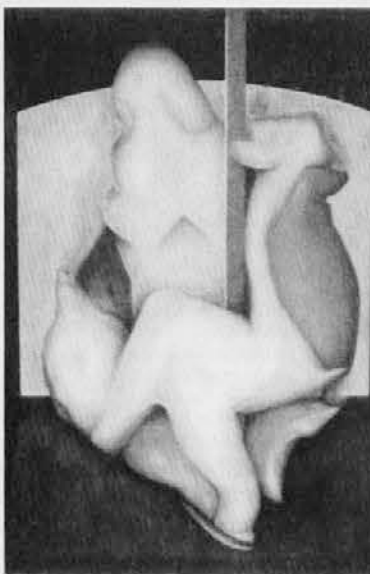
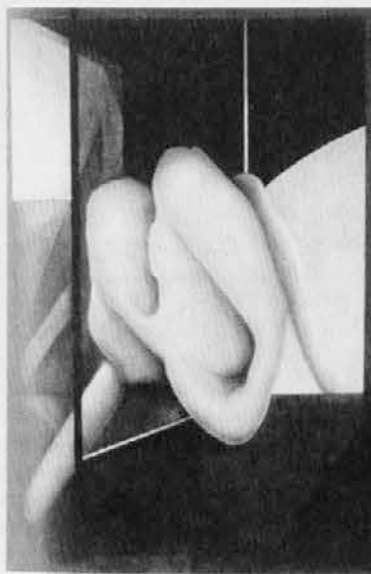
PREPRIČLJIVI CESARINI

JURIJ PALJK

V galeriji Državne knjižnice v Gorici je še nekaj dni na ogled razstava likovnih del tržiškega slikarja Gianpiera Cesarinija, ki živi in dela v rodnem Trziču, sicer pa je študiral na umetnostnem liceju v Terniju in kasneje uspešno dokončal študij arhitekture v Rimu. Gianpiero Cesarini je sin slikarja Orlanda, zato je od mladih nog zavezan slikarstvu in o sebi rad pove, da so na njegovo odločitev za

nosti dr. Walter Klainscek, ki je ljubiteljem likovne umetnosti postal znan po tem, da je aktivno sodeloval pri odmevnih razstavah na Goriškem, tako tudi pri zanimivi razstavi o gotški umetnosti v Soški dolini. V svojem nagovoru je dr. Klainscek slikarja Gianpiera Cesarinija pravilno umestil med tiste sodobne slikarje, ki se naslanjajo na stare mojstre slikarstva italijanske renesanse in s sodobnim likovnim izrazom s svojimi umetniškimi deli potrjujejo, da je slikarstvo tudi danes še

še najbolj prepoznavna vpliv, ki ga je na Cesarinija napravil eden največjih slikarjev dvajsetega stoletja, Francis Bacon. Cesarinijeve upodobitve gmot (človeških figur?) pa so umeščene v prostor, ki še najbolj spominja na vrhunsko slikarstvo. Slikarju se torej pozna, da se pri svojem delu drži strogih zakonitosti in dognanj velikih slikarjev, se pri tem naslanja tudi na slovitega Leonarda in na njegov izjemni občutek za perspektivo, in vrsto drugih slikarjev, med katerimi o-

umetniško pot gotovo veliko bolj vplivali muzeji, likovne galerije, pinakoteke, cerkve in umetniško oblikovane stavbe, ki jih je v Italiji na pretek, kot pa sam študij. Prve korake v slikarstvo je Cesarini torej napravil že v zgodnjih otroških letih; tako je leta 1971 sodeloval na Prvi mednarodni likovni razstavi otrok v Bologni. Cesarini spada danes med obetavne goriške umetnike. Od leta 1990 živi in dela v Gradišču, v devetdesetih letih pa je veliko razstavljal tako v Vidmu kot Trstu, Pordenonu, Padovi, Lughu kot tudi drugod, o čemer pričajo številne objave v strokovnem tisku. Lansko leto se je predstavil tudi v Čedadu, v cerkvi sv. Frančiška.

Lepo je, da je Gianpiera Cesarinija v Državni knjižnici predstavil mladi goriški strokovnjak za lepe umet-

živno in aktualno. Zato ugotavlja dr. Klainscek v svoji predstavitvi, da "pomni srečanje z umetniškimi deli Cesarinija ponovno odkrivanje radosti ob slikarstvu", kajti Cesarinijevo slikanje temelji na dobrem študiju in sodobni življenjski izkušnji. Likovni kritik tudi ugotavlja, da se likovni opus Gianpiera Cesarinija zato še kako naslanja na tradicijo dognanega in vrhunškega slikarstva, in to tako slikarstva krajina in pejsažev, ki se kažejo v izbiri barv (prepričljive zemeljske barve) in v jasnem občutku za obrise krajskih izrezov, kot je tudi trdno zasidran v sodobno likovno govorico.

Da je Gianpiero Cesarini sodoben, je obiskovalcu razstave jasno takoj, saj bo na njegovih slikah nemudoma naletel na skrivnostne like, ki imajo človeški nadih; morda se v teh likih

menja dr. Klainscek velikega Italijana dvajsetega stoletja Savinia. Občutek za dobro slikanje in seveda veliko slikarsko znanje se pri Gianpiero Cesariniju kaže tudi pri uporabi tako imenovanih nenaslikanih površin, skorajda praznih površin, ko slikar zavestno ne poslika določene površine, da doseže željeni učinek. Z veseljem lahko zapišemo, da Cesarini enako pazljivo slika manjše formate kot večje, diptihe in triptihe, ki najdejo svoje ustrezno mesto v lepih razstavnih prostorih knjižnice.

Vsekakor nam razstava v goriški knjižnici odkriva umetnika, ki mu je vredno slediti, saj sta njegova osebnostna likovna govornica in umetniško sporočilo že danes prepričljiv argument za gornjo trditev.

LEDJE NISO TELEMBAČI!

Jakec: Ti, ma se spuneš, de smo midva svoj cejt dosti govorila ued a-tentata na papeža, jen ued tega Turka, keku se kliče..., a ja, Agča. Ben, ma kej se tebe zdi, kej je malo čefnjen, kej če jemet? Papež je prepričo Ciampija, de ga je spesto jen poslo demu, jen zdej ga ta šturlo šturlest še žale, de je kriv ze vse hudo na ten ljuben svjete, jen de je treba Vatikan jen Cerkve uničēt, če se če dobro človejštve. Ma rečme ti, kome je tu poduobno?

Mihec: Kome?! Sej je logično, ne. Agča je jezen, zetu ke so ga spestili. Sej si lahko misleš. Taljanska država mu je dajala zastuonj kvartir jen hrano jen uebueje taku, ku si lahko na Turšen samo sanja. Jezen je zetu, ki je peršo na slabše, tedi jest bi biu. Jen logično je, de se jezi na tistega, ki je teku nerdo, de so ga spestili.

Jakec: Ben, ma be muogo zastopet, de je papež mus muogo nekej nerdet zanija u ljetišnjen svjeten ljetē, če trko usven prave, de je treba odpustet, de je treba pozabet na žalitve in hudo, ki nen je blo nrjeno, de murejo države pokazet solidarnost do potrebnih jen revneh po svjete jen jen odpesit dolgove. Papež ne mure ano pravet jen drugo djelet, kej bi rjeko ti, ni miga politik.

Mihec: Tu pej je gvišno! Ma kej češ, Agča se ne mure pomaget drugači, jen jo vrže na politiko, zetu ki se zna, de mu edino po tej pueti lahko kešen norc pomaga.

Jakec: Ti, ma ži ki govorimo ued politike, ne, kej se dogaja u Sloveniji?

Mihec: E ne, a, de mi ne bos zgahnjo revanšizma jen tašni stvari. Tu nej ljepu. U Sloveniji, keku nej rečen, se potrjuje tisto pravilo ued Rokfeleja, de se da use ukupit razen poštenosti. Ta al je, al pej je nej! Kej čješ, tisti, ki so do zdej jemjeli uzde u rokeh, bojo tudi po jesenskeh volitveh jahali naprej... u sedle, se zna.

Jakec: Jen uni, Bajuk, kej bo nerdo? Kej je rjes, de če sez Peterleten nerdet novo stranko?

Mihec: Teku pravejo, jen neč se ne vje, kan bo tu peljalo. Be blo zanimivo videt, kej bojo nerdili volivci, zetu ke ledje niso telembači, jen na volitveh se zna majsikej uobnet, pej nej Kučan jen njegove nerdijo ker ki čjejo.

Jakec: Mah, tu ued volilko, ne vjen če prou drži. Vsaj če suodemo po naših razmjereh po Krasi, se mi ne zdi, de be ledje bli kej kritični jen be nuceji sojo glavo jen vidle, kej se skriva zad ze kešnimi izjavami o pomenu zaščitnega zakona jen teku neprej.

Mihec: Jakec, samo počasi! Ne stoj zečent spet sez kešno polemiko, ke tu samo razdvaja ledi, djela slabo kri jen rezdira našo enotnost. Zdej nej cejt ze tu. Mi pred razpravo ued naše

zeščite u senati muremo bet vsi ku aden, držet ukep, ke če ne, je ne bomo dosegli naše globalne zaščite, kej ne zastuopeš!

Jakec: Dej, ne pravet take. Nej problemov, jememo Spetiča, ki se pozna sez vsemi ten u Rime, jen uen ti mimogrede rješē vse probleme, jen če čje, nen u realnen časi - kuker rečejo zdej kronisti, tude tu povje po radji.

Mihec: Sen bral, ja, de se je pohvalo, de se zemenjava kepot tedi sez Fininjen, jen sen se čudo, zetu ki se mi je zdjelo, de je Fini bolj šviglest človek, Spetiča je pej an kus možaka.

Jakec: Eh, ma Spetič je eden ued tistih, ki znajo. Ti vpraši ga, kar čješ, jen uen ti vse lepu razložē. Glej, ga nej vpršanja, ki bi mu ne znal razlage, jen če je kešna ovira, pej ti bo razložo, de če kej ni teku, ku be si željeli, je gotovo kriva Slovenska skupnost...

Mihec: Sej znaš, kej pravejo u Trieste, kedu jen kej je tisti, ki vsje zna, jen te tedi rezložē stvari?

Jakec: Eh, vjem. Ma, kej čješ, tu velja ze navadne ledi, ne za politike. Zetu ke jememo ku an patentin, de lahko govorijo, ker ki čjejo, jen ti jen vjerješ al pej ne, jen jen ne smeš zamjeret.

Mihec: Znaš kej, jest sen se uštefo teh političnih storij, jen tedi Spetiča. Kej ne bi blo bulše, de bi midva šla u osterijo kej spet.

Jakec: Tu pej je pametno govorjenje, pej bejžva.

»JE, KAR JE«

OTIUM

Grem na dopust! Končno! In kaj nam pametni svetujejo, da naj bi počeli na počitnicah?

Najprej, pravijo, bi morali početi vse nasprotno od tega, kar počnemo ponavadi. Če je naš poklic takšen, da ves čas sedimo in uporabljamo predvsem glavo ter prste, bi morali za počitnice uporabljati vse ostalo, razen glave in prstov. Čimveč športa torej: plavanje, tek, tenis, žoganje, kolesarjenje itd. Če pa je naš poklic dokaj fizičen, potem pa nam svetujejo kako dobro knjigo in počitek. Sledi cela kategorija "pametnih" nasvetov: pijte veliko tekočine, jejte veliko sadja in zelenjave, uporabljajte zaščito proti soncu, ne hodite na plažo med 11. in 14. uro, ne plavajte s polnim želodcem in kdove še koliko nasvetov, ki so nam jih dajale še naše modre babice. In s tem nam sedaj polnijo televizijske oddaje.

Sam vem, da se bom najprej sprostil v družbi prijateljev, za katere sicer zaradi obilice dela nimam časa (pa še rekli so, da me ne bodo niti pozdravljali, če jih že ne obiščem). Vem, da si bom privoščil kako branje, za katerega nisem imel časa, in bom skušal čimveč tekati, plavati in se na vse mogoče načine "matrati", saj večino ma delam z glavo in prsti.

Prišel je čas otiuma, bi rekli stari Rimljani. Celo leto se ukvarjamo z negotiumom. Edino na dopustu se lahko pretvarjamo, da smo starorimski plemiči, ki jim ni treba skrbeti za posle, saj so dovolj bogati in se lahko mirno posvetijo intelektualnemu ali umetniškemu ustvarjanju. Počitnice so idealen čas, da se posvetimo stvarstvu, ki se jim sicer ne bi nikoli, saj nas naše delo in ostale obveznosti silijo, da se ves čas ubadamo le z njimi. Sam vem, kaj bom, rad bi pa dal nasvet še enemu razredu ljudi, ki bi ga prav gotovo potrebovali. Ne vem, če potrebujejo prav moj nasvet, vem le, da kravavo potrebujejo nove ideje.

Ko so me poslovne misli zapustile, so se mi v praznini začele porajati nove. Priznam: alergičen sem na politiko in se z njo ne ukvarjam, s politiki pa še manj. Le zakaj? Pred časom se je prijatelj pritoževal, da veliki poslovneži v Sloveniji sploh ne volijo in jih politika sploh ne zanima. Opravljajo svoje delo, pridno trgujejo po celem svetu, obračajo velike denarje in se sploh ne zmenijo za dogajanja v politiki. Pomislil sem, da morda imajo prav. Le zakaj bi se ukvarjali s političnimi vprašanji, ki so že tako zelo politična, da se normalnega človeka sploh ne dotikajo?

Naredite preprost poskus. En mesec kupujte časopise in pozorno sledite vsem dogodkom v dnevni politiki. Kdo je kaj rekel, kdo se je s kom spravil skupaj in s kom se je skregal. Potem pa naj vas en mesec nič ne briga. Sploh ne glejte dnevnika in niti slučajno ne odprite časopisa. In če se prijatelji ali kolegi začnejo pogovarjati o politiki, pojdite stran, da še slučajno ne bi česa izvedeli. Nato primerjajte oba meseca. Ugotovili boste, da je bila med dvema samo ena razlika: ko ste sledili politiki, so vas kvečjemu različne spletke samo vznemirjale in ste bili malo bolj zaskrbljeni za svojo prihodnost. Bistvenih sprememb pa ni bilo. Zakaj? Zato, ker se politiki vedno bolj ukvarjajo z vprašanji, ki zadevajo politike same in nikakor ne vas ali mene, preprostih smrtnikov. Vedno bolj pomembna so vprašanja stabilnosti koalicije ali razdelitve sedežev, da ne rečem stolčkov, naša vprašanja pa so le površinska in drugorazredna.

Zato se ne smemo čuditi, če volilna udeležba vsako leto pada in če se veliki pa tudi mali poslovneži oziroma navadni ljudje vedno manj menijo za politiko. To pa seveda ni v redu in nekaj bi morali narediti - politiki, seveda. O tem kdaj drugič.

PETER SZABO

 7
ČETRTEK
3. AVGUSTA
2000

NOVA POIMENOVANJA ULIC

TUDI SLOVENSKE OSEBNOSTI

Tržaški občinski odbor je pred nedavnim zaključil postopek za novo poimenovanje ali pa za preimenovanje dvajsetih ulic v tržaški občini, ki ga je pripravila pristojna komisija za toponomastiko. Gre za dvanajst ulic na Opčinah, za sedem ulic na področju Kolonkovca in za eno ulico na področju Svete Ane.

Na Opčinah bodo štiri ulice v starem vaškem jedru dobile ime po znanih slovenskih osebnostih: pisatelju Vladimiru Bartolu, slikarju Robertu Hlavatyju, znanstveniku Antonu Kuhlju ter po književniku in mecenu Žigi Zoisu. Občinski odbor se je tudi odločil, da eni ulici podeli staro ledinsko ime Semenj. Vedno na Opčinah so se občinski upravitelji odločili, da s poimenovanjem nekaterih ulic počastijo staro habsburško preteklost Tržaške: tako se bo Narodna ulica od odcepa s Proseško v smeri proti Ferretičem preimenovala v Dunaj-

sko cesto, nekatere druge stranske ulice pa bodo dobile imena po deželah Koroški, Štajerski in Gradcu ter po uglednih avstrijskih osebnostih (nekdanjem tržaškem guvernerju Karlu von Zinzendorfu, intendantu Nicolasu Hamiltonu in "očetu psihoanalize" Siegmundu Freudu). Na področju Kolonkovca in Svete Ane pa bodo osem ulic poimenovali pretežno po tržaških škofih: Frugiferu, Antoniu Leonardisu, Rodolfu Pedrazzaniju, Luigiju Fogarju, Francescu Filippu Inzaghiju, poleg le-teh pa po slovenskem škofu Jerneju Legatu ter po teologu in markantni osebnosti tržaških Slovencev msgr. Jakobu Ukmarju (na sliki). Ena ulica bo tudi poimenovala po pokojni princesi Mafaldi Savojski.

Odločitev občinskega odbora, da poimenuje nekaj ulic tudi po vidnih slovenskih osebnostih, je pri slovenskem prebivalstvu Kolonkovca in Opčin povzročila mešane reakcije, s katerimi smo se seznanili ob branju zamejskega tiska. Če jih lahko strnemo, lahko rečemo, da gre tu sicer za pozitivno ugotovitev, da se v tržaški občinski upravi vendarle nekaj premika na boljše. Po drugi strani pa obstaja tudi veliko razočaranje, saj so po znamenitih Slovincih poimenovali ulice, ki se praviloma nahajajo v zakotnejših krajih zainteresiranih področij, medtem ko bi si vsaj nekatere osebnosti zaslužile poimenovanje kake ulice ali trga v tržaškem mestnem središču.

MLADI FRIZIJCI NA OBISKU

SLOVENSKA MANJŠINA NA FRIZIJSKIH ZASLONIH

ERIKA HROVATIN

Kljub multimedialnim napravam, ki nas lahko v hipu povežejo s katerokoli točko na zemeljski obli, ostaja neposredno srečanje med ljudmi najučinkovitejše sredstvo za sklepanje prijateljskih, pogajanj in zavezništev. 5. avgusta se bo v Trstu začelo desetdnevno gostovanje mladih predstavnikov frizijske manjšine, ki so ga organizirali člani Mladih v odkrivanju skupnih poti.

Prvi namen srečanja je seveda utrjevanje in poglobitev prijateljskih stikov, ki so jih mladi iz obeh manjšin doslej gojili v glavnem preko e-maila in v okviru mednarodne organizacije YEN in njenih pobud; ob tem igra pomembno vlogo drugi namen srečanja, to je zavzemanje za popolnejše spoznavanje slovenske manjšine v Italiji, saj bo prav ta tema dokumentarca, ki ga bodo snemali operaterji tamkajšnje lokalne televizije. Med gostovanjem bodo mladi imeli priložnost za spoznanje arhitektonskih, zgodovinskih in

naravnih zanimivosti Trsta, Gorice in Krasa, za obisk kulturnih, gospodarskih in političnih ustanov naše manjšine (SSG, Kulturna domova, Radijski oder, Center L. Bratuž, SKGZ, SDGZ, Zadruga kraška banka, stranka SSK...) in še za spoznavanje glavnih zamejskih medijev (Radio Trst A, Primorski dnevnik, Novi glas in Mladika). Celotna skupina bo deležna sprejemov na tržaški, dolinski, repentaborski in števerjanski občini. Ob vsem omenjenem so na uradnem programu še izleti v Ljubljano, Kranj, Piran, Portorož, na Blejsko jezero in v Predjamski grad.

Projekt je odlična priložnost za predstavitev naše manjšine predstavnikom skupnosti, s katero si delimo status "manjšincev". Poleg tega pa se je med pripravo ta projekt izkazal kot priložnost za složno sodelovanje med vsemi, ki so z lastnimi prispevki omogočili uresničitev tako zajetnega programa, ki bo na Nizozemsko nesel utrinek našega vsakdana.

POLITIČNI DOGOVOR V TRSTU

OBLIKOVANJE SREDINE V OKVIRU KOALICIJE NOVE OLJKE

Na Tržaškem se je v bistvu že začela volilna kampanja za obnovo tržaškega občinskega sveta. Občinske volitve bodo sicer spomladi leta 2001, vendar se že nekaj časa govori o možnih naslednikih sedanjega župana Riccarda Illyja, ki po zakonu ne more več kandidirati, saj je že opravil dve mandatni dobi.

V prejšnjih dneh pa so sredinske politične sile v levosredinski koaliciji Oljke (Ljudska stranka, Demokrati, demokratični socialisti, Slovenska skupnost in republikanci) podpisale politični dogovor za oblikovanje reformističnega centra v okviru koalicije Nove Oljke - Skupaj za Italijo, ki se snuje tudi na vsedržavni ravni. Podpisniki dogovora (Walter Godina za LS, Giulio Favento (v imenu Paola Saluccija) za Demokrate, Roberto De Gioia za socialiste, Peter Močnik za SSK in Franco Colombo za republikance) so mnenja, da je v Trstu potrebno oblikovati nov reformistični subjekt, ki naj temelji na srečanju različnih kultur in izkušenj in ki naj bo sposoben dati svoj doprinos k učinkovitemu političnemu in upravnemu delovanju preko definiranja specifičnega načrta.

Sredinske sile ugotavljajo, da je treba ljudem zopet povrniti zaupanje v politiko s ponujanjem jasnih in artikuliranih predlogov, ki naj jih navdihuje pojmovanje politike, ki temelji na solidarnosti in soudeležbi. Taka politika naj se udejanja v izbirah, ki so sposobne istočasno spoštovati dinamike tržišča in potrebe ljudi, učinkovitost in predstavnost, odgovornost dobrega upravljanja in zagotavljanje oblikovanja novega vodilnega kadra. To je po njihovem mnenju tudi priložnost, da se volivcem ponudi opcija, ki izhaja iz najboljših izkušenj demokratičnega katolištva, socialne demokracije, liberalno-demokratske in republikanske izkušnje, okoljevarstva in slovenske kulture. To je opcija, ki naj pripomore h konstruktivni poenostavitvi politične slike ob

spoštovanju različnih identitet. Zato vabijo k aktivnemu sodelovanju ljudi, ki so dejavni na področju dela, prostovoljnega dela, kulture, družbenega življenja in vse, ki se bodo prepoznali v tem načrtu. Podpisniki nameravajo tudi iskati programsko soočenje s pokrajinskimi predstavništvi drugih političnih sil, ki danes vladajo državi, pa tudi z "občanskimi" komponentami, ki so prisotne v upravah občin v tržaški pokrajini.

Sredinske sile so se s podpisom tega dogovora obvezale, da bodo oblikovale enotno koordinacijo, do letošnjega septembra pa politični manifest in enotni program. O primernosti skupnega simbola in imena bodo še govorili, vsekakor pa bodo te politične sile že sedaj skupaj sodelovale v izvoljenih telesih, kjer so prisotne, organizirale pa bodo tudi skupne javne pobude.

Nekaj mesecev pred občinskimi volitvami je torej prišlo do povezovanja med sredinskimi silami levosredinske koalicije. Kaže, da bo le-ta nastopila na volitvah s tremi "poli". Poleg sredine bi se moral oblikovati tudi "levi pol" koalicije, ki naj bi ga sestavljali Levi demokrati, obe komunistični stranki in Zeleni, medtem ko bi dosedanja "Lista Illy" (ki bi si nadelo drugo ime) predstavljala "desno krilo" leve sredine. Vsi trije "poli" bi seveda imeli skupnega županskega kandidata. V tem smislu ni seveda še nič določene, čeprav je najresnejši

kandidat za Illyjevo nasledstvo dosedanja podžupan in odbornik za kulturo Roberto Damiani. Tudi v desnosredinskem taboru ni še nič določene, vendar nekateri omenjajo možnost, da bi za župana kandidiral predsednik deželne vlade F-Jk Roberto Antonione. Le-ta se sicer ni hotel preveč izpostavljati v zvezi s tem vprašanjem, vendar je v intervjuju, ki ga je tržaški dnevnik Il Piccolo objavil v nedeljo, 30. julija, dejal, da obstaja 50 odstotkov možnosti, da kandidaturu sprejme. Če pa bi ga za to prosil sam voditelj gibanja Naprej Italija Silvio Berlusconi in če bi se s tem vsi strinjali, potem takem bi sprejel izziv.

iž

OBČINSKI SVET V TRSTU ODOBRILO KONVENCIJO Z ACEGASOM

Tržaški občinski svet je na svoji seji v petek, 28. julija, odobril besedilo okvirne konvencije s podjetjem Acegas, ki le-temu podeljuje urejevanje cele vrste storitev. Sklep je bil sprejet z glasovi levosredinske večine kljub ostremu nasprotovanju desnice, zlasti v zvezi s 16. členom, ki, resnici na ljubo, zelo ohlapno govori o pravici do rabe slovensščine. Konvencijo sta pred časom že sprejela repentaborski in zgoniški občinski svet, v dolinskem občinskem svetu pa je prišlo do zapleta, saj je bilo sprejeto drugačno besedilo. Slovenska skupnost in Stranka komunistične prenove se z letem nista strinjali zlasti zaradi bojzani, da bi taka konvencija omejevala avtonomijo manjših občin in zaradi presplošnega člena o pravici do rabe slovensščine. Poleg občine Dolina pa bosta sedaj ubrali svojo pot še občini Devin-Nabrežina in Milje.

PREDLOG V OBČINSKEM SVETU

RIŽARNA JE POTREBNA OBNOVE

Skupina svetovalcev v tržaškem občinskem svetu je v petek, 28. julija, predstavila predlog o nujnosti obnovitvenih del v Rižarni spričo slabega stanja celotne stavbe, povečanega zanimanja zaradi nedavnih skrunitev in pomanjkanja večjezične table na pročelju.

Svetovalci, na čelu s prvopodpisanim Lorenzom Lorusom: Stranka komunistične prenove - ostali podpisniki so Igor Canciani (SKP), En-

zo Decarli (Lista Illy), Luciano Kakovic (Oljka) in Peter Močnik (SSK), predlagajo povečanje števila vodičev, obnovo tistih delov spomenika, ki so ogroženi zaradi vodnih infiltracij, postavitev večjezične table (v italijanski, angleščini, francoščini, nemščini, slovensščini, hrvaščini, srbsščini, hebrejščini in arabščini) na pročelje Rižarne in postavitev sistema videokamer v notranjosti stavbe in okoli nje.

TRETJI KONCERT V MUZEJU REVOLTELLA

BASIST HEKTOR LEKA MED BALKANOM IN URALI

LUISA ANTONI

V soboto, 29. julija zvečer, se je v muzeju Revoltella odvijal tretji koncert iz niza "Polegje Revoltella". Pred sicer številnim občinstvom se je predstavil Hektor Leka, mlad albanski basist, ki že vrsto let živi in deluje v Trstu. Na koncertu z naslovom "Med Balkanom in Urals" je ob klavirski spremljavi Corrada Gulina predstavil albanske in ruske pesmi.

Razlog te mešanice je pojasnil Marco Sofianopulo, trža-

ški skladatelj in umetniški vodja večerov, ki je v uvodni besedi poudaril, da so se morali albanski glasbeniki šolati v Sovjetski zvezi, vse dokler niso dobili svojega konservatorija. Glasbena vez med Albanijo in Sovjetsko zvezo je torej zelo močna in še danes zelo čutena.

Leka je izbral kar nekaj albanskih avtorskih skladb, ki - če ne upoštevamo jezika - niso bile tako različne od ruskih. Slišali smo skladbe pomembnih albanskih skladateljev, kot so Avni Mula, Cesk Zadeja,

Vangjo Nova in Prenk Jakova; med njimi pa je Leka vpletel Rahmaninova, Čajkovskega in Bulahova. Basist je dokazal, da obvlada brez težav intonacijo in dinamični razpon svojega glasu. Zelo dobro in občuteno sta mu uspeli operni ariji Rahmaninova in Jakova. V ostalem delu sporeda pa je njegovo podajanje bilo tehnično dovršeno, a smo mogoče čutili potrebo po večji človeški toplini. Svetla izjema je bila Mulanova Malet Illirjane (Ilirske gore), v kateri je res do-

kazal, kaj zmore. Leka je poskrbel tudi za prijetno presenečenje: za zadnjo skladbo, albansko Lule Bore (Snežinka), je povabil na oder svojo prvo profesorico petja, svojo mamo, mezzosopranistko Rozmari Jorganxhi, ki je bila vidno ganjena.

Večer je sicer potekal v zelo prijetnem vzdušju, pomembno je tudi dejstvo, da se reakcionarni Trst in njegove ustanove odpirajo tudi tistim kulturam, ki jih je do pred kratkim zaničeval ali v najboljšem primeru ignoriral. Leka je doživel velik uspeh, na koncu je namreč odpel še dva dodatka ob precizni in neoporečni klavirski spremljavi Corrada Gulina.

"MORJE IN KRAS" TER ŠE KAJ

POLETNE POBUDE V DEVINSKO NABREŽINSKI OBČINI

Razne vasi v devinsko-nabrežinski občini so v letošnjem poletju prizorišče različnih prireditev, kulturnih, literarnih in zabavnih večerov ter koncertov, a tudi širše zasnovanega praznika, ki bo od petka, 11., do srede, 16. avgusta, na trgu in v stari vasi v Nabrežini. Gre za praznik Morje in Kras na trgu, ki ga prireja devinsko-nabrežinska občinska uprava v sodelovanju s številnimi društvi in ustanovami.

Tako bodo v petek, 11. avgusta, v Grudnovi rojstni hiši v Nabrežini odprli slikarsko razstavo z naslovom *Laboratorij: odkrivanje nabrežinskega jedra*, ob tej pa še razstavo del umetnostne obrti z naslovom *Devin-Nabrežina in njeni obrtniki*. Ponudba bo zelo raznolika, saj bodo tudi letos postavili razstavne hišice tržaške trgovinske zbornice in v njih ponujali različne domače dobrote, od meda do sira in seveda vina, saj je letos ta poletni praznik povezan tudi z razstavo domačih vin. V sodelovanju z Združenjem rejcev pa bodo priredili tudi razstavo prašičev, goveda, drobnice in kuncev ter konj. Ob odprtju bo nastopila godba na pihala Nabrežina.

V občinski knjižnici pa se bo v teh dneh zvrstilo več zanimivih posvetov in srečanj na različne teme. Naj jih naštejemo: *Poti med morjem in Krasom in ovrednotenje tipičnega pridelka, Iz morja v kon-*

zervo - tovarna za predelavo rib v Devinu, Od Cresa do Krasa - projekt čezmejnega sodelovanja in Tunolov v Tržaškem zalivu. Gre torej za teme, ki želijo ovrednotiti domačo stvarnost. Ob tem so poskrbeli za niz večerov na raznih nabrežinskih domačijah, saj bo pri Martinu Petelinu pokušnja vin, pri Špijelnih literarni večer, posvečen Leopardiju, pri Mhčevih bo razstava fotografij Janka Kovačiča z naslovom *Štirje letni časi*.

Ob vsej tej bogati ponudbi se bodo vsak dan vrstile še nekatere pobude, npr. predvajanje filma *Učna pot Nabrežina*, ki so ga pripravili dijaki nižje srednje šole Igo Gruden,

dijaki pa bodo na razpolago tudi za vodene izlete po omejeni južni poti; jamarji ŠD Grmada bodo priredili vodene ogledne jame v Lascu, člani Ribiškega muzeja tržaškega Primorja bodo vodili po Ribiški poti, za otroke pa bo na Kržadi vrsta pobud z igralnim Ludobusom. Na trgu bo tudi boljši sejem in vrstili se bodo koncerti Klezmer ensembela, Kraškega kvinteta, Kraških ovčarjev in na praznik sv. Roka, za torek, 16. avgusta, pa je napovedan koncert slovitnega ansambla Lojzeta Slaka. Občinska uprava pa bo na Veliki šmaren nagradila občane, ki so se v minuli sezoni izkazali na športnem področju.

Gre torej za bogato ponudbo, ki bo gotovo privabila v Nabrežino in njeno okolico veliko obiskovalcev. Ob teh pobudah pa so v devinsko-nabrežinski občini v teh poletnih dneh tudi druge prireditve. Tako so devinsko-nabrežinska občina, Jadranski zavod združenega sveta, kulturni združenji Luna e l'altra in Musici Artis ob finančni podpori Fundacije tržaške hranilnice, Kraške gorske skupnosti, Pokrajine Trst ter občin Repentabor in Devin-Nabrežina priredili vrsto likovnih in pesniških delavnic, pri katerih so sodelovali umetniki iz raznih krajev, med temi tudi Tomaž Šalamun.

OBVESTILA

ROMANJE Z Novim glasom v Rim od 4. do 8. septembra. Prijaviteljce, ki so se vpisali v Trstu, prosimo, če zaradi poletnih počitnic poravnajo celotne stroške do torka, 8. avgusta, v jutranjih urah, ali najkasneje v ponedeljek, 28. avgusta, in v torek, 29. avgusta zjutraj, ko bo uredništvo ponovno odprto. Potovalke in vsa potrebna navodila bodo na razpolago na uredništvu v Trstu od 29. avgusta dalje.

MESEČNA MAŠA za edinost bo v ponedeljek, 7. avgusta, v Marijinem domu v ul. Risorta ob 17.30. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

DOM DUHOVNIH vaj Blagri nad Trstom vabi tudi letos žene in starejša dekleta na duhovno osvežitev ali na duhovna srečanja, ki bodo od ponedeljka, 21., do srede, 23. avgusta. Prijave sprejemata gospa Norma Jež (tel. 040 299409) in kriški župnik Jože Kunčič (tel. 040 220332) po možnosti v večernih urah.

DUHOVNE VAJE za duhovnike bodo v Trstu (Dom blagrov) v dneh od 28. do 30. avgusta. Vodil jih bo kapucin br. Štefan Kožuh. Prijave na e-mail: voncina@iol.it ali na telefon 040 566244 ali na mobitel 0347 2414254.

KAKOR VSAKO leto pripravljajo Goričani tudi letos romanje na Barbano. To bo v ponedeljek, 4. septembra. En avtobus bo odpeljal romarje na Barbano tudi z Oberdankovega trga v Trstu. Ta avtobus bo peljal romarje po kosilu, ki bo v Gradežu, tudi v Log pri Vipavi in v Vipavo. Tam si bomo ogledali novo poslopje škofijske gimnazije. Prijavite se lahko, po možnosti v večernih urah, na tel. št. 040 220223.

KONCERTNA POBUDE - Rojan razpisuje natečaj za izvorno še neobjavljeno komorno skladbo za katerikoli instrument ali glas (s slovenskim besedilom). Natečaj je namenjen mladim (starost do 35 let) slovenskim zamejskim glasbenikom-skladateljem. Dela je treba posredovati do 30. septembra letos v dvojniki z geslom na naslov: *Koncertna pobuda - Rojan*, ul. Cordaroli 29 - 34135 Rojan (Trst). Priložiti je treba v zape-

čateni ovojnicji ime in priimek, naslov in geslo. Skladbe bo ocenila komisija treh priznanih zamejskih glasbenikov. Prva nagrada znaša 500.000 lir, druga 300.000 lir, tretja 150.000 lir.

URADI TRŽAŠKE škofije v ul. Cavana 16 so zaradi dopusta zaprti do vključno 15. t.m..

OBČINA ZGONIK vabi k sodelovanju pesnike, pisatelje in glasbenike ob 200-letnici rojstva Franceta Prešerna. Ob tej priložnosti namerava občina Zgonik izdati dvojezično publikacijo o pesniku. V njej naj bi bili objavljeni prispevki, ki bi jih slovenski in italijanski književniki iz Furlanije-Juljske krajine napisali o Prešermu, njegovem delu, vlogi, pomenu včeraj in danes... (kratka misel - pol tipkane strani v prosti obliki). Glasbeniki pa naj bi poskrbeli za glasbeno priredbo poezije Pevcu. Skladba bi bila prav tako objavljena v omenjeni publikaciji, ki bo izšla v začetku decembra. Glasbeno gradivo za različne glasbene in vokalne skupine, ki bo dospelo v predvidenem roku, pa bo doživelo krstno izvedbo v obdobju december 2000-februar 2001. Književniki in glasbeniki, ki se bodo vabilu odzvali, naj pošljejo svoje prispevke na naslov: *Občina Zgonik, Zgonik 45, 34010 Trst*, lahko tudi po faksu 040 229422 s pripisom Prešeren 1800-2000 do 15. oktobra letos. Za informacije je na razpolago občinska knjižnica ob ponedeljkih in sredo od 15. do 19. ure, tel. 040 229533.

DAROVI

OB PRVI obletnici smrti Edija Forza daruje žena Vera Kjuder-Forza 100.000 lir za repentabrsko cerkev in 100.000 lir za Marijanišče.

ZA CERKEV v Ricmanjih: M.B., Trst, 200.000 lir; Anamarija Zlobec 100.000; Magda in Sonja v spomin na pokojno mater Elizabeto Komar 100.000; družina Kuret, Ricmanje 68, v spomin na pokojno Elizabeto Komar 100.000; Boža Dobriča v zahvalo za uslišane prošnje 50.000 in v spomin na pokojno Marijo Mazzucchelli 20.000 lir.

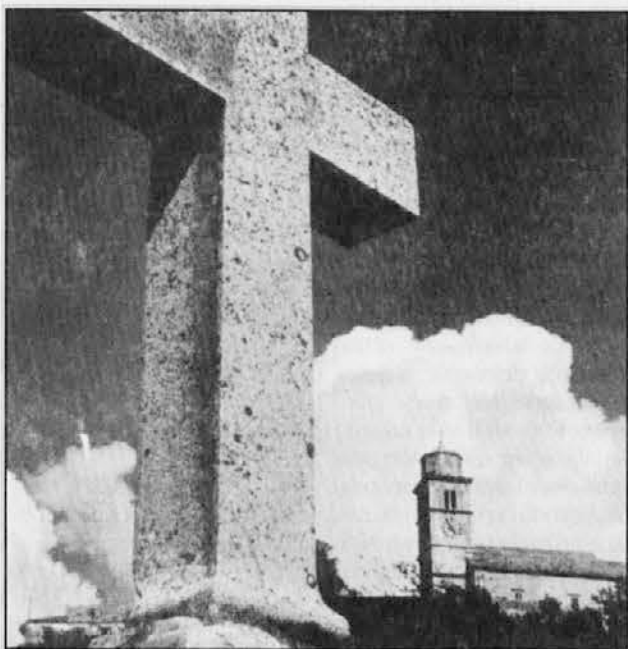
ZA KAPELO p. Leopolda v Domju: V.T., Trst, 200.000 lir.

PRED PRAZNIKOM VELIKEGA ŠMARNA V JUBILEJNEM LETU 2000

OBNOVLJENO REPENTABRSKO SVETIŠČE JE PRIPRAVLJENO NA PRAZNOVANJE

Ko bodo romarji letos prestopili prag cerkve, morda niti ne bodo opazili obnove glavnega oltarja. Vsakemu se bo zdelo, kot da ga že gleda od vedno. Pa vendar ga je bila od leta 1950 le polovica. V preteklem letu so stekla obnove dela. Oltar je ponovno dobil svojo originalno podobo iz leta 1750. Na prvo postno nedeljo je obnovljen oltar blagoslovil tržaški škof Evgen Ravignani. Tako je svetišče zopet pridobilo nekaj izgubljenega čara in lepote. Od leta 1980 do leta 2000 je tako celoten Repentabor skoraj popolnoma obnovljen. Zato ni čudno, da je vedno več ljudi, ki prihajajo k njemu, da umirijo svoje misli in da iščejo ali utrujejo duhovne vezi.

Marijina stopinja, o kateri govori legenda, je vidno znamenje, da si je za znamenje božjega med ljudmi nebo izbralo, poleg tolikih drugih krajev, tudi Kras. Če si je sama Mati Božja izbrala ta kraj, zakaj si ne bi tudi človek tega prostora izbral za svojo dušo? Smo v jubilejnem letu. Tudi repentabrsko cerkev je bila iz-

brana za svetoletno svetišče skozi celo leto. Škoda bi bila, če bi svetišče v večji meri obiskovali tujci kot pa domačini.

Letošnje velikošmarenko slavje bo trajalo pet dni, od sobote, 12., do srede, 16. avgusta. Cel teden se bo prepleta-

lo versko in kulturno doživljanje z duhovnim. Prav zaradi jubilejnega leta bo več prireditev. Dejansko se bo vsak dan nekaj dogajalo. Velikošmarenko slavje se bo začelo že v soboto, 12. avgusta, ob 20.30. Ta dan bo posvečen otvoritvi razstave tržaške-

ga slikarja Edija Žerjela v znameniti hiši na skali. Poleg tega bo tudi predstavitev življenjskega opusa Nade Morato-Ravbar iz Dola pod Repentaborom. V nedeljo, 13. avgusta, bo ob 20.30 koncert godalnega kvarteta Glasbene matice, v ponedeljek, 14. avgusta, pa vedno ob 20.30, koncert okteta Gallus iz Ribnice. V torek, 15. avgusta, torej na praznik Velikega šmarna, bo romarski dan z dvema osrednjima shodoma. Ob 10. uri bo vodil bogoslužje tržaški škof Evgen Ravignani, ob 17. uri pa openski dekan dr. Zvone Štrubelj. Pete litanije se bodo nadaljevale v cerkvi in zaključile z blagoslovom. Priložnost za sveto spoved bo tako ob jutranjem kakor tudi ob popoldanskem shodu. V sredo, 16. avgusta, bo praznik sv. Roka. Zjutraj bo sv. maša v čast vaškemu patronu, zvečer pa bo ob 20.30 koncert ob zvokih nabrežinske godbe na pihala.

Vsak večer se bo mogoče okrepiti iz zakladnice kraških dobrot.

TB

MLADI S TRŽAŠKEGA

DUHOVNE VAJE V ŽABNICAH V ZNAMENJU ZBRANOSTI

Skupina mladih s Tržaškega se je tudi letos odločila, da posveti del svojih počitnic osebnim duhovnim rasti. Duhovne vaje so se začele v četrtek, 27. julija, pri šolskih sestrah na temo *Odkrivajmo lik Jezusa Kristusa v luči Božje besede*.

Skupino je vodil g. Karel Bolčina iz Gorice. Mladi so prisluhnili Božji besedi z velikim zanimanjem in pozornostjo. Božja beseda jih je tako prevzela, da so dneve res preživeli v tihoti in zbranosti s Svetim pismom v roki. Vsakodnevna sveta maša z molitvijo večernic pa je bila sredi-

šče te duhovne rasti ob Božji besedi. Vsak dan po večerji je bil čas za sprostitvev prijateljskem pogovoru in igranju.

V nedeljo, 30. julija, so se mladi že zgodaj zjutraj odpravili peš na Svete Višarje k Mariji s prošnjo, da jih bo spremljala v vsakodnevnem življenju. Ob 11. uri so pri sveti maši še na poseben način počastili Boga in Marijo s petjem ob kitari in flauti. Z veseljem v srcu in z nasmehom na ustih so zapustili gorsko svetišče na Svetih Višarjah in se odpravili proti domu.

POLETNI KONCERTI GORIŠKE POKRAJINE

POGOVOR / URŠKA PETROVČIČ

DVOJEZIČNOST PA TAKA...

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti nam je v tiskovnem sporočilu posredovalo zanimivo vest o zgovornem "spodrsrlaju" glede uveljavljanja dvojezičnosti. Takole piše:

Poletni koncerti, ki jih prireja goriška pokrajina oz. odborništvo za mladinska vprašanja v poletnih mesecih, so nedvomno pozitivna pobuda. Marsikateri goriški Slovenec pa se je ob prebiranju brošure, ki jo je pripravilo odborništvo predstavnika SKP Buttignona v ta namen, čutil ponižanega in manjvrednega. Brošura je, kot piše sam odbornik v uvodnem nagovoru, v dvojezični obliki, vendar namesto da bi bil ob uradnem italijanskem jeziku prevod v slovenski jezik, lahko vidimo, da je tekst preveden le v nemščino.

Ob tem pa še naslednje: pri pobudi sodelujeta in sta prisotni tudi dve slovenski občini, Doberdob in Sovodnje,

ki sta menda v ta namen tudi gromotno prispevali iz proračuna za omenjena koncerta. S strani močno levega odborništva oz. uprave, ki se proglasa za odprto do naše manjšine, bi si naša skupnost lahko pričakovala veliko več.

Omenjena uprava je že spregledala slovensko manjšino pri dvakratnem imenovanju odbornikov in s tem pokazala, da ji ni do enovitega predstavnštva vseh kulturnih komponent, ki sestavljajo Goriško; v vsakdanjem upravljanju si zato ne bi smela privoščiti takih spodrsrlajev, saj je omenjena poteza zgovoren dokaz vloge, ki jo naša narodna skupnost odigra v goriškem pokrajinskem tkivu.

Nazadnje pa še naslednje: plakati, s katerimi pokrajina posreduje razna obvestila, so bili v prejšnjih letih v okoliških občinah v slovenskem jeziku. Zakaj so danes le v italijanščini?

NAŠI ODLIČNJAKI

ERIKA JAZBAR

Ta teden smo med šestimi odličnjaki slovenskih višjih šol povabili v našo sredo Urško Petrovčič, ki se je odlično izkazala na maturi Pedagoškega liceja Gregorčič. Urška Zajc, kolegica odličnjakinja, se je medtem že odpravila na zaslužene počitnice. Upamo, da nam bo za prihodnjo številko uspelo se pogovoriti tudi z njo in tako zaobjeti letošnjo generacijo najboljših, ki nam je v teh treh tednih posredovala marsikatero zanimivo gledanje na delovanje naše manjšine, odnos z matično državo ter večinskim italijanskim narodom.

Kako bi ocenila petletje, ki si ga preživela na Pedagoškem liceju?

Mislim, da je Pedagoški licej v redu šola, profesorji so sposobni in ostalo osebje pripravljeno, tako da v tem petletju ni bilo večjih problemov. S sošolci smo se dobro razumeli, predvsem v zadnjih letih, ko smo se bolje spoznali. Glede predmetov pa nasled-

nje: gre nedvomno za zanimivo učno snov, vendar mislim, da predstavlja pomanjkanje angleščine vrzel, ki v današnjem svetu ni več sprejemljiva; tudi glede fizike in tehničnih predmetov bi jih veljalo poglobiti v celotnem petletju, ne le v prvem; tudi pravo bi npr. lahko poučevali v zadnjih letnikih.

Kaj ti bo ostalo v spominu od mature, ki je pomemben trenutek za odrasčanje v življenju vsakega človeka?

Matura ni nič tako groznega, kot pravijo. Če te strašijo, da je član komisije grozen, v resnici ni res, saj so profesorji komisarji človeški. Če se skrbno pripravljáš med šolskim letom in razpolagaš z dobriimi zapiski, pred maturo ni veliko dela. Z Urško sva se skupaj učili, nekajkrat sva se že med šolskim letom dobivali in skupaj ponavljali, vendar ne ravno veliko časa. Po koncu šolskega leta do prvih dni mature je bil študij najbolj intenziven, kar pomeni vsak dan. Najbolj sem se bala matematike, bodisi pisne kot

ustne preizkušnje. S svojo maturo sem v glavnem zadovoljna.

Odločila si se za nadaljevanje študija na univerzi v Ljubljani, in sicer na pravni fakulteti. Kako je prišlo do omenjene odločitve?

Študij bom nadaljevala na pravni fakulteti ljubljanske univerze. V resnici sem oklevala pri izbiri kraja med Vidmom in Ljubljano. V upanju, da bo prišla Slovenija čimprej

v Evropsko zvezo, sem izbrala slovensko prestolnico. V Ljubljani je tudi več študentskega življenja in mesto je živahnije. Dobro so organizirani glede informacij, na naši šoli smo imeli poučna predavanja o univerzitetni ponudbi, informativni dan pa je potekal v Ljubljani.

Si aktivna članica slovenske narodne skupnosti na Goriškem, angažirana v našem prosvetnem življenju. Kako gledaš na delovanje in življenjski utrip naše manjšine?

Letos sem igrala tretje leto z gledališko skupino Oder 90. Mislim, da je kulturna in prosvetna dejavnost na Goriškem v redu, manjšina je dobro organizirana. Vsi se med sabo poznajo in sodelujejo. Mislim pa, da bi bili s Slovenijo lahko bolj povezani. Zamejstvo ima premalo ljudi, da bi lahko kaj velikega ustvarilo; če bi se združilo z matičnimi organizacijami in ljudmi, pa bi lahko zgradili pomembnejše stvari in bi bili močnejši. Glede italijanskega okolja, v katerem manjšina živi, pa moram povedati, da v svoji izkušnji nisem doživela večjih sporov z večinskim narodom.

POSŁ. PRESTAMBURGO O PRISELJENCIH

PROTI NESTRPNOSTI, ZA SOLIDARNOST

Poslanec Mario Prestamburgo nam je v izjavi za javnost predložil svoje stališče glede polemik, ki so nastale okrog predloga, da bi se v goriški pokrajini uredil center za sprejem priseljencev. Najprej je treba vedeti, pravi, da se glede vprašanja spopadata dve različni kulturi: ena zagovarja "zaprtost in odklon in je značilna za Pol svoboščin ter Severno ligo", druga pa je kultura sprejemanja in solidarnosti, ki ji imam čast pripadati skupno z levosredinsko opcijo in, kar je še najpomembnejše, skupaj z največjim delom prebivalcev Goriške". Poslanec namerava spodbuditi podtajnika Di Nar-

da, da bi središče za daljše bivanje ilegalcev, ki se vračajo, postavili kam drugam in ne v Ločnik, kot je bilo predvideno. Res hude krajevne razmere pa narekujejo, da se uredi vsaj eno središče za prvi sprejem priseljencev, ki so sicer tudi ilegalni, a to zaradi nujne potrebe po političnem azilu ali, preprosto, zaradi obupa. "To so priseljenci in ne lopovi, kot želi prepričati, kdor igra na struno strahu med ljudmi ali kdor si izmišlja strahove. Ljudje se bojijo priseljencev in pozabljajo na domači kriminal." Na dnevnem redu mora torej biti boj proti fanatizmu in nestrpnosti.

O NAMEMBNOSTI UPRAVNEGA PRIBITKA

VZTRAJNOST LISTE SKUPAJ ZA SOVODNJE

Načelnica svetovalske skupine Liste Skupaj za Sovodnje nam je poslala tiskovno sporočilo, v katerem pravi, da je Lista prek občinskega svetovalca Klemšeta v pisni obliki predlagala, da se upravni pribitek lanskega poslovanja (162 milijona lir) nameni za financiranje nekaterih nujnih posegov, in sicer za odplačilo odškodnin in ureditev dokumentacije za pred leti zasežena zemljišča za razna dela, za popravilo mrliških vežic na pokopališčih zlasti v Rupih in na Peči, za namestitve napisov ob glavnih poteh ob vstopu na območje občine in za namestitve vsaj dveh

čakalnic na avtobusnih postajališčih.

Predlog je bil oddan v pisni obliki 12. julija. Župan Petjejan je odgovoril razmeroma hitro, rekoč, da jemlje na znanje predlog, in v istem pismu tudi povabil predlagatelja, naj uprave ne obremenjuje s ponavljajočimi se vprašanji, na katera je že bil dan odgovor. "Župan ima v enemdelu sicer prav," se nadaljuje sporočilo. "Odgovoril je že večkrat, dejansko pa so vsa nakazana vprašanja še odprta." Zato bo svetovalska skupina Liste Skupaj za Sovodnje nanja opozarjala tudi v prihodnje.

S 1. STRANI

ZA SODELOVANJE NA GORIŠKEM

S svojo prisotnostjo in z izrečenimi pohvalnimi besedami goriškim upraviteljem sta oba dala Protokolu o sodelovanju priznanje; oba sta tudi napovedala, da bosta vladi budno pazili in podpirali delovanje goriških upraviteljev z obeh strani meje, saj se tako v Rimu kot v Ljubljani zavedajo pomembnosti sodelovanja na Goriškem in tudi dejstva, da v Evropski uniji postaja regijsko-območno sodelovanje vedno bolj aktualno in ga EU zato podpira. Jasno je, da je čezmejno sodelovanje na Goriškem svojevrsten primer sodelovanja med državo, ki je članica EU, in članico, ki to še ni. Tudi zato imajo v Bruslju posluš za tak način dela. Povedano s preprostimi besedami: inž. Brandolin in njegovi sodelavci upravičeno pričakujejo, da bodo v kratkem deležni sredstev EU za skupne načrte, ki so jih do sedaj že predstavili čez osemdeset.

Na tiskovni konferenci so v prostorih goriške pokrajinske uprave predstavili podpis Protokola o sodelovanju. Obrazložili so, zakaj so pred dve letoma ustanovili Čezmejno zavezo goriška pokrajinska uprava, občina Nova Gorica, Trgovinska in obrtna zbornica iz Gorice, Gospodarska zbornica Slovenije-Območna zbornica za severno Primorsko, Območna obrtna zbornica iz Nove Gorice in sindikati z obeh strani meje. O protokolu so spregovorili predsednik goriške pokrajine inž. Giorgio Brandolin,

župan mestne občine Nova Gorica Črtomir Špacapan, predstavnik goriške občine Gerardo Almirante, predsednik Območne zbornice za severno Primorsko Riko Velikonja in njegov italijanski kolega, predsednik Trgovinske zbornice iz Gorice Emilio Sgarlata. Inž. Brandolin, ki je z novogoriškim županom eden glavnih pobudnikov Čezmejne zaveze, je podrobno razložil, zakaj prihaja danes do podpisa Protokola o sodelovanju, kakor so zaradi birokratskih težav morali poimenovali Čezmejno zavezo. Problem je namreč v tem, da je sodelovanje med Gorico in Novo Gorico težje, ker Slovenija še ni članica EU. Iz Rima je prišla pred dnevi vest, da so Čezmejno zavezo v Rimu pri vladi priznali kot samostojno telo; to vliva nova upanja in odpira nove možnosti za prihodnje delovanje, saj bo zaveza sedaj imela večjo težo tako v Rimu kot v Ljubljani. Nadalje je inž. Brandolin povedal, kako upravičeno pričakujejo, da bo Čezmejno zavezo priznala tudi slovenska vlada, in to v kratkem, kajti le tako lahko na obeh straneh državne meje upajo, da bodo deležni denarnih sredstev iz EU, ki jih le-ta namenja za obmejna sodelovanja. Protokol o sodelovanju je namreč dokument in dejansko pravni osebek, v katerem si tako slovenska kot italijanska stran na Goriškem prizadevata za čim boljše sodelovanje. V dokumentu, ki so ga podpisali župana občin Gorica in Tržič ter

predsednik goriške pokrajine z italijanske strani ter župani slovenskih občin Nova Gorica, Brda, Kanal, Komen, Mirren-Kostanjevica, Šempeter-Vrtojba, Vipava in Ajdovščina, namreč že v začetku piše, da je na tem območju potrebno boljše sodelovanje na vseh področjih življenja med državama in da gre to povezovanje razumeti kot nujen razvoj v okviru EU, v katero bo v naslednjih letih gotovo prišla tudi Slovenija. Zavzemajo se za sodelovanje javnih uprav, za kulturno, športno in gospodarsko sodelovanje, za iskanje skupnih oblik razvoja krajevnega gospodarstva, za skupne investicije, projekte in preobrazbo podjetij, ki bo morala biti opravljena še pred vstopom Slovenije v EU. Protokol se zavzema za sodelovanje na področjih, ki se nanašajo na:

- zaposlovanje in trg dela, ker je na tem območju velika nezaposlenost in pretok delavcev čez mejo zelo velik;
- upravljanje z viri in prostorom tako z okoljevarstvenega vidika kot z vidika njegovih sposobnosti za pritegnitev gospodarskih dejavnosti;
- razvoj turizma in z njim povezanih dejavnosti v lokalnih in deželnih okvirih, uskladiti razvoj dejavnosti, ki prevladujejo na čezmejnem področju ob ohranjanju, vrednotenju in promoviranju naravnih in kulturnih identitet;
- podporo majhnim in srednjim podjetjem na obeh straneh meje;
- promocijo posegov za gospodarsko prestrukturiranje in uresničitev velikih logističnih in komunikacijskih infrastruktur pri pristojnih organih.

Prav zato Protokol o sodelovanju pričakuje, da bo v kratkem deležen velikih denarnih sredstev od EU iz programov Interreg in Phare-Crossborder. EU namreč namenja za to področje okrog 250 milijard lir in naravnost vzpodbuja sodelovanje med regijama. Podpisniki Protokola o sodelovanju so se obvezali, da bodo pred EU tesneje sodelovali na področju gospodarskih dejavnosti, prevoznitstva, kmetijstva, ovrednotenja zaščite narave in kulturne dediščine, turizma, pri programih izobraževanja in usposabljanja, pri vzpostavitvi skupnega informacijskega sistema na področju zaposlovanja, pri racionalizaciji omrežja storitev in pri skupni uporabi znanj in storitev.

Za kroniko povejmo še to, da bo naslednje leto Protokol o sodelovanju vodil novogoriški župan Črtomir Špacapan, ki bo na mestu predsednika zamenjal inž. Brandolina. V svojem krajšem nagovoru je Špacapan povedal, da so izjemno veseli dejstva, da se je končno premaknila gradnja avtoceste od Ajdovščine do Razdrtega, saj bo odsek od Ajdovščine do Vipave gotov že letos, medtem ko naj bi v kratkem že začeli z gradnjo najbolj težavnega odseka, ki gre od Podnanosa do Razdrtega. Poudaril je tudi, da se je gradnja avtoceste od Ajdovščine do Razdrtega pospešila tudi zaradi skupnega pritiska Čezmejne zaveze na slovensko ministrstvo za promet. Špacapan je tudi obljubil, da se bo v Ljubljani zavzel, da bi slovenska vlada v kratkem priznala Protokol o sodelovanju.

ARSATELIER / KONČAL SE JE TEČAJ STARE GLASBE

KONCERT GLASBE, KI POVEZUJE

Mednarodni center za glasbo in umetnost Arsatelier in skupina Gallus Consort sta priredila prejšnjo soboto, 29. julija, pod pokroviteljstvom pokrajinske uprave v dvorani Pokrajinskega muzeja na goriškem gradu koncert tečajnikov in docentov ob koncu poletnega tečaja za staro glasbo, zvrst, ki se v zadnjih letih močno prebuja in je draga tako otrokom kot starejšim osebam, preprostim ljudem in izobražencem.

O tečaju, ki so ga vodili prof. Dina Slama, prof. Irena Pahor in prof. Miloš Pahor, smo že pisali. Udeleženci tečaja, ki so se nekaj dni skupno poglabljali v očarljivi svet zlasti renesančne in baročne glasbe, pa so prišli v Gorico iz zamejstva, Slovenije, Bologne in celo Nizozemske. Naravna preprostost in jasnost melodične linije, ki najde navdih tako v enostavnih in spontanah ljudskih motivih kot v postavljanju veličastnih spomenikov človekovemu umu, govori o spojenosti člo-

veka z naravo in njenimi zakonitostmi.

V slikoviti dvorani na gradu so številni poslušalci lahko uživali pri poslušanju pravih biserov stare komorne glasbe, ki človeka pomirja in vedri. Poleg treh mentorjev so gojenci Aleksija Leone, Martina Stepancich, Frida Vogels, Cok van der Voort, Ennio De Matteis, Federico Brumat, Anja, Jernej in Jakob Gašperin

z glasom, violo da gamba, kljunastimi flautami, leseno prečno flauto in spinetom ubrano predstavili nemško, angleško, francosko in italijansko glasbo od 16. do 18. stoletja. Slišali smo drobce opusa nemškega skladatelja Hasslerja, ki je v svojih delih spajal nemško in beneško šolo, mojstra polifonije Vecchia, nemškega "enfant prodige" in teoretika Matthesona, čudo-

vito skladbo Mudda v odlični izvedbi nizozemske pevke Cok van der Voort, suito Francoza Hotteterrea, skladbo največjega angleškega skladatelja 16. stoletja in mojstra flamske in italijanske baročne polifonije Byrda, nekaj vokalnih in instrumentalnih skladb neznanih avtorjev in na koncu sonato nemškega čembalista Fascha.

Z veliko svežino in mestoma z duhovito hudomušnostjo so izvajalci dokazali, da jih je tečaj stare glasbe zelo navdušil, v njih sprožil veliko ustvarjalnih energij in ne nazadnje povezal. To je pravzaprav najgloblji cilj glasbe in sploh umetnosti - kot je na začetku povedal predsednik društva Arsatelier inž. Lino Visintin -, ki naj ob skorajšnji tisočletnici prve pisne omembe Gorice s svojo univerzalno in vsem razumljivo govorico prinese več razumevanja in povezanosti med občane od vedno muzam naklonjene Goriške.

DD

OBVESTILA

ROMANJE Z NOVIM GLASOM v Rim od 4. do 8. septembra. Prijavljence, ki so se vpisali v Gorici, naprošamo, da zaradi poletnih počitnic poravnajo celotne stroške potovanja do 11. avgusta ali najkasneje v tednu od 21. do 25. avgusta. Potovalke in vsa navodila bodo na razpolago na uredništvu v Gorici od 21. avgusta dalje.

NABIRALNA AKCIJA za obnovo župnijskih prostorov pri sv. Ivanu v Gorici na pobudo SD Sončnica: lahko prispevate z darovi in brezobrestnimi posojili. Darove lahko nakazete na tekoči račun št. 94981 pri Goriški hranilnici - ag. 1 ABI: 6180, CAB: 12411, ul. Carducci, na ime: Chiesa di San Giovanni - Gorizia, ali pa jih oddaste župniku ali na upravo NG. Za posojila se obrnite do župnika.

ČESTITKE

V sredo, 2. avgusta, bosta MARIO in SNEŽICA praznovala

četrto stoletje skupnega življenja. Da bi še naprej srečno vozila zakonski voz z enim samim ojesom, jima želijo vsi domači.

Mihaelu in Alešu se je pridružil bratec JURIJ. MePZ Hrast iskreno čestita Suzi in Hilariju za pravljico št. 11 "kavalirjev".

Dragi kolegi Suzi in možu Hilariju čestitajo ob rojstvu sinčka JURIJAUčitelj in starši OŠ J. Abram v Pevmi.

Ob rojstvu malega JURIJUA se z družino Laurenčič veselijo Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice. Čestitkam se pridružujejo tudi osebje Kulturnega centra Lojze Bratuž in člani našega uredništva.

DAROVI

ZA MISIJON p. Kosa: Marija Čaudek 50.000; Jožka Kogoj 20.000; N.N. 50.000 lir.

ZA OBNOVITEV cerkve na Peči: N.N. 55.000; N.N. 100.000; Vida Tomažič Schettino 50.000 lir.

11
ČETRTEK
3. AVGUSTA
2000

KULTURNI DOM / RAZSTAVA OTROŠKIH RISB

SONCE MIRU 2000

V torek, 1. t.m., je v predverju goriškega Kulturnega doma ob sicer skromni prisotnosti otrok potekalo kratko, a prisrčno odprtje razstave na temo Sonce miru 2000.

Že peto leto je Zadruga Maja v sodelovanju s Kulturnim domom, z ZSKD, dijaškim domom S. Gregorčič, Združenjem darovalcev organov ADO in letos tudi s Skupnostjo družin Sončnica uvrstila v svoj program pobudo Sonce miru, ki naj opozarja, da je mir največja človeška dobrina ob spominu na tragično eksplozijo prve atomske bombe na Japonskem. S kratkimi, a pomenljivimi mislimi Igorja Komela o miru in

sožitju, za katera naj bi se vsi potegovali, ter z besedami predstavnika ADO Karla Mučiča, ki je podčrtal vedno večjo potrebo po humanitarni gesti darovanja organov, katera rešuje marsikateri osebi življenje, je bila "uradno" odprta razstava risbic. Le-te so si zamislili in jih v raznolikih tehnikah narisali mali obiskovalci poletnih središč Murenčki in Srečanja 2000. Risbice v pisanih barvah bodo na ogled cel avgust.

Otroci, ki so se udeležili odprtja, so prejeli pravljico iz zbirke Prave iz Benečije (ZTT, Trst 1987) in vrečico raznobarnih balončkov.

IK

V GORIŠKEM LJUDSKEM VRTU

OAZA OTROŠKIH IGER

Pretekli petek je bilo v goriškem mestnem vrtu vse živo. Otroci iz štirih italijanskih poletnih središč, ki delujejo v mestu, so se na spodbudo projekta Ptolomej zmenili, da bodo skupaj proslavili dobrodošel dogodek julijskega jutra: slovesno predajo otroških iger otrokom. Pod košatimi drevesnimi krošnjami so bili postavljeni beli šotori in pod vsakim so si obiskovalci središč izmenjavali igrače, risbice, razne izdelke in predmete. Ob enajstih pa so se vsi gnetli okrog novega "zabavišča" in neučakano spremljali sicer kratka priložnostna govora odbornikov Francosove in Bordina, ki sta poudarila pomen tega otroškega kotička med zelenjem, za katerega je občina odštela okrog tristo milijonov lir. Potem so se živahno postavili v vrsto in začela se je zabava pod nadzorom vzgojiteljic in mamic.

Na posebnem tlaku, obdanim z drobnimi rdečkastimi kamenčki, se za najmlajše veselo dviga v nebo stilizirana ladjica morskih roparjev z razgledno točko na krovu, toboganom, okoli nje pa so gugalnice v podobi morskega konjička in ribic. Otroci od petega do enajstega leta pa se po "brvi", stopničkah, mostičih lahko povzpenejo na ogled gradu z več kot štiri metre visokim stolpom - baje je edini v naši deželi -, ki vabi v "višine" na razgled po parku. Z njega vodi zavita cev-zaprta tobogan, z ostalih stolpičkov pa drugi manjši tobogani in stopničke. Zgradbe so iz lesa in zgrajene po varnostnih normah. Veselili se jih bodo lahko tudi otroci z motoričnimi motnjami.

Ob tej priložnosti so park končno pošteno počistili, posekali nevarne suhe veje in oklestili drevesa tako, da je zabavišče zračno in da imajo mamice dober pogled nanj, ko se malčki plazijo po njem. V parku je občina poskrbela še za nove lesene klopce in dve stranišči.

Vendarle se bodo otroci nekoliko pozabavali v ljudskem vrtu, ki do sedaj, razen "krmežljavo" žalostnega vodomet, ni ponujal prav nič. Upati pa je, da običajni neznanji vandali ne bodo začeli packati klopcev in kvariti otroških iger, kot se to žal dogaja. Veliko bolj skromen otroški prostor, nameščen pred leti, je izredno klavirno propadel. Čut za skrb in ohranitev ter seveda spoštovanje skupnih dobrin in pridobitev bi bilo pač treba temeljito vcepiti v glave prerazposajenim najstnikom, ki jim je tuja last deveta briga. Morda bodo denarne kazni od sto do petsto tisoč lir spametovale zlonamerne mladostnike pa tudi nemarne lastnike psov.

IK

"Končno imamo svojo gostilno," je rekel na dvojezični predstavitvi ponosni gostilničar Vito, ki bo tudi v prihodnje z gledno skrbel za goste ob pomoči skrbne žene Ljubke ter marljivih hčera Vesne, Svetlane in Jasne ter sodelavcev. V imenu Slovenskega gospodarskega združenja je prisotne nagovoril števerjanski župan Hadrijan Corsi, ki je izpostavil veliko požrtvovalnost in odrekavanje, ki sta temelja vsakega uspešnega podjetja in še posebno družinske gostilne.

Na slovesnem odprtju gostilne Pri Vitotu so bili tudi slovenski župani goriških občin, in sicer Igor Petejan, Hadrijan Corsi in Mario Laurenčič, v vrsti uglednih javnih delavcev pa še goriški podžupan Noselli, predsednik Trgovinske zbornice iz Gorice Sgarlata in drugi. Nove, okusno urejene prostore, je blagoslovil stric Vita Primožiča in slovenski misijonar na Sardiniji g. Alojz Grill, ki je v italijanskem jeziku in v izborni slovensčini tudi prebral lepo molitev. Po blagoslovu je zaigral goriški slovenski ansambel in... pojedina se je začela. Veselje je trajalo dolgo v noč, družina Vida Primožiča pa obljublja, da bo gostilna začela obratovati z rednim urnikom v ponedeljek, 7. avgusta. Prijazni člani družinskega podjetja dodajajo, da bodo ostali zvesti domači, slovenski kuhinji, po kateri gostilna slovi daleč naokrog.

Družini Primožič in sodelavcem iskreno čestitamo in želimo veliko poslovnih uspehov tudi v prihodnje!

ŠTANDREŽ: PODJETJE MUCCI "PRISILJENO" V NOVE PROSTORE

Znano obrtniško podjetje Mucci, ki že vrsto let uspešno deluje v Štandrežu na področju žlebarstva, je v soboto slovesno odprlo nove obnovljene prostore. Podjetje, ki ga upravlja oče Mario z ženo Nikolajo ter s sinovoma Samom in Tomažem, je podvojilo razpoložljive prostore. Na domači slovesnosti so se zbrali prijatelji in tisti, ki so na podjetje neposredno vezani. Teh namreč ni malo, saj je samo zaposlenih specializiranih delavcev pri dejavnosti kar šestnajst. Podjetje Mucci velja za najpomembnejše na svojem področju na Goriškem in Tržaškem. Novi prostori zajemajo novo skladišče in pisarniške prostore ob hali in kletnih prostorih.

Uspešnemu štandreškemu slovenskemu podjetju, pri katerem ne manjka mladih moči, seveda čestitamo in želimo uspešnega delovanja tudi v prihodnosti.

PRAZNIK SV. ANE V PEVMI

Rajonski svet za Pevmo-Oslavje-Štmaver je v sodelovanju z domačimi društvi Naš Prapor in Sabotin priredilo ob prazniku domače zavetnice sv. Ane pester program petkovega večera. Najprej je bila na vrsti solidarnostna baklada, ki je krenila iz pevmske osnovne šole in se po Štmavru in Koštaboni vrnila v Pevmo. Izkupiček pohoda so or-

ganizatorji namenili Skladu Mitja Čuk. Na odprtem prostoru pred šolo je sledil koncert domače rock skupine Last change in skupine očetov omenjene skupine Mozaik 5. V nedeljo pa je bila slovesna maša, ki jo je obogatil domači farni zbor pod vodstvom Franca Valentiničiča; sledila sta procesija in blagoslov.

JUBILEJNI SENJAM TUDI LETOS ZAPEL

ERIKA JAZBAR

V nedeljo zvečer sta se sklenili Mittelfest in Folkest. Isti dan je bil tudi slovesni zaključni večer najpomembnejšega srečanja beneškega kulturnega poletja, t.j. Senjama beneške pesmi.

Na Lesah, kjer so se zbrali ljubitelji beneške melodije, ni bilo tujih novinarjev ali televizij, saj ne moremo primerjati prisrčnega srečanja v grmiški občini z ostalima pobudama; lahko pa mirno trdimo, da je Senjam za našo skupnost, ki živi v slovenski Benečiji oz. v ostalih pokrajinah naše dežele, zdaleč pomembnejši od omenjenih odmevnih srečanj. Letošnji Senjam je bil

posebno slovesen, saj je praznoval 25-letnico. Senjam, ki ga prireja neutrudno društvo Rečan z Les, je prvič zapel l. 1972; mirno lahko trdimo, da gre za najbolj priljubljeno srečanje beneških ljudi.

Kljub slabemu vremenu, ki je ponagajalo tudi na Lesah, se je manifestacije udeležilo lepo število domačih ljudi. Na treh večerih je občinstvo slišalo 12 pesmi, ki jih je komisija izbrala za letošnji Senjam. Šest novih pesmi v petek in šest v soboto, v nedeljo pa sta bila ponovna predstavitve pesmi in nagajevanje. Najboljšo pesem je po ustaljeni navadi zbiralo občinstvo. Pa poglejmo podrobneje: nagrado za besedilo si je

prislužila Loretta Bernich, in sicer s pesmijo *Puojmjo napri*, ki jo je zapela Anita; nagrado za najboljšo glasbo je prejel Luciano Feletig s pesmijo *Cvetiti in...* v izvedbi Chiare, občinstvo pa je najbolj navdušil nastop dveh mladih de-

klet, Stefanije in Angeline, ki sta zapeli Hlodalovo pesem *Kam gremo*. Kot običajno so tudi na letošnjem Senjama nastopili starejši in mlajši, drzni in bolj tradicionalni pisci ali izvajalci, boj in manj poznani avtorji iz Nadiške in Terske doline. Senjam je zelo prisrčen praznik beneškega narčja in glasbe, na njem lahko vsak gledalec, poslušalec in udeleženec začuti navezanost beneškega človeka na svoj jezik, ponos na lastno kulturo ter bogastvo beneških glasbenih motivov. Posebnost Senjama je tudi v tem, da so nekatera besedila in pesmi, ki so jih napisali za omenjeno prireditev, ljudje tako vzljubili, da so skoraj ponarodila. Ni torej izključeno, da se skriva med 12 pesmimi, ki jih je društvo posnelo na kaseto in ji priložilo brošuro z besedili, nova beneška himna.

OPAZOVALCI EVROPSKE UNIJE

REŠEVANJE NARODNIH VPRAŠANJ ROJAKOV

Pred nekaj dnevi se je v Avstriji mudila t.i. "trojica modrih", ki naj bi po naročilu Evropske zveze preverila raven spoštovanja človekovih pravic in položaj manjšin v Avstriji, vse to v luči ukrepov, ki so jih države Evropske zveze sprejele ob vstopu svobodnjaške stranke v dunajsko vlado. Trojica se je pogovarjala s predsednikom Klestilom in drugimi državniki ter z zastopstvom svobodnjakov.

Slovenske organizacije na Koroškem pa so sklenile ob prihodu trojice, da zaprosijo za samostojen sestanek z modreci, da bi jih lahko seznanile s slovenskimi pogledi na položaj manjšine na Koroškem in Stajerskem. Vendar pa trojica modrecev zaenkrat ni sporočila ničesar. Ve se le, da bodo morali do meseca oktobra pripraviti poseben dokument, ki ga bodo analizirale vlade držav članic in na osnovi teh analiz bodo omenjene države tudi sklepale, ali naj preklicajo sankcije proti Avstriji. Avstrijski državniki so ob koncu pogovorov izrazili veliko optimizma, da se bodo odnosi med Dunajem in Evropsko zvezo že na jesen povsem uredili. Slovenska manjšina pa zaenkrat ne ve, če in kdaj jo bo trojica sprejela.

Za reševanje slovenskega narodnega vprašanja v Avstriji pa je bil gotovo važen sestanek, ki je bil v torek, 1. avgusta, na sedežu koroške deželne vlade v Celovcu, kjer so se predstavniki Koordinacijskega odbora koroških Slovencev sestali z deželnim glavarjem Haiderjem in predstavniki strank, ki so zastopane v deželnem zboru. Na pogovornih so govorili o vprašanju financiranja dvojezičnih vrtcev in slovenske glasbene šole na Koroškem, o postavitvi

dvojezičnih krajevnih napisov, ki jih sicer predvideva zakon o narodnostnih skupinah, ter o potrebi po financiranju manjšinskih sredstev javnega obveščanja. Dokončnih odgovorov niso dosegli, dogovorili pa so se, da jih bodo spet obravnavali septembra in takrat skušali doseči dokončne sklepe. Predstavniki strank v koroškem deželnem zboru so po sestanku ugotavljali konstruktivnost pogovora in tudi potrebo, da bi v prihodnje skrbeli za redne sestanke in sprotne reševanje odprtih vprašanj. Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Bernard Sadovnik in predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Marjan Šturm pa sta po pogovoru dejala, da bosta z vsebino srečanja seznanila razširjeni Koordinacijski odbor koroških Slovencev, pozitivno pa sta tudi ocenila sodelovanje v stikih z oblastmi. Na pogovornih so predstavniki manjšine šli brez posebnih upanj, vendar zavedajoč se, da je to potrebno storiti.

Manjšinske organizacije so ob tem ugotavljale, da je mogoče razbrati iz dosedanjih izjav deželne glavarja pripravljenost za določen politični premik, to pa bi predstavljalo važno novost, saj so predstavniki manjšine zavrnili stališča svobodnjakov, ki želijo prikazati narodnostno vprašanje na Koroškem kot rešeno. Prav zaradi tega je manjšina menila, da bo koristno, če zaprosi trojko evropskih modrecev za sestanek. Slovenski koordinacijski odbor je tudi jasno dal vedeti, da bo od izida pogovora odvisno, ali bo slovenska manjšina sodelovala na prireditvah ob 80-letnici plebiscita na Koroškem.

IZVEDBA SVILENE POTI

LETOŠNJI MITTELFEST SE JE POSLOVIL

O Mittelfestu je bilo že marsikaj napisanega in povedanega, saj gre za najodmevnejšo julijsko manifestacijo ne le v Čedadu, temveč v deželi nasploh. Ne bomo ponavljali že povedanega.

V nedeljo se je zaključila deveta izvedba srednjeevropske pobude, ki si je v devetih letih zaslužila medijsko pozornost najrazličnejših novinarjev iz številnih držav.

Letošnja izvedba je prehodila drugo poglavje triletnega vsebinskega potovanja, ki poteka pod geslom "odhajanja in vračanja" med jantarjevo, svileno in solno potjo. V devetih dneh so se sodelujoči pri pobudi, na kateri velja ponovno povedati, da ni bilo slovenskih skupin, poglobili svileno pot. Otvoritveni večer je

ponudil prisotnim najpomembnejši dogodek, in sicer uprizoritev Ginzburgovega proznega dela *Sir in črvi*, ki je ob prisotnosti in sodelovanju samega avtorja privabilo veliko množico ljudi.

Organizatorji pravijo, da se je na letošnjem Mittelfestu zvrstilo približno pet tisoč gledalcev.

Tudi letos se je na natrpanem programu zvrstilo veliko število gledaliških in glasbenih trenutkov, pouličnih umetnikov, večerov s poezijo in debatnih srečanj v čedadskih cerkvah, trgih, ulicah in dvorah.

Pomembno mesto so igrale seveda tudi lutke, ki so bile na štiridesetih nastopih gostje Nadiških dolin.

EJ

FOLKEST MED F-Jk, ISTRO IN KOROŠKO

MELODIJE LJUDSKE GLASBE

Med ustaljene pobude kulturnega poletja v deželi si posebno mesto zasluži Folkest, festival etnične glasbe, ki že več kot 20 let ponuja prvovrstna imena glasbenikov in kantavtorjev, ki jim je pri srcu prvinska melodija iz ljudske zakladnice.

Joe Cocker, Joan Baez in Michelle Shocked, Goran Bregović in Ivano Fossati so bila znana imena, ki so se v treh tednih pojavljala na odrih naše dežele, Koroške in Istre. Ob njih pa nešteti drugi koncerti sicer manj poznanih, vendar izvrstnih izvajalcev. Folkest so odprli v občini Devin-Nabrežina, točneje v Mavinjah 6. julija, zadnji koncert pa je bil prejšnjo nedeljo v Spilimbergu. Letošnja izvedba je ob koncertih v treh državah

(Italija, Slovenija, Avstrija) prinesla še eno novost, in sicer koncert v Trevisu, t.j. prvič tudi deželi Veneto. Kljub slabemu vremenu, ki je ob nizkih temperaturah marsikateri večer ponagajalo, so organizatorji povedali, da so tudi z letošnjim Folkestom nadvse zadovoljni. Irske, afriške, ameriške, keltske, madžarske, furlanske, balkanske melodije so kraljevale na trgih, v gradovih in vilah širšega obmejnega prostora in v glasbi povezale ljudi, ki so se v množicah zbirali na večerih. Kdor se ni udeležil koncertov, a bi jih rad vsaj delno okusil, bo lahko to storil v jesenskih mesecih ob petkih zvečer s televizijskih zaslonov televizije Koper.

GLOSA

O transgenski hrani

JURIJ PALJK

Se pravi, da bomo tokrat rekli nekaj več o tistih sadežih in hrani, ki naj bi v prihodnje prihajala dnevno na naše že itak dovolj bogato obložene mize in jih sedaj z genetsko manipulacijo "ustvarjajo" izvedenci v genetiki. Preprosto povedano, zveni tako: izvedenec za genetiko dedno zasnovan vsakega živega bitja osami neki gen, ki je, recimo, "zadolžen" za debelost, in ga vsadi v nov genetski načrt-novo dedno zasnovane neke rastline; tako bomo čez nekaj let imeli, recimo, debele paradiznike, take, da ne bodo šli več v preprost kmečki jerbas, kot grede sedaj naši. In tako naprej: genetski inženirji bodo, tako nam sedaj dnevno pravijo, uspeli napraviti vse mogoče, ne nazadnje tudi take ljudi, kakršne si bodo sami zamislili. A o tem kdaj drugič. Tokrat le o hrani.

Transgenska hrana, transgenski sadeži in transgensko meso burijo duhove povsod po svetu; kot vedno se je tudi tokrat razvil svet razdelil na dvoje: na tiste, ki zagovarjajo tako hrano, in na tiste, ki so proti. Prvi

pravijo, da bo taka hrana neverjetno dobra, boljša, ker bodo genetski inženirji pazili, da bodo "izdelovali" take rastline in živali, ki bodo daleč boljše od današnjih. Tisti, ki pa so proti, trdijo, da bo vse skupaj sama velika prevara, ker se danes niti v sanjah ne zavedamo, kako pošastne posledice naj bi imela taka hrana na prihodnje rodove. Pravilni odgovor bo najbrž neke vmes, med obema trditvama. Res pa je tudi prav, da se malce ozremo v preteklost, kot se je v nedeljo, 23. julija, ozrl nazaj v dnevniku *Corriere della Sera* Viviano Domenici, ki je pod naslovom Ali res potrebujemo transgensko hrano podal nekaj primerov iz zgodovine. Da zgodovina ni učiteljica življenja sodobnikov, vemo iz lastnih izkušenj, saj počenjammo iste napake, kot so jih počenjali naši predniki. Dovolj je, da pomislimo na vse današnje vojne in klanja, in jasno nam bo, da zgodovina ni učiteljica življenja. Vseeno pa bi bilo

dobro opozoriti zagovornike in napadalce transgenske hrane, ki je še ni, da nekoč, "v zlatih časih, ko se je jedla še naravna hrana", le ni bilo vse tako, kot se danes zdi, da je bilo. Dovolj je le podatek, da do Kolumbovega odkritja Amerike v Evropi niso naši predniki poznali ne krompirja ne fižola ne paradiznika ne koruze ne paprike in ne bučk in ne kava, in še kaj bi se našlo. Podatek, da se je krompir izjemno stežka uveljavil kot osnovna hrana v Srednji Evropi, ker so bili ljudje prepričani, da je sadež čarovnic, ker se rojeva v temi zemlje, je sam zase dovolj zgovoren. Jasno je, da se danes sprašujemo, kaj so sploh jedli naši predniki, ker si naše dnevne prehrane ne moremo predstavljati brez živil, ki smo jih navedli. In tudi ne moremo reči, da so krompir, paradiznik, koruza, fižol in danes tudi soja slabe hranljive snovi!

Nekje na Škotskem že več kot deset let pridni in vsega vajeni arheologi raziskujejo dvanajst metrov globoko greznico starega gradu in zalostno ugotavljajo, kako so se mizerno hranili ljudje vse do srednjega veka. Samo pomislite, da bi tudi danes morali vsak dan za ko-

silo tesati zelje in spet zelje in kakšne grenke korenine in nekvašen ter zato trd kruh itd. Nove rastline so postale naša vsakdanja hrana in ne moremo reči, da drzni osvajalci Novega sveta niso prinesli s seboj samo dobrih stvari, saj vemo, da so privlekli čez Veliko lužo tudi nadležni sifilis, med vinogradniki osvojevano peronosporo in vrsto drugih zajedalcev, kasneje tudi koloradskega hrošča in pred nekaj leti škržata ali škržaka, ki s pojočim škržadom nima nobene zveze. Pa vendar lahko rečemo, da so krompir, paradiznik in fižol dobra hrana!

Mimogrede povedano: za tiste, ki bi radi danes "imeli stare dobre čase in govorijo, kako danes avtomobili onesnažujejo okolje in kako je včasih bilo lepo", samo ta podatek. V Londonu je bilo okrog leta 1850 za okrog dva milijona ljudi in kar šest milijonov konj, ker je bil pač takratnim Londončanom konj to, kar sta nam danes avto in tovornjak. Kdor se na konje malo spozna, ve, da tudi konji opravljajo malo in veliko potrebo. Vsem ljubiteljem idiličnih "starih, zlatih časov" prepričam izračunavanje, koliko kilogramov, stotov, ton sveže narejenih

konjskih fig je vsak dan obležalo na prelepih cestah in stranskih poteh po Londonu, in seveda tudi ugibanje, po čem je London dišal, še posebno v soparnih dneh ali pa po dežju! Zato o transgenski hrani in "lepih starih časih, ko so ljudje še jedli naravno hrano," le še tole: čas bo pokazal, kako bo s to hrano.

Dejstvo pa je, da se mora človek danes vprašati, ali potrebujemo tako hrano in zakaj jo potrebujemo. To, da nas je na Zemlji vedno več, je seveda eden od razlogov, zakaj bo taka hrana dobrodošla, a podatek, da je bilo v zadnjih desetih letih med tisoči novimi odkritimi zdravili samo 18 takih za v tropskih krajih živeče revne ljudi, nam govori, da ne gre za to, da bi vsem pomagali, ampak za tehnološki napredek bogatih, tistih, ki smo že (pre)siti.

Gotovo je, da bomo v bližnji prihodnosti imeli na mizi transgensko hrano, ker je boj proti tej precej podobni bojem naivnih kmetov, ki so nad prve lokomotive pošiljali konje... Preprosta in zdrava pamet, če hočete: kmečka pamet gotovo ne bo odveč tudi pri sprejemanju ali odklanjanju take hrane!

PRIPRAVE NA PRIREDITVE IN SLOVESNOSTI

OB PRVI PISNI OMEMBI SOLKANA

MARJAN DROBEŽ

Organizacijski odbor za obeležitev 1000-letnice prve pisne omembe Goriške (natančneje Gorice in Solkana), ki deluje pri mestni občini Nova Gorica, je na nedavni seji preučil priprave na razne prireditve in druge slovesnosti, ki jih prirejajo zlasti v Solkanu in v Goriškem muzeju. Kot znano, se Gorica in Solkan prvič pisno omenjata v listinah-darovnicah, ki ju je cesar Oton III. 28. aprila oz. 27. oktobra leta 1001 poslal oglejskemu patriarhu Johannesu oz. furlanskemu grofu Werihenu. V prvem dokumentu je bilo zapisano, "da se oglejskemu patriarhu Johannesu podeli polovica kastele, ki se mu pravi Solkan

oz. Siliganum, in polovica vasi, ki se v jeziku Slovanov imenuje Gorica". Z drugo darovnico pa je omenjeni cesar furlanskemu grofu "podelil še preostalo polovico Solkana, Gorice in njima pripadajoče ozemlje".

V javnosti je vzbudila veliko zanimanje knjiga o omenjeni tisočletnici, ki jo je napisal univerzitetni profesor dr. Peter Štih in ima naslov *Villa quae Sclavorum lingua vocatur Goriza*. To temeljito znanstveno delo, ki bo nepogrešljivo za vsakogar, ki bi preučeval preteklost Gorice, Solkana in nasploh Goriške, je izdal Goriški muzej v Kromberku. Natisnjeno je v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku. Zgodovinar dr. Branko Marušič je o knji-

gi dr. Petra Štiha zapisal, "da pomeni vrhunec slovenskega historiografskega prispevka k jubileju, in je, ne oziraje se na druge objave, ki ji bodo z jubilejnimi nameni sledile, v najboljši meri opravila svojo nalogo".

Krajna skupnost v Solkanu v svojem glasilu Solkanski časopis že dalj časa objavlja prispevke, ki sodijo v okviru proslavljanja 1000-letnice prve pisne omembe tega kraja. Dr. Branko Marušič je v njem objavil serijo člankov o zgodovini in razvoju združnega gibanja solkanskih mizarjev. V nekaj številkah omenjenega glasila so bili objavljeni tudi najpomembnejši dogodki v tisočletni zgodovini kraja. Zgodovino župnije Solkan pa so obravnavali se-

stavki, ki jih je pred nedavnim objavil slovenski katoliški tednik Družina. Med pisni je bil tudi zgodovinar in župnik na Slapu pri Vipavi prof. France Kralj.

NOVOST NA INTERNETU:
WWW.SOLKAN.SI

V Solkanu pripravljajo obsežen zbornik o zgodovini tega naselja, v katerem bo sodelovalo 33 avtorjev z raznih področij. V knjigi bo objavljena tudi veliko likovnega gradiva, obsegala pa bo preko 400 strani. Solkan ima od nedavnega tudi svojo spletno stran na internetu. V počastitev tisočletnice so izdali serijo šestih razglednic in izdelali poseben znak za obeležitev jubileja. Do zgodovinske obletnice bodo postavili fontano na trgu Jožeta Srebrnič, v središču naselja. Načrt zanjo sta zasnovala arhitekta Boštjan Vuga in Jurij Sadar.

Pobude za obeležitev tisočletnice izvajajo tudi v Goriškem muzeju. V okviru mednarodnega projekta z naslovom Gorica in Goriška stičišče narodov in kultur bodo izdali študijo o Solkanu v srednjem veku, avtorjev Timoteja Knifca in Draga Svovljška. Nadalje opravljajo arheološka izkopavanja in raziskave na Sabotinu, kjer bodo uredili in javnosti predstavili ostaline nekdanje Marijine cerkve pri Svetem Valentinu. Pri delih na Sabotinu sodelujejo slovenski in italijanski strokovnjaki. O tisočletnici Gorice in Solkana v Goriškem muzeju organizirajo predavanja, v počastitev jubileja pa bodo uredili tudi Kromberški park ob muzejski zgradbi.

M.

V OKVIRU ČEZMEJNEGA SODELOVANJA

SKUPNA ČISTILNA NAPRAVA

Iz kabineta novogoriškega župana smo prejeli gradivo o sodelovanju občin Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba in Gorica pri posodabljanju in širjenju komunalne infrastrukture, ki bo namenjena potrebam vseh treh občin. Gre za programe v okviru izvajanja projekta o sožitju med njimi.

Dokument, ki so ga podpisali odborniki za čezmejno sodelovanje občine Gorica Gerardo Amirante, novogoriški župan Črtomir Špacapan in župan občine Šempeter-Vrtojba Dragan Valenčič, predvideva povezavo plinskega omrežja, izdelavo študije o možnostih povezav vodovodnega in kableskega omrežja, povezavo kanalizacijskega omrežja in skupno skrb oz. ukrepe za kakovost voda. Pri tem je načrtovana tudi čistilna naprava z zmogljivostjo 200 tisoč enot, ki bo nameščena v industrijski coni pri Štandrežu. Namenjena bo potrebam vseh treh občin. Zmogljivost čistilne naprave bodo večali postopno. Pri tem bodo izvedli tudi dve povezavi kanalizacij: eno med zbiralnikom iz Nove Gorice, ki se zdaj zaključuje v Vrtojbi, ter omrežjem industrijske cone v Štandrežu; druga pa bo povezava med kanalizacijskim vozlom Nove Gorice v bližini mejnega prehoda na Erjavčevi ulici in zbiralnikom mestnega omrežja Gorice, ki je postavljen vzdolž potoka Korna. Omenjena omrežja bodo po-

vezali v skupno strukturo do leta 2004.

Po mnenju novogoriškega župana Špacapana pa bi čistilno napravo za Novo Gorico in Gorico lahko usposobili že prej, saj bi zadoščala naprava z zmogljivostjo 120 tisoč enot. Seveda pa bodo stroški obravnavanih povezav in drugih tehnoloških sprememb visoki, po mnenju novogoriškega župana bodo znašali dobro milijardo tolarjev. Občina Gorica ima za omenjene posege menda že zagotovljenih 300 milijard lir skladov EZ.

S sporazumom, sklenjenim med tremi občinami o usklajenem razvoju vodovodnega in kanalizacijskega omrežja ter o skupni čistilni napravi, so v Novi Gorici in v občini Šempeter-Vrtojba zadovoljni tudi iz posebnega razloga. V Novi Gorici so si že več let prizadevali, da bi zgradili skupno čistilno napravo z občino Šempeter-Vrtojba. Toda v vplivnih okoljih v Vrtojbi so takemu projektu nasprotovali češ da hočejo imeti v svoji občini lastno, manjšo čistilno napravo. Protestirali so tudi tako, da so preprečili gradnjo obvozne ceste mimo Vrtojbe.

Predstavniki treh občin so se dogovorili tudi o posodobitvi vodovodnega, energetskega in telekomunikacijskega omrežja v Gorici ter o njihovi povezavi z omenjenimi sistemi na območju Šempetra pri Gorici.

M.

PRENOVA DVORANE DRŽAVNEGA ZBORA

TUDI POSLANCI NA POČITNICAH

Poslanci državnega zbora so 1. avgusta odšli na počitnice, ki bodo trajale do 20. avgusta. Bodo torej za polovico krajše od običajnih, ko so parlamentarne počitnice trajale od 1. avgusta do 10. septembra. Sklep o skrajšanju so sprejeli po sporazumu med vlado ter posameznimi poslanskimi skupinami v parlamentu zaradi pomembnih

nalog, ki jih morata opraviti vlada in državni zbor pri sprejemanju zakonov, uredb in drugih podzakonskih predpisov. Gre za zaostanke zlasti pri sprejemanju t.i. evropskih zakonov. Za krajše počitnice pa so se na pobudo sindikata odločili tudi državni uslužbenci v vladi in parlamentu.

V torek, 1. t.m., pa so pričeli z deli za prenovo velike

dvorane državnega zbora. Zanj je na voljo 450 milijonov tolarjev. Dvorana bo krožno oblikovana, tako da bodo poslanci lahko razpravljali kar iz klopi. Govorniški oder bo namenjen pomembnejšim nastopom poslancev, predstavnikov vlade in tujih gostov. Dela za prenovo bodo končana do 30. novembra.

M.

DOMA IZ SOLKANA

ŠTEFAN CIGOJ VODJA CENTRA V ČRNI GORI

Štefan Cigoj, slovenski diplomat, je prevzel novo pomembno funkcijo. V Podgorici, glavnem mestu Črne gore, je 1. avgusta, začel opravljati pristojnosti vodje kulturno-informacijskega centra Republike Slovenije v Črni gori. Na to mesto je bil očitno imenovan zaradi poznavanja razmer v Črni gori in sosednjih državah, zlasti v Albaniji, Makedoniji in na Kosovu, kjer je bil v prejšnjih letih v več diplomatskih misijah.

Diplomatska kariera Štefana Cigoja se je začela leta 1973, ko je bil imenovan za ministra-svetnika v tedanjem jugoslovanskem veleposlanstvu v Italiji. Na tem položaju je ostal do leta 1978, nato pa je bil med leti 1978/82 jugoslovanski generalni konzul v Trstu. Od leta 1985 do 1993 je bil veleposlanik tedanje Jugoslavije pri Svetem sedežu.

Po osamosvojitvi Slovenije leta 1991 je Štefan Cigoj, doma iz Solkana, delal na slovenskem zunanem ministrstvu, kjer je imel položaj državnega podsekretarja.

M.

SREČANJE DIJAKOV ŠKOFIJSKE GIMNAZIJE

DUHOVNE VREDNOTE KOT TEMELJ UČENJA

MIRAN MIHELIC

Sredi poletja so se na Ligo zbrale dijakinje in dijaki prvega letnika škofijske gimnazije v Vipavi na spoznavnih dnevih. Srečanje je bilo v tamkajšnjem župnišču, ki je funkcionalno opremljeno tudi za bivanje in predavanja, saj stoji v bližini božjepotne cerkve Marijino Celje. Srečanje je organiziral vodja dijaške gimnazije profesor Stanko Fajdiga. Kot je povedal, so prišli zato, da se spoznajo, da pridejo po dveh dneh skupnega bivanja v razred in dijaški dom že kot znanci. Profesor Fajdiga jim je spregovoril tudi o uveljavljenih sistemih učenja, ki se jih je dobro naučiti, saj je učne snovi na gimnaziji naenkrat veliko več kot na osnovni šoli. Zato je mogoče ujeti čas le z nekim že preizkušenim sistemom. Ne nazadnje pa ni vse v izobraževanju. Človek si mora neprestano prizadevati za samovzgojo, za duhovno rast. Za vse to pa ni dovolj okrepiti le svoje človeške korenine, ampak tudi njih napajanja z božjim. V

tem smislu vsak dan prijazno nagovorja napisna portalu nad vhodom v gimnazijo tudi nove dijače: "Jaz sem trta, vi mladike". Pozdravi slehernega, ki vstopi, kajti posamezniki smo mladike, ki se posušijo, če se ločimo od trte...

Zato nikakor ne zanemarjajo lepo urejene kapelice, ki ne vabi le k maši, ampak je na voljo tudi za pogovor, meditacijo, spoved, molitve... Popolnoma samoumevno gre tukaj za spontan odnos skupine in posameznika z božjim hramom in doživetja odnosa do božjega v miru tega

odmaknjenega kraja od vsiljene površinski sveta. Doživetje globine duhovnosti mlademu človeku vsekakor pomaga v vsakdanjem življenju ali še toliko bolj v stiski, da zna in zmore stvari pogledati brez panike, ali podlegajo nečemu izven sebe s prave razdalje in zornega kota. To je za vsakdanje življenje in šolanje neizmerno pomembno. Tisti, ki so to šolanje že končali, povedo, kako je treba tudi po tem šolanju ohraniti stik s tem življenjem in tudi to šolo kot krščanski izobraženci in zlasti kristjani.

OBČINA ŠEMPETER-VRTOJBA

PODELITEV PRIZNANJA VLADIMIRU HMELJAKU ZA ŽIVLJENJSKO DELO

Župan občine Šempeter-Vrtojba Dragan Valenčič je ob drugi obletnici ustanovitve te krajevnne skupnosti podelil priznanja zaslužnim osebam za njihovo delo in zasluge na raznih področjih. O tem smo sicer že poročali, tokrat pa navajamo nekaj podrobnosti o priznanju, ki ga je prejel starosta primorskih pedagoških delavcev, enaindevetdesetletni Vladimir Hmeljak iz Šempetra. Njegovo življenjsko pot in poslanstvo učitelja likovnega pouka, ki ga je opravljal na raznih šolah, je v vlogi oziroma pobudi za podelitev priznanja obravnaval ravnatelj osnovne šole Frenk Kerčmar.

Vladimir Hmeljak je maturiral v Gorici leta 1929, kjer je obiskoval tudi večerni tečaj risanja in slikanja. Po učeval je na različnih šolah na Primorskem, a je bil zaradi narodne zavednosti in fašističnega pritiska pogosto brez zaposlitve. Od leta 1943 pa do konca druge svetovne vojne je bil pri partizanih, nato je dve leti poučeval na

strokovni šoli v Gorici, do leta 1950 na gimnaziji v Šempetru, zatem pa do upokojitve leta 1967 na osnovni šoli v Šempetru. Bil je vsestransko dejaven in uspešen v šoli, na likovnem področju, kjer je prirejal razstave svojih del, ter v kulturno-prosvetnih društvih in organizacijah. Igral je v godbeni skupini, bil režiser in izdelovalec scen za dramske predstave. Bil je skromen človek in se nikoli ni pohvalil s tem, da je bil svak goriškega škofa in prijatelja Slovencev Pietra Cocolinija.

Joško Martelanc, avtor omenjene knjige o Šempetru skozi čas, je v njej zapisal, "da sta bili duši kulturnoprosvetnega življenja v Šempetru pri Gorici več desetletij po drugi svetovni vojni Vladimir Hmeljak, slikar, učitelj risanja, fotografski kronist Šempetra, režiser in scenarist, ter Marjan Konič-Nino, violinist, dirigent simfoničnega orkestra in ravnatelj Glasbene šole."

M.

SLOVENIJA

CERKEV DEVICE MARIJE V ČEZSOČI ZVONOVI SE VRAČAJO

MIRAN MIHELIČ

Osvajalski pohlep totalitarizma, ki so dobršen del svojega bivanja pokazali že med drugo svetovno vojno, je uničeval vse, kar mu je bilo v napoto. Tako ni Cerkev uničeval le komunizem, ampak jo je ropal tudi fašizem. Leta 1942 je Italija na Primorskem pokradla 60% zvonov za svojo imperialistično vojno indu-

deželo prizadel potres, je uničil še en zvon v cerkvi Device Marije v polju. Naredil je škodo tudi na ostalih cerkvah. Po velikih obnovitvenih naporih je ostal še problem manjkajočih zvonov. V pogovorih z izdelovalci zvonov je prišla na dan tudi vsa tragika zgodovinskega dogajanja in podjetje Feniks iz Zalca, ki je eden najboljših iskanih izdelovalcev zvonov na svetu, je razumelo

strijo in tega ni vrnila vse do danes. Tako so iz zvonika bovške župnijske cerkve vrgli in odpeljali najtežji zvon. Prav tako tudi v božjepotni cerkvi Device Marije v Čezsoči (na sliki). Da je bila nesreča še večja, so nemški topovi l. 1944 razbili v Čezsoči še to, kar je ostalo. Zaradi znane vzgojnega sistema odvajanja vere mladini, starejšim pa z lažnimi obrekovanji po utečenem sovjetskem sistemu je bila ateizacija uspešna in so že tako revne fare postale v pobiranju miloščine še revnejše. Tako niso uspeli ukradenih in razbitih zvonov nadomestiti z novimi. Ko je

stisko. Odločilo se je, da podari tukajšnjim cerkvam štiri nove zvonove. S to dobrodelno potezo se je iz cerkve Device Marije v polju nekoč v čezsoško cerkev izposojeni starodavni zvon lahko vrnil na svoje prvotno mesto v začetku julija, ko so bila obnovitvena dela v cerkvi končana. Ob tej priložnosti se je bovški župnik zahvalil darovalcem za zvonove, domačim ključarjem pa za prostovoljno pomoč pri montaži, saj so sodelovali pri dviganju tudi z dvema traktorjema. Sedaj čaka zvon samo še na uglasitev in žegnanje, ki bo avgusta.

V LUČI INTEGRACIJSKIH PROCESOV

PODVOJITEV PROGE KOPER - DIVAČA

Že več let se govori o potrebi podvojitve železniške proge Koper-Divača. Razvoj Luke Koper je namreč tolikšen in možnosti še nadaljnje rasti take, da gre za nujen poseg, od katerega bo odvisen tudi prihodnji, predvsem gospodarski razvoj Slovenije.

Gre za načrt, ki je predviden tudi v eni izmed variant, ki bi jih upošteval peti panevropski koridor. Zavlačevanje te gradnje bi prizadelo celotno slovensko železniško omrežje in bi privedlo do prevlade tržaškega pristanišča. Pred nekaj dnevi sta se k temu načrtu vrnila poslanca LDS Slovenije Andrelič in Gasparini, ki sta predstavila tudi v imenu nove stranke na Primorskem, se pravi Zveze za

Primorsko, predlog za hitri postopek sprejemanja zakona o zagotavljanju sredstev za gradnjo drugega tira te železniške proge. Mimo strankarskih interesov, ki se pojavljajo tudi pri takih zakonskih predlogih, je vendar povsem jasno, da gre za načrt, ki bi moral imeti v Sloveniji prednostno mesto, saj bi podvojitve proge Koper-Divača nedvomno izboljšala slovenski položaj v odnosu s sosednjimi državami in tudi v luči evropskih integracijskih procesov. Prometni inštitut Slovenije je ocenil, da bi gradnja stala približno 77 milijard tolarjev, sredstva za ta dela pa bi razporedili na obdobje od pet do sedem let.

ŠE NEREŠENA NEKATERA STRUKTURALNA VPRAŠANJA

INDUSTRIJCI POGOJNO ZADOVOLJNI

Pred glavnimi poletnimi podatki je deželno Združenje industrijcev objavilo podatke o gospodarskem stanju v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Predsednik deželnih industrijcev Andrea Pittini je ugotavljal na osnovi zbranih podatkov, ki jih je objavil center za gospodarske in izobraževalne raziskave CRES, da je proizvodnja narasla za 13,9%, da je v globalnem smislu prodaja narasla za 12,2% in da je kar 16% tega blaga šlo na tuje ter da so deželna podjetja prevzela skoraj 20% več naročil kot lani v istem obdobju. Tudi stroji in ostale strukture so bile boljše izkoriščene, na

zalogi pa je trenutno približno 9% proizvodnje. Pomemben pokazatelj, da se je usmeritev spremenila in da se napoveduje nov gospodarski zagon, predstavlja tudi podatek, da so za 19,5% narasle naložbe za razvoj podjetij in raziskovalno dejavnost.

Podjetniki se odločajo za čim večjo prožnost in raznolikost. Vse to je prispevalo k manjši brezposelnosti, saj so v deželnem prostoru različna podjetja ustvarila 23 tisoč novih delovnih mest. Za približno polovico teh novih možnosti zaposlitve velja, da gre za mesta, vezana na časovno ali drugače omejeno de-

lovno pogodbo. V odstotkih je zaposlitev v tem zadnjem trimesečju narasla za 1,5%, kar tudi potrjuje rast gospodarstva.

Zveza industrijcev pa tudi ugotavlja, da ni še čas, ko bi lahko resnično rekli, da je gospodarstvo povsem trdno in da je ta rast trajna. Pri tem ugotavljajo, da so v Italiji na splošno in v deželnem smislu podobno nerešena nekatera strukturalna vprašanja, zaradi katerih bi se lahko kmalu znašli izven konkurence. Cena surovin je predvsem zaradi visokih stroškov prevozov in goriva narasla za 5,8%, končna cena proizvodov pa je

narasla za 1,9%. Zveza deželnih industrijcev pa je še posebej zaskrbljena zaradi pomankljivih infrastruktur. Zato so pozvali italijansko vlado, naj spremeni sedanji Splošni načrt za prevoze, ki izključuje deželo F-Jk iz pomembnih prometnih tokov.

Načrt, ki so ga pred nedavnimi predstavili v italijanskem parlamentu, nekako obide deželo, zato se industrijci zavzemajo, da bi vlada dokončno vstavila v svoj desetletni načrt za promet tudi podvojitve železniške proge Benetke - Trst in ureditev vseh infrastruktur, ki naj bi omogočile uresničitev petega prometnega koridorja Barcelona - Kijev, ki naj bi nujno upošteval tudi Trst in Ljubljano, a tudi pristanišča, ki delujejo na tem področju.

ZAVAROVANJE GOSPODINJ

PRELOMNICA

Vsako leto v Italiji za domačimi zidovi beležijo približno 3 milijone hujših ali lažjih nesreč, zaradi katerih se mora zateči po zdravniško pomoč v bolnišnice približno 300.000 ljudi; te hišne nesreče pa terjajo vsako leto 8.400 smrtnih žrtev. Ob teh srhljivih podatkih velja povedati, da je sredi minulega tedna v italijanskem zavarovalnem sistemu prišlo do pomembne novosti. Minister za delo Salvi je namreč podpisal od-

lok, ki bo z novim letom omogočal zavarovanje pred nesrečami na domu. To pomeni, da se bo z novim letom lahko zavarovalo tudi 9 milijonov gospodinj v državi. Podpis zavarovalne pogodbe pa bo jamčil odškodnino le v primeru, da bo poškodba povzročila več kot 33% invalidnost ali nesposobnost za delo, ne bo veljala pa v primeru smrtne nesreče. V odloku je rečeno, da se bodo z plačilom 25.000 lir letno lahko zavarovale vse osebe med 18. in 65. letom starosti, ki opravljajo izključno domača dela zase in v odnosu do ostalih družinskih članov. To pomeni, da odlok ne velja npr. za hišne pomočnice. Zavarovalna velja, če se nesreča pripeti zaradi hišnih opravil na domu ali ožjem okolju, kjer oseba s svojo družino živi. V odloku je izrecno pojasnjeno, da za družino smatramo skupino oseb, ki so med seboj povezane s poroko ali s sorodstvenimi vezmi, posi-

novljenjem, skrbstvom ali celo v primeru zvez, ki jih družijo skupno bivanje pod isto streho, pa čeprav brez formalne zveze. Odlok upošteva tudi primer osebe, ki živi sama. To zavarovanje ne bo veljalo za vse tiste, ki so obvezno zavarovani drugje, pa čeprav doma opravljajo hišna opravila. Zavarovalno premijo 25.000 lir bo potrebno vplačati v enem samem letnem obroku in ta denar se bo zbiral v posebnem skladu pri ustanovi INAIL. V primeru, da družina ne doseže 18 milijonov letnega dohodka in gospodinja nima kake rente, ki bi preseгла 9 milijonov lir, bo zavarovalni obrok bremenil državo. Zavarovanje ne bo veljalo v primeru nesreč, ki se ne bodo pripetile ob opravljanju hišnih opravil in v primeru naravnih nesreč, kot so npr. potresi ali poplave. V primeru poškodbe, ki bo povzročila vsaj 33% invalidnost, bo prizadeta oseba lahko zaprosila za življenjsko rento, ki bo vsekakor vezana na stopnjo nesposobnosti za delo. Za izračun omenjenega izplačila pa bodo upoštevali minimalni letni dohodek v industrijskem sektorju.

Kljub vsem omejitvam in navidezni skromnosti tega odloka gre za zgodovinski dogodek, ki v bistvu spreminja položaj t.i. gospodinj, oziroma vseh tistih oseb, ki so s svojim vsakodnevnim delom za domačimi zidovi, ki ga navidezno ni nihče upošteval, bistveno prispevale k družbeni rasti in blagostanju med nami. Upati je, da bo znala naša družba še bolje urediti družbeni položaj gospodinj, se pravi naših mater in žen, ki sicer niso v takem ali drugačnem registriranem delovnem razmerju v primarnem, sekundarnem ali terciarnem sektorju, a kljub temu brez urnika in delovnih pravilnikov ter sindikalnih pravic delajo in skrbijo za svoje družine.

OB POVEČANJU PROMETA

NAČRTI ZA TRŽAŠKO PRISTANIŠČE

Predsednik tržaških pristaniških oblasti Maresca je 1. avgusta predlagal varianto k sedanjemu regulacijskemu načrtu za prenovo pristanišča. Glede na promet zabojnikov in drugega blaga je namreč jasno, da že čez pet let sedanji sedmi pomol ne bo več zadostil za potrebe blagovnega prometa. Novi načrt predvideva gradnjo večjega pomola v zalivu pred Orehom v smeri proti Miljam. Stroški za to gradnjo pa naj bi znašali 400 milijard lir; pri zbiranju potrebnih sredstev naj bi so-

delovale država in vse ostale institucije, ki bi bile na širšem teritoriju zainteresirane za razvoj tržaškega pristanišča. Ob predstavitvi načrta je predsednik Maresca navedel, da je v zadnjem letu blagovni promet z zabojniki narasel za 10%, sedanje napovedi pa kažejo, da bo v letošnjem in v prihodnjem letu narasel na 40%. Močno se je povečal tudi ostali pomorski promet, zlasti so uspešni trajekti, ki povezujejo Grčijo in Turčijo s tržaškimi pristaniščem.

DRAGOCEN PRIROČNIK

NOV VODNIK PO TURISTIČNIH KMETIJAH V DEŽELI

Deželna ustanova za turizem na kmetijah je ob pomoči osmih konzorcijev za zaščito vin in ob podpori Zveze zadružnih bank, ki delujejo na tem teritoriju, poskrbela za izdajo posebnega vodnika, v katerem predstavljajo 245 turističnih kmetij v Furlaniji-Juljski krajini. Publikacija so natisnili v 260.000 izvodih in jo že delijo v turističnih uradih v deželi, a tudi na Koroškem in v prihodnjih dneh še v ostalih italijanskih deželah. Gre za vodnik v katerem bodo izletniki našli vrsto informacij o posameznih kmetijah, ki se ukvarjajo tudi

s turistično ponudbo, ter specifično usluge in zanimivosti, ki jih na teh kmetijah nudijo obiskovalcu. Med predstavljenimi turističnimi kmetijami je tudi nekaj slovenskih.

Vodnik po turističnih kmetijah v deželi Furlaniji-Juljski krajini bo koristil vsem, ki iščejo drugačne načine preživljanja poletnega oddiha. Informacije o tej turistični ponudbi je mogoče dobiti tudi na internetu, in sicer na naslovu www.agriturismofvg.com, ki deluje peti mesec in je že lepo obiskan, saj so zabeležili že več kot pol milijona povezav.

GOSPODARSTVO

SVETOVALEC SSK NEVO RADOVIČ

V TRSTU POKRAJINSKA UPRAVA NE POZNA KMETIJSKE PROBLEMATIKE

BREDA SUSIČ

Minuli teden je tržaški pokrajinski svetovalec stranke Slovenske skupnosti Nevo Radovič od predsednika Pokrajine Renza Codarina dosegel, da je umaknil sklep o preusmeritvi tržaškega kmetijstva k tako imenovanemu biološkemu kmetijstvu. Tržaška pokrajinska uprava je namreč pripravila daljši dokument, v katerem se sklicuje na smernice evropskega pravilnika št. 2078 iz leta 1992. Radovič je utemeljil svoje kritike na račun dokumenta s tem, da je dokazal, da se ta sklicuje na napačni evropski pravilnik, saj o biološkem kmetijstvu v resnici govori pravilnik EU št. 2092 iz leta 1991. Dokument, ki je že šel skozi obravnavo v 1. komisiji, kjer so ga podprle vse stranke, se mora sedaj ponovno vrniti na začetek postopka za sprejetje sklepa.

Radovič že dalj časa opozarja, da tržaška pokrajinska uprava ne razpolaga s strokovno pripravljenim osebje, ki bi dobro poznalo kme-

tijsko problematiko. Govor o t.i. naravi prijaznem kmetijstvu na Tržaškem in oblikovanju prošnje za prispevke, ki bi podpirali le biološko pridelano hrano, so po njegovem mnenju preuranjeni. Trenutno namreč na območju pokrajine deluje le pet t.i. bioloških kmetij (ki so kot take tudi uradno priznane). Predlog uprave, da bi ustvarili znamko za zaščiteno poreklo tipičnega tržaškega proizvoda, ki bi ga potem reklamirali v svetu, se torej ne more opirati na biološke proizvode. Jasno je na primer, da nima barkovljanski sardon - ki bi ga nekateri pokrajinski upravitelji in svetovalci radi promovirali kot tipičen tržaški proizvod - nobene veze z biološko hrano.

Zato je nesmiselno - po mnenju Neva Radoviča -, da na tem področju delajo zmedo. Svetovalec Slovenske skupnosti je obenem odborniku za kmetijstvo Mariniju predlagal, da ustanovi posebno strokovno komisijo, ki bi preučila probleme primarnega sektorja na Tržaškem.

PRVI SPODBUDNI PODATKI

SLOVENSKO KMETIJSTVO V STATISTIKAH

Statistični urad republike Slovenije je pred kratkim objavil prve podatke o popisu kmetijskih gospodarstev, ki ga je izpeljala skupina 1704 izpolnjevalcev vprašalnih pol ob sodelovanju z nekaterimi predstavniki področnih svetovalec služb. Čeprav bodo dokončne statistične preglednice analizirali in objavili šele na jesen, so znani prvi podatki o stanju v slovenskem kmetijstvu. Najprej velja povedati, da so bile vprašalne pole zasnovane po evropskih kriterijih, saj Slovenija med drugim potrebuje sveže statistične preglednice zaradi procesa približevanja petnajsterici. Popis so izvedli med 1. in 20. junijem in ugotovili, da je v Sloveniji 92.561 družinskih kmetij, ki obdelujejo 442.914 ha zemljišč, ob teh pa še 172 kmetijskih podjetij. Že prvi podatki kažejo, da je slovensko kmetijstvo doživelo v zadnjih desetih letih več zanimivih sprememb. Tako je naraslo število družinskih kmetij z več kot 10 ha obdelovalne površine, upadlo je posredno število manjših kmetij. Povprečno obsega vsaka kmetija 4,8 hektar površin in redi do štiri glave goveda.

Razveseljiv je podatek, da kmetije obdelujejo več površin kot pred tremi leti, ko je bil tudi izveden soroden popis, a na mnogo manjšem vzorcu. Obdelana površina je narasla za 2,9 odstotka, predvsem na

račun povečanja obdelave travnikov in pašnikov. Travinje se razteza že na 258.954 ha. Družinske kmetije obdelujejo še 148.601 ha njiv in vrtov, 13.649 ha vinogradov in 9.348 ha sadovnjakov. V primerjavi z letom 1997 se je število kmetij, ki redijo živino in prašiče, zmanjšalo, globalno gledano pa je število govedi naraslo. Seveda ne redijo živine vse kmetije, nekatere se že dolgo časa posvečajo samo eni panogi. V tem smislu je realno število goveda na mešane ali tudi živinorejske kmetije večje, saj kmetje, ki se s tem še ukvarjajo, povprečno redijo 8,5 glav goveda na štalo, glede prašičev pa kaže, da se na domačijo redi 8,3 repa.

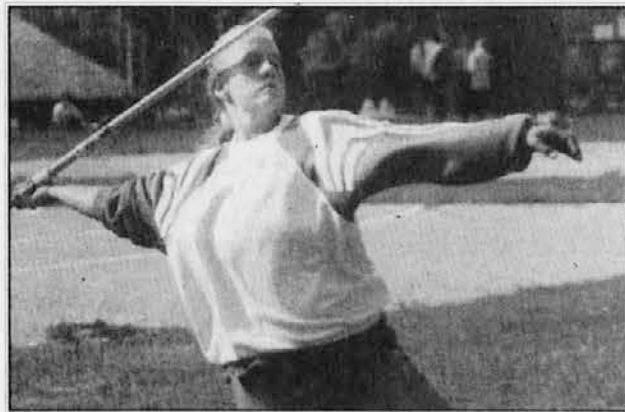
Zbrani podatki kažejo, da majhne kmetije ne morejo preživeti, zato ni čudno, da se je najbolj zmanjšalo število tistih kmetij, ki so redile do štiri glave živine. Število takih kmetij je padlo za 23 %. Družinske kmetije redijo skupaj 456.013 glav goveda ter 364.421 prašičev, število goveda v Sloveniji, če prištejemo že živino 172 kmetijskih podjetij, narase še za 21.371 glav, tako da je na osnovi podatkov v Sloveniji 477.384 glav goveda. Pri reji prašičev pa imajo kmetijska podjetja odločilno vlogo, saj je v tej reji kar 236.677 prašičev, skupno je torej bilo sredi junija v državi 590.158 glav prašičev.

ATLETIKA / VELIK USPEH NAŠE ŠPORTNICE

CLAUDIA COSLOVICH "OSVOJILA" SIDNEY

Claudia Coslovich, slovenska tržaška metalka kopja, je pred kratkim uradno prejela sporočilo italijanske zveze, da bo odpotovala na letošnje olimpijske igre v Sidney v sklopu italijanske reprezentance. Mesto v reprezentanci je bilo sicer že nekaj časa v zraku, saj je Claudia že nekaj časa dosegala izvrstne rezultate. Prav gotovo je k temu pripomoglo precejšnje izboljšanje sicer lastnega italijanskega državnega rekorda v metu kopja: na šesteroboju reprezentanc Slovenije, Italije, Avstrije, Hrvaške, Romunije in Madžarske, ki je potekal 10. junija letos v Ljubljani, je Coslovicheva namreč zalučala kopje kar 65,30 metrov daleč in s tem za več kot štiri metre popravila prejšnji rekord (61,16 metrov).

Claudia Coslovich, ki je začela svojo kariero pri Športnem združenju Bor, sedaj pa že več let tekmuje za turinski klub Sisport, je že nekaj časa

najboljša metalka kopja v Italiji. Leta 1998 je osvojila sedmo mesto na evropskem prvenstvu v Budimpešti, na prireditvi Golden Gala v Rimu pa četrto mesto. Z ljubljanskim podvigom se je bila tudi približala takratnemu svetovnemu rekordu, ki ga je s 67,02 m postavila grška metalka Tzelilijeva. Ravno konec prejšnjega tedna pa se je mudila na mitingu v Oslu na Norveškem, kjer je osvojila

šesto mesto z metom, ki je meril 60,80 metrov. Ob tisti priložnosti pa je padel tudi nov svetovni rekord, ki ga je dosegla norveška zvezdnica Trine Hattestad z izrednim metom 69,54 metrov.

Vključitev v italijansko olimpijsko reprezentanco pomeni za Claudio res veliko zadoščenje, predvsem potem, ko se ji je tak dosežek v preteklosti že večkrat izmudil zaradi zadržanja italijanske atletske zveze.

ROLKANJE

MATEJA BOGATEC SE VEDNO PRVA NA SVETOVNI LESTVICI

Tudi po tretjem tekmovalju, veljavnem za svetovni pokal v rolkanju, ki je potekalo konec prejšnjega tedna v Cervinii, ohranja predstavnica kriške Mladine Mateja Bogatec prvo mesto na lestvici svetovnega pokala v kategoriji naraščajnic.

V sprintu na dvesto metrov je Mateja osvojila absolutno prvo mesto in seveda zlato kolajno tako v kategoriji seniorjev kot v kategoriji mlajših mladink. Na drugo mesto se je uvrstila Nizozemka Stroblova, na tretje pa Poljakinja Džakoviceva. Sicer Bogatecva ni bila edina Mladina predstavnica, ki je blestela na tekmovalju v Cervinii. V kategoriji mlajših mladincev je namreč Eros Sullini osvojil tretje mesto in bronasto kolajno (na prvo in drugo mesto sta se uvrstila danski in nemški atlet), medtem ko je Mateja Paulina izpadla v kvalifikacijah.

Druga preizkušnja na tekmovalju v Cervinii pa je bila na 19 kilometrov dolgi progi navkreber. Tu je Mateja Bogatec v kategoriji naraščajnic prišla peta s časom 1.27:00, Mateja Paulina pa je bila trinajsta s časom 1.37:00, v moški konkurenci pa se je med naraščajniki Eros Sullini uvrstil na 23. mesto. Omeniti je treba, da se je pri tej preizkušnji v starejši kategoriji pomerilo veliko zvenečih imen, prvakov in prvakinj v smučarskem teku. Med ženskami je prvo mesto osvojila italijanska tekačica Stefania Belmondo, ki je prehitela Gabriello Paruzzi in Karin Moroder. Med moškimi pa je zmagal španski reprezentant Johann Muhlegg.

Že ta konec tedna pa čaka Matejo Bogatec, Matejo Paulina in Erosa Sullinija že četrto tekmovalje za svetovni pokal, ki bo potekalo v Savoiji.

JADRANJE / V KATEGORIJI OPTIMIST

JARO FURLANI TRETJI NA SVETU

Prejšnji teden je v mestu La Coruña na severu Španije potekalo svetovno prvenstvo v jadraniu v kategoriji optimist, ki je namenjena najmlajšim jadralcem.

Tekmovalja se je udeležilo kar 260 jadralcev, ki so prihajali iz 56 držav, kar pomeni, da je bilo letošnje prvenstvo najštevilnejše doslej. V številni in močni konkurenci pa je pripadnik seslanskega Jadralnega kluba Čupa Jaro Furlani dokazal, da spada v svetovno elito. Na svetovnem prvenstvu v La Coruñi je namreč osvojil tretje mesto in bronasto kolajno.

Pred Jarom sta prišla samo Hrvat Šime Fantela iz Splita, ki je postal svetovni prvak, in Argentinec Lucas Damian Calabrese. Furlanijev bron je še zlahknejši, če pomislimo, da so se tekmovalci morali spopadati z nestalnimi vremenskimi razmerami, kjer je zlasti pomanjkanje vetra prisililo organizatorje, da so spreminjali program. Istočasno je ta dosežek ponoven dokaz, da je pri JK Čupa zrasla vrsta mladih jadralcev, ki se lahko enakovredno kosajo s svetovno elito. Pokazatelj tega je navsezadnje tudi tretje mesto Daniela Piculina na nedav-

nem evropskem jadralnem prvenstvu.

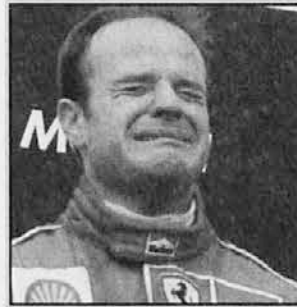
Sedaj se Čupini jadralci pripravljajo še na italijansko državno prvenstvo posameznikov in ekip.

FORMULA 1 / VELIKA NAGRADA NEMČIJE

BARRICHELLO PRVIČ!

Na nedeljski dirki Formule 1 za Veliko nagrado Nemčije v Hockenheimu je brazilski dirkač Rubens Barrichello, ki je drugi voznik v slovitom moštvu Ferrari, končno le prišel do svoje prve zmage, in tako na svoji 123. dirki v Formuli 1, kar je samo še dokaz več, da imajo prav tisti, ki pravijo: "Kdor čaka, dočaka!" Ker pa je Rubinho, kot italijanski navijači radi imenujejo brazilskega dirkača, dolgo čakal, je dosegel res imenitno zmago, saj je začel dirko na poraznem 18. mestu. Imel pa je tudi veliko, pravzaprav velikansko srečo, da je na dirkališko stezo med prepričljivim vodstvom srebrnih puščic in asov Coultharda in Häkkinena pripisal nemški neustrašni "na-

vijač", zaradi česar so dirko upočasnili z varnostnim vozilom safety car. To se je spet pojavilo, ko sta se nevarno zabilo Diniz in večni Alesi in takrat je brazilski dirkač potegnil. Barrichello je seveda že prej v ozadju prehitel vse živo in končno prišel na prvo mesto; takrat je imel še srečo, da je začelo deževati. Pol proge je bilo suhe in pol mokre; zato se je odločil, da bo dirko nadaljeval z gumami, ki so za suho dirkališče, in imel je prav. Da pomaga sreča držim, so vedeli že stari Latinci, od nedelje ve to tudi Rubinho. Coluthard in Häkkinen sta namreč ogromno časa zamudila z menjavo gum in brazilskega srečneža nista mogla več ujeti. Tudi zato lažje razu-

memo, zakaj je med nagrajevanjem Rubens jokal kot otrok. Na skrivnem pa je kakšno solzico potočil najbrž tudi sicer polarno ledeni nemški dirkač, nekdanji dvakratni svetovni prvak F1 Michael Schumacher, ki je na zadnjih petih dirkah kar štirikrat odstopil. Tokrat je zletel s proge skupaj z obetavnim Fisichello, kateremu je nevarno in predrzno zaprl ovinek. Seveda se njegovega ponovnega odstopa po nekaj sto metrih dirke še najbolj veselijo v taboru srebrnih puščic (McLaren-Mercedes), saj sta Coul-

thard in Häkkinen sedaj tik za petami najbolj plačanega športnika na svetu. Schumyju sta torej ostali le dve točki naskoka in bo moral na prihodnji dirki skrbno paziti, da zmagaja, ker bo sicer lahko počasi že začel dajati slovo sicer lepim sanjam o tretjem svetovnem prvenstvu, o svetovnem prvenstvu, ki ga v Maranellu čakajo že 21 let. Zelo malo nas je, ki se še spominjamo južnoafriškega dirkača Jodyja Sheckterja, ki je takrat rdeči ferrari pripeljal v končni cilj na prvem mestu... Če Schumy letos ne osvoji svetovnega prvenstva, potem... ja; no, med berače ravno ne bo šel; zelo malo pa je tudi verjetno, da bi ga pri Ferrariju obdržali še naprej. Konja, ki ne zmaguje, ponavadi menjajo; tistega, ki zmaguje, pa obdržijo. In tudi Schumacher ne bo mogel v nedogled celemu svetu trditi, da nima pravega dirkalnika... Še bo torej veselo!

ZUT

JADRO MED SLOVENCMI V LAŠKEM

KULTURNO BOGATO GLASILO

Jadro je vsakoletni almanah, v katerem urednik inž. Karlo Mučič zbira prispevke sodelavcev in članov Slovenskega kulturnega rekreativnega društva Jadro iz Laškega. To je dragocen zbornik narodnega blaga na tem narodnostno in jezikovno ogroženem območju. Objavljamo zapis naše dragocene sodelavke prof. Majde Artač Sturman, v katerem podrobno predstavlja zadnjo številko glasila *Jadro* istoimenskega društva.

Z veseljem predstavljam 9. številko glasila *Jadro*, ki ga marsikdo izmed vas ima v rokah in ga lahko v miru svojega doma prelista, pobrska po njem in kaj prebere. Glasilo ima lepo modro platnico in vsebuje kar precej slikovnega gradiva, tako da je že samo na pogled prikupno in vabljivo. Različni odtenki modre barve se prelivajo od sinje do temno modre. V ozadju sta torej sinjina neba in modrina morja, na katerem se boči belo trikotno jadro - simbol našega društva. Modra barva je barva pomirjenosti, globine, neskončnosti, daljave - vodi nas blizu in daleč po poteh morja in neba.

Glasilo SKRD *Jadro* je torej odprto navzven in v svet, obenem pa je trdno zasidrano v domačo stvarnost, ki je povezana predvsem z morjem in s slovensko prisotnostjo v teh krajih. Zato je v glasilu bogata bera novic in člankov o morju, ki jih je prispeval prof. Karlo Mučič, prof. Danilo Rustja pa nas seznanja s slovenskimi koreni imen vasi in krajev pri nas in celo v srednji Italiji, torej s slovenskim doprinosom k italijanski toponomastiki. Prispevek Graziana Benedettija predstavlja živo sliko skromnih kamnitih kraških pobočij med Tržičem in Doberdobom. Tu je trpel za časa 1. svetovne vojne tudi vojak Salvin, o katerega prigodah piše Vili Prinčič.

Odmev 1. svetovne vojne je navdihnil tudi članek o družini Marušič. S šolskim življenjem sta povezana dva prispevka: prvi je pravzaprav povzetek iz maturitetne naloge Nataše Ferletič in prinaša pregled vpisov v osnovne šole v Laškem do leta 1957, ko so šole ukinili zaradi skromnega števila vpisov. Gradivo o prizadevanjih sedanjih slovenskih učiteljev in o uspehih sedanjih učencev OŠ Romljan pa je zbrala učiteljica Sonja Božič. Davorin Devetak govori o pomenu slovenske maše v Ronkah, ki zadnjih dvajset let združuje Slovence enkrat mesečno, Ivo Petkovšek pa živo predstavlja čarobnost praznovanja kresne noči.

Kot že rečeno, pa je *Jadro* naravnano tudi navzven in govori o odprtosti v svet: v svet resničnosti, v svet sanj in svet poezije. Peter Radetič je v strokovno podkovanem članku proučil problem izseljevanja

iz Avstro-Ogrske v ZDA. Naravnost čudovito pa je dragoceno pričevanje gospe Bojane Daneu. V svoji memoarski prozi, res vredni branja, podživlja čas, ki jo je kot otroka zanesel iz Bele krajine v Bočar, v Banat, v Beograd, na Madžarsko in še kam.

V čudoviti domišljiji svet, svet sanj in poezije, pa nas uvajata članka Damiane Kobal in Liliane Visintin. Veličina, intelektualna živahnost, svoboda duha se zrcalijo v *Portretu*, s katerim se Lucia G. spominja profesorja, izjemnega likovnega umetnika - Avgusta Černigoja. Glasilo sklepa prispevek Miriam Scarabò o starih in novih mejah v Sredozemlju in povzetek vsebine glasila v italijanščini.

V glasilu pa so raztreseni tudi pesniški drobci, lirski utrinki, ki naj tudi vizualno razbremenijo pisane strani. S pesmimi (in jezikovnim pregledovanjem glasila) je sodelovala prof. Majda Artač. Kritični opazovalci bodo v glasilu nedvomno našli še kako netočnost ali celo napako, toda škrtje, pravljina bitja, domujejo tudi še na pragu tretjega tisočletja. In prav je, da je tako, saj bi bila resničnost brez škratov, vil, drugih pravljinih bitij in skritih zakladov preveč siva. Prav tako bi bila preveč enolična, ko bi je ne obarvali mavrični drobci poezije.

In če želite presvetliti sivino svojih dni, zazibajte se v ritmu poezije. Zazibajte se v zvenu Prešernovih nesmrtnih verzov, a vzemite si tudi čas, da prelistate in preberete *Jadro*, saj je naše glasilo dragoceno pričevanje kulturnega utripa Slovencev na tej krpici zemlje.

PREKUPČEVANJE S ČLOVEŠKIM TOVOROM

V GUMIJASTIH ČOLNIH ČEZ JADRAN

Pribežniki prihajajo iz Albanije v Južno Italijo na krovu posebnih, za takšna potovanja nalašč zgrajenih gumijastih čolnov. V zalivu pri Valoni se na vsak čoln vkrca najmanj 35 in največ 45 ljudi, kar

je odvisno od velikosti plovila. Manjši gumijasti čoln je dolg 7 ali 8 metrov in ga poganjata dva motorja, ki imata po 250 konjskih moči. Večji gumijasti čoln je dolg do 13 metrov in ga poganjajo trije mo-

torji po 250 konjskih moči. Manjši čoln stane 100 milijonov lir, večji pa 170. Vse takšne čolne izdelujejo v Albaniji ali Grčiji. S polnim tovorom plovejo s hitrostjo 28 vozlov (morski vozlov ima 1.285 metrov), s samo posadko (največ trije krmarji) pa s hitrostjo 42 vozlov. 45 morskih milj dolgo pot (1 morska milja=1.852 m) med Albanijo in Apulijo preplujejo v približno eni uri. Vsak Kurd plača za vožnjo po milijon lir, Albanec pa od 700 do 800 tisoč lir. Trenutno vsako noč pristane v Apuliji sedem ali osem čolnov, medtem ko jih je še lani pristajalo povprečno 30. Čim bolj razburkano je morje, tem raje se krmar podaja na nevarno pot. Lani se je na italijanski obali izkrkalo sedem tisoč albanjskih pribežnikov.

S 1. STRANI

NOVO...

Predvsem pa ne nastopa primerno s tistimi, ki pribežnike neusmiljeno izkoriščajo. V albanskem primeru so to predvsem lastniki velikih gumijastih čolnov, njihovi krmarji in izdelovalci. Vsi tudi pripadajo posameznim mafijskim tolpom, ki se ne bavijo s prevažanjem pribežnikov, temveč tudi s prekupčevanjem z orožjem, mamili, s tobakom in seveda s prostitucijo.

Pojav pribežnikov, to je ljudi, ki skrivaj in nezakonito prihajajo v zahodnoevropske države, pobježe zanima tudi našo deželo, predvsem pa gorško in tržaško pokrajino. V časnikih smo pred kratkim lahko brali, da je samo v lanskem letu prišlo v obe omenjeni pokrajini nič manj kot 40 tisoč pribežnikov, to je več ljudi, kot jih ima mesto Gorica.

Tednik videmske nadškofije *Vita Cattolica* je pred kratkim objavil daljšo izjavo "skesanega" vodnika, proti katere-

mu je v teku kazenski postopek. Za pribežnike je zelo pomembno središče mesto Kijev v Ukrajini, kjer se po nalogu organizatorjev zbirajo pribežniki, namenjeni v Italijo. Njihova pot vodi po Romuniji, Madžarski, Hrvaški in Sloveniji. V vsaki prizadeti državi obstajajo organizacije, ki skrbijo, da proti plačilu pribežnike pospremi do meje. Organizacije so med seboj povezane in njihovi voditelji razpolagajo z ogromnim denarjem. Organizacije iz Slovenije izročajo pribežnike večini v Padovi ali Mestrah, njihova

nadaljnja usoda pa je odvisna od raznih kitajskih, bengalskih in drugih organizacij. Pot od Kijeva do Italije stane - tako pravi skesanec - vsakega pribežnika 9.500 ameriških dolarjev, to je nad 19 milijonov lir!

Prav pred kratkim je protimafijsko okrožno ravateljstvo, ki ga v Trstu vodi sodnik Pace, sporočilo, da je odkrilo kitajsko, slovensko, hrvaško in tudi furlansko mafijsko organizacijo, ki je v osmih mesecih "uvozila" iz Kitajske 5 tisoč pribežnikov. Prepotovali so pol sveta, organizacija pa je za to delo prejela 130 milijard lir. Naravnost srhljiva pa je novica, da so se organizatorji bavili tudi s prekupčevanjem človeških organov (na primer ledvice). Prisotnost Kitajcev pade vsakomur v oči, le če se kratko sprehodi na primer po tržaški terezijanski četrti, saj takoj opazi, da je kar nekaj trgovin v kitajskih rokah, da kitajskih restavracij po raznih mestih v deželi niti ne omenjamo. In vendar so njihovi lastniki ali upravitelji morali dobiti vsa potrebna dovoljenja, ki jih pri nas, kot dobro vedo naši gospodarski operaterji, ni malo.

Mlajši znanec, ki se je pred kratkim vrnil s štirimesečnega službenega bivanja v Sankt Petersburgu, mi je povedal, da pojav kitajskih pribežnikov povzroča zaskrbljenost tudi v Rusiji, za katero je v zadnjih letih med drugim značilna zelo nizka rodnost, kar utegne na daljši rok imeti korenite spremembe v narodnostni sestavi zemljepisno ogromne države, kot je Rusija, ki je prava celina. Znanec mi je dejal, da mnogi v Rusiji že odkrito govorijo o "rumeni nevarnosti".

Naj bo karkoli, eno je gotovo: bogati zahodni svet se bo moral že v kratkem resneje lotiti tudi vprašanja pribežnikov, ki že zdaj množično in skrivaj vstopajo na ozemlja zahodnih držav in ki jih ne bo mogel ne smel kratkomalo izgnati in se pri tem celo posluževati sile.

NARAVNE ZNAMENITOSTI TRNOVSKEGA GOZDA

SMREKA V ŠIBROVI DOLINI

HARJET DORNIK

Tudi ta teden vas s krajšim zapisom želimo popeljati v neokrnjeno naravo Trnovskega območja, ki je s svojimi 9145 ha površine največji gozdni kompleks v Sloveniji za kočevskim. Opozorili bi vas radi še na eno slikovito botanično zanimivost na njegovem zahodnem robu. To je visoka in starejša smreka, ki se dviga iz Šibrove doline (na sliki). Do nje pridemo z lahkov. Najprej moramo ubrati glavno cesto Trnovo - Lokve. Po vasi Nemci in po tablici z napisom 17 km, zagledamo na naši levi gozdno potko, pred njo pa na drevesu označeno mejo odseka 62 b. Tam ustavimo svoje vozilo in prehodimo približno 200 m gozdne vlake. Pozorno začnemo opazovati na svoji desni strani. Smreka, ki jo iščemo, raste v široki dolini sredi mladega gozda. Čeprav je visoka, od daleč ni videti posebno mo-

gočna in ne izstopa, ker pomladek okoli nje prekriva spodnji del njenega debla. Šele ko se prebijemo do nje skozi mladovje, jo lahko občuduje-

mo v vsej njeni lepoti in posebnosti. Da smo pred pravo smreko in da je nismo zamenjali s kako drugo, nam potrjuje njen značilno suhi vrh. Visoka je kar 47 m, debela 123 cm, njen obseg pa je 387 cm. To niso kar tako mere. Drevesa debeline nad 120 cm so prava redkost in sodijo že v naravno dediščino. V Trnovskem gozdu raste le pet tako debelih dreves. Gozdarji pravijo, da so smreko v Šibrovi dolini ohranili le zaradi njenih dimenzij, ker je sicer slabe vitalnosti. Osutost je kar 60% in precejšen del njenega vrha je že suh.

Ko se vračamo z njenega obiska po gozdni vlaki, lahko mimogrede pogledamo še nekatere jelke, ki so kandidatke za najdebelejša drevesa. Avtor knjižice *Skozi Trnovski gozd* Edo Kozorog hudomušno dodaja: "Le še kakih sto let bo treba počakati..."

S 3. STRANI

STOPNJA...

Zato je potrebna politika malih korakov, da se ne zaletimo in prenačimo in ne sprožimo med našimi ljudmi odpora, ki je prisoten že zaradi splošnih slovenskih značajskih potez. Sedanje dogajanje v Sloveniji nam je prava šola o tem, kako je pojem skupnosti in skupnega dobrega tam zelo šibak, kako je tam zakoreninjena brezkompromisnost, kako lahko se je tam spreti in ostati sprti... itd. Proti temu se moramo boriti tudi pri nas, ker je tudi pri nas prisotna nestrpnost, na obeh straneh in nikjer ne koristi.

Boste v prihodnje še tesneje sodelovali?

Po tem, kar sem povedal, je jasno, da nameravamo nadaljevati in da bo naše sodelovanje vse bolj tesno, če se bo-